

Advokaten

| ADVOKATBLADET | NR. 12 2017 | 97. ÅRGANG |

Advokater aksjonerte
– På vei
mot forhandlingsrett
om salærsatsen

Magnus Aarbakke, Asle Aarbakke, Gudmund Knudsen, Tone Ofstad og Jan Skåre

Aksjeloven og allmennaksjeloven

Lovkommentar 4. utgave

Henning Naas, Ståle R. Kristiansen, Finn Backer-Grøndahl, Hanne Skaarberg Holen og Marius Holm Rynning

Norsk internasjonal skatterett

2. utgave

Norsk internasjonal skatterett drøfter sentrale skattespørsmål som oppstår i Norge i forbindelse med skattyteres utøvelse av virksomhet, investeringer og arbeid på tvers av landegrensene. Boken gir en bred og systematisk gjennomgang av relevant regelverk, illustrert med rettspraksis og eksempler.

Kr 1 999,-

Første utgave av lovkommentaren til aksje- og allmennaksjeloven kom i 1999 og etablerte seg raskt som det sentrale referanseverket på området. Denne fjerde utgaven av verket er oppdatert med lovendringer og ny rettspraksis og er ajourført pr. juni 2017. Boken må regnes som et essensielt verktøy for alle jurister som jobber med selskapsrett i praksis.

Kr 2 699,-

Frederik Zimmer

Internasjonal inntektsskatterett

5. utgave

5. utgave av Internasjonal inntektsskatterett gir en systematisk fremstilling av rettsreglene om inntektsskatt i internasjonale forhold, med hovedfokus på norsk rett, skatteavtalene og EØS-avtalen. Den er oppdatert med utviklingen i OECDs BEPS-prosjekt til juli 2017.

Kr 749,-

Innhold

Nyheter

- 4 Du skal få «en jævla feit regning»
- 6 «Vi skal ikke være nødt til å sitte å vente på noen smuler fra statsrådets bord»
- 8 «Vi registrerer at Stortinget har gitt oss denne beskjeden»

Kommentar

- 10 2017 oppsummert – og 2018 introdusert

Årstalen

- 12 Advarte mot masseovervåking
- 14 En av de beste årstalene noensinne!
- 16 Forsvarsministeren: – Ikke treffende

- 18 – Aldri opplevd slik latterliggjøring

- 26 Future lawyer 2017 – Forretningskulturen må støtte innovasjon

IBA Sydney 2017

- 32 Managing partner Morten Smørdahl i BAH: – Vi har for få kvinner

- 40 Undersøker Høyesteretts statsvennlighet

- 46 Advokater mangler kunnskap om formkrav ved eiendomsmegling

- 47 – Vi skal sette standarden

Tema: Seksuell trakassering

- 20 #MeToo: – Må forvente at seksuell trakassering skjer i vår bransje
- 22 «Naivt å tro at seksuell trakassering ikke foregår i advokatbransjen»
- 24 – Sexistiske kommentarer er vanlige
- 24 – Før het det luremus

Profilen

- 28 Konfliktløseren

Fast stoff

- 41 Bøker og lesestoff
- 43 JUS
- 44 Rett fra Lillehammer
- 48 Debatt
- 51 Generalsekretærens kommentar
- 52 Jussbuss
- 53 Advokatansvar
- 54 Månedens advokat: Brit Kjelleberg
- 56 Folk & Forum
- 64 Advokater i nyhetene
- 66 Sosiale medier

Forsidefoto: Andreas Fadum

Redaksjonen avsluttet 5.12.2017
www.advokatbladet.no

www.facebook.com/Advokatbladet

@Advokatbladet

@Advokatbladet

Bistandsadvokatenes pris

I LØPET AV innværende stortingsperiode kommer Regjeringen til å legge frem forslag til ny straffeprosesslov. Det lovte statssekretær Vidar Brein-Karlsen (Frp) da han holdt tale under Advokatforeningens årstale-middag i november.

FORSLAGET FRA Straffeprosesslovutvalget, ledet av Runar Torgersen, inneholder blant annet en rekke pengebesparende effektiviseringsgrep som sikkert klinger godt i det Frp-styrte Justis- og beredskapsdepartementets ører.

FOR EKSEMPEL foreslår utvalget ankesiling av alle anker, og å tillate gjenbruk av vitneopptak i ankebehandlingen, samt at retten skal få tilgang til alle sakens dokumenter i saksforberedelsene for å gi økt dommerstyring og bedre rettslig kontroll med bevisførselen.

AKKURAT DISSE forslagene har Advokatforeningen advart mot i sin 111 sider lange høringsuttalelse.

DET SOM NOK virker mer forlokkende for mange advokater, spesielt forsvarsadvokater, er forslaget om å begrense bruken av bistandsadvokater. Denne utgiftsposten utgjorde 133 millioner kroner i 2015.

STRAFPEPROSESSLOVUTVALGET mener at oppnevning av bistand kan gjøres for en bestemt del av saken, for eksempel et bevisopptak. Og at det bør åpnes for å gi pålegg om

felles bistandsadvokat, for eksempel i familievoldssaker.

DA ADVOKATER aksjonerte foran Stortinget for å få forhandlingsrett om salærsatsen, trakk flere frem nettopp bistandsadvokatordningen som et pengesluk som går utover den generelle salærsatsen.

– EN BISTANDSADVOKAT i en ukes sak sitter typisk der i tretti timer, og reiser seg opp i fem minutter og sier ting som alle allerede vet: «Skaderstatningsloven § 3.5», og så er vi ferdige, sant, sa advokat Olle Nohlin til Advokatbladet under aksjonen.

HAN ER IKKE ALENE om å mene dette: I svært mange sammenhenger, blant annet på de årlige høstseminarene til Forsvarergruppen, er utbetalingene til bistandsadvokatene et tema.

DET BLIR SPENNENDE å se om det vil komme innstramninger på dette området – og om en slik innstramning eventuelt vil komme salærsatsen eller fri rettshjelpsordningen til gode.

I MELLOMTIDEN jobber Advokatforeningen iherdig for å få forhandlingsrett om salærsatsen.

NINA SCHMIDT
REDAKTØR
nina@advokatbladet.no
mobil: 915 59 602

Fra v. Erik Widerøe, Didrik Beck, Sjak Haaheim, Morten Engesbak, Aurora Geelmuyden, Hege Salomon, Karoline Henriksen, Kristin F. Hammervik, Elisabeth Rød og Trude Molvik.

Ikke ankerett etter finsk modell

Advokatforeningens bistandsadvokat-

utvalg var nylig på studietur i Helsingfors for å se på den finske trepartsprosessen som gir fornærmede ankerett. Utvalget har konkludert at de

foretrekker den norske ordningen, men ønsker en utvidelse slik at fornærmede skal kunne uttale seg.

Slik utvalget ser det, er det ingen god løsning at fornærmede skal kunne anke saken på egen hånd.

– Ankeretten er ikke så reell som den først ser ut til.

Dersom påtalemyndigheten beslutter ikke å anke, kan fornærmede selv anke saken. Men i slike tilfeller møter ikke påtalemyndigheten i ankeomgangen, og ved tap risikerer fornærmede å måtte dekke motpartens sakskostnader, opplyser utvalget.

Gjensidige ny forsikringsgiver

Fra 1. januar 2018 er Gjensidige ny forsikringsgiver for advokater som har profesjonsansvarforsikring for advokatvirksomhet og eien- domsmeglervirksomhet, og styreansvarforsikring.

Tilbyr advokat-topper som mentor

Berit Reiss-Andersen (DLA Piper), Kristin Veierød (Hjort), Elin Mack Løvdal (CLP), Inger-Johanne Lund (Haavind) og Marit Barth (PwC) er noen av mentorene i Kvinneutvalgets mentorordning for 2018.

For ti tusen kroner, pluss moms, kan kvinnelige advo-

kater som vil opp og frem delta i mentorordningen. Inkludert i prisen er fire møter med mentor, to dag-skurs i salgstrening, to kveldskurs i karrierebygging og såkalt life balance, en kveld med nettverksbygging, og en kveld med erfaringsutveksling i gruppe.

Kan miste bevilgingen

Disiplinærnemnden har vedtatt å fremme forslag om tilbakekall av bevilgingen til en advokat på Nord-Vestlandet etter at advokaten ble ilagt en advarsel i disiplinærutvalget i desember i fjor. I løpet av de siste fem årene er den samme advokaten blitt ilagt to advarsler og en irettesettelse.

Advokaten er blitt klaget inn av en motpart i et privat skifte i en arvesak. Han har i en skriftlig henvendelse til klager uttalt følgende: «Jeg er kontaktet av NN v/fullmektig XX i anledning av at dere har forsynt dere av arven uten at det er gitt aksept på det. Jeg har fått opplyst at det gjelder et gullur samt et beløp... I tillegg har dere underslått tilbakebetalingen av skatt uten å opplyse hvor stort beløpet var.»

I en annen epost skriver advokaten: «Dette må du klare. Alternativet er at saken havner i retten og da forsvinner arven din ganske fort i kostnader.»

Ifølge klager har advokaten fremsatt uriktige og ubegrunnede påstander, vært usaklig, brukt et uanstendig og usømmelig språk, fremsatt trusler og krenkende uttalelser, krevd utbetalt skattepenger uten at skatteoppgjør foreligger, krevd renter før oppgjøret har funnet sted, og økt konfliktnivået i saken.

Advokaten bestrider at han har brutt de advokatetiske reglene. I disiplinærutvalget ble advokaten felt, og ilagt en advarsel. Han anket saken til Disiplinærnemnden.

Nemnden mener at advokaten burde ha lagt til rette for minnelige løsninger, fremfor å øke konfliktnivået, og felte ham for brudd på RGA punkt 1.2 (advokatens oppgaver) og punkt 1.3 (advokatens opptreden). Nemnden valgte å fremme forslag om tap av bevilging til Advokatbevillingsnemnden.

Du skal få «en jævla feit regning»

En Oslo-advokat er felt i Disiplinærnemnden for blant annet å ha utsatt en klient for et «urimelig påtrykk» ved å sende gjentatte sms-trusler om tvangsinnndrivelse av et krav.

TEKST: NINA SCHMIDT

Partene er svært uenige om hva som har skjedd i saken, men begge er enige om at advokaten uttalte at han skulle sende klienten «en jævla feit regning».

Advokaten er ikke medlem av Advokatforeningen, og klagesaken ble derfor behandlet direkte av Disiplinærnemnden.

Mannen som klaget inn advokaten er domfelt, og kontaktet advokaten for å få bistand til å gjenåpne straffesaken. «Etter at det vesent-

lige arbeid med gjenopptagelsesbegjæringen var utført, byttet klager advokat. Kort tid etter bytte av advokat mottok han en stor slutfaktura fra advokaten. Fakturaen er bestridt av klager», heter det i beslutningen fra nemnden.

«FIKK SJOKK»

Klager har anført at han og en arbeidsgruppe som ble nedsatt for å jobbe med gjenopptagelsessaken, fikk samarbeidsproblemer med advokaten. Klager hevder at

han har betalt 80.000 kroner til advokaten, men at han i oktober i fjor fikk en slutfaktura på 153.750 kroner etter at han byttet advokat.

«Klager beskriver at han fikk sjokk da han mottok fakturaen, og føler fakturaen er trakassering fordi han har foretatt advokatskifte. Han mener videre at slutfakturaen er oppkonstruert», heter det i klagen.

Advokaten skriver i sitt tilsvarende at fakturaen er dokumentert utført arbeid i hen-

hold til timelister, at han har lagt ned betydelig arbeid i saken, og at påstanden om at fakturaen skyldes hevn er «en helt grunnløs påstand», og viste til at klager også har «fremsatt grove og omdømmeskadelige anførsler om advokaten, også i media» og anførte at store deler av klagen må avvises.

TAPTE SALÆRKRAV

Parallelt med disiplinærklagen har advokatens salærkrav mot klienten blitt behandlet av Sør-Trøndelag tingrett. Advokaten anla sak mot klienten for manglende betaling, men tapte. Tingretten avviste kravet, og ila advokaten klientens saksomkostninger på 32.500 kroner.

Ettersom salærkravet fra advokaten ble bragt inn for retten, har Disiplinærnemnden avvist klagen over salærspørsmålet, men behandlet om «faktureringsrutiner og metoder for inndrivning, som er beskrevet, er i strid med Regler for god advokatskikk.»

«Klager hevder at advokaten har oppført seg truende, og oppfører seg skremmende i telefonsamtaler, noe som medfører at klager blir redd, usikker og langt på

vei syk av det han utsettes for. Klager mener at advokaten oppfører seg på en slik måte at det gir ham en følelse av at dette ikke tar slutt, og at klager nærmest må forvente at advokaten er etter ham resten av livet», heter det i beslutningen.

SMS-TRAFIKK

Den 20. oktober i fjor ble det utvekslet mange sms-er mellom advokat og klient. Noen av disse er referert: Klokka 10.49 Advokaten: «Ringte deg for avklaring om faktura som forfalt 17. oktober. Hvis ikke betalt iverksettes tvangsinnndrivelse.»

13.05 Klager: «Hei. Som sagt har jeg bestridt riktigheten av fakturaen. Jeg kommer med en tilbake-melding så snart som mulig. Har vært syk. Mvh Klager.»

14.21 Advokaten: «Da iverksetter vi tvangsinnndrivelse.»

15.24 Klager. «Hei igjen! Som sagt så bestrider jeg riktigheten av fakturaen, og kommer med en tilbake-melding så snart som mulig. Mvh klager.»

15.52 Advokaten: «Dine valg er du ansvarlig. Vi går i

gang. Lykke til med helsa og saken.»

STRID MOT INKASSO-SKIKK

Disiplinærnemnden mener at advokaten har utsatt klienten for et urimelig påtrykk:

«Disiplinærnemnden finner at SMS med gjentatte trusler om tvangsinnndrivelse av et krav som det var reist innsigelser mot, i tid tre dager etter kravets forfall, i tillegg til at klager også informerte om at han var syk, er inkassometoder som utvilsomt utsetter skyldneren for et påtrykk.»

Nemnden mener dette er i strid med god inkassoskikk, og at advokaten ikke har opptrådt saklig og korrekt. Han har fått reaksjonen kritikk for brudd på RGA punkt 3.1.5 (klienten skal gjøres oppmerksom dersom omkostningene må antas å bli uforholdsmessig høye i forhold til klientens økonomiske stilling) og 3.1.2 (en advokat skal gi råd til klienten og ivareta hans interesser raskt, samvittighetsfullt og påpasselig) og 1.3 (en advokat skal virke saklig og korrekt).

Advokaten sier i en kommentar til Advokatbladet at han har begjært saken gjenopptatt i Disiplinærnemnden.

Nytt juridisk nettsted

Rett24.no er et nytt, uavhengig nettsted med juridiske nyheter drevet av jurist og journalist Kjetil Kolsrud (bildet), som har mangeårig erfaring fra Aftenposten og NHO. Rett24 skriver om nasjonale og internasjonale rettsavgjørelser, lovforslag, uttalelser og bransjenytt for jurister, og sender ut daglige nyhetsbrev.

Hva gjelder språk

Bare jurister bruker ord som «dog» og «herunder». Hvorfor ikke skrive «men» og «blant annet», spør Torstein Frantzen, dommer i Gulating lagmannsrett, i en kommentar i Dagens Næringsliv.

«Hvorfor skriver vi «dette forhold» og ikke «dette forholdet»? Jeg arbeider som lagdommer, og tidligere var jeg professor i jus. Jeg kan dessverre ikke påstå at jeg alltid skriver så enkelt og presist som jeg skulle ønske», skriver Frantzen, som ledet utvalget som laget utkast til ny arvelov.

Utvalget fikk verdifull bistand fra Språkrådet i arbeidet med lovforlaget, forteller han.

«Tilbakemeldingene gjaldt blant annet at vi burde bruke aktivsetninger, entydige formuleringer og forståelige ord i stedet for fagtermer og stammespråk», skriver han.

Åse Wetås, direktør i Språkrådet, spør i et annet innlegg i samme avis om det finnes politisk vilje til å prioritere arbeidet med språket i lover og forskrifter. Hun viser til Stortingsmelding nr. 35 fra 2007-2008 der det het at Kulturdepartementet ville «ta initiativ til å etablere et system for språklig kvalitet i lover og forskrifter».

Et slikt system mangler fortsatt, skriver Wetås.

Abid Raja (V) tok turen ut fra Stortinget for å møte aksjonerende advokater, blant annet Marte Svarstad Brodtkorb, Anne Nesheim, Marijana Lozic, Oscar Ihlebæk, Solveig Høgtun, Frode Sulland, Kim Gerds, Bendik Falch-Koslung, og Jens Johan Hjort og Merete Smith fra Advokatforeningen.

«Vi skal ikke være nødt til å sitte å vente på noen smuler fra statsrådets bord»

Advokater aksjonerte for forhandlingsrett

TEKST: NINA SCHMIDT OG HENRIK SKJEVESTAD
FOTO: ANDREAS FADUM

– Færre og færre advokater er villige til å ta de sakene som er viktigst for folk flest. I fri rettshjelp-sakene snakker vi om store tvangsovergrep fra det offentlige, hvor staten virkelig trenger noen som yter dem motstand. Men i alle disse sakene der staten står mot enkeltmennesket, der skal det skjæres ned!

Det sa forsvarsadvokatene Cathrine Grøndahl og Kim Gerds da de sammen med et femtittalls andre advokater den 15. november aksjonerte for forhandlingsrett om den offentlige salærsatsen foran Stortinget.

VIKTIG KAMP

Temperaturen var høy i den hutrende novemberkulden blant advokatene som for anledningen hadde ikladd seg oransje hettegensere med påskriften «Forhandlingsrett for rettferdig rettshjelp».

– Vår kamp for å få forhandlingsrett er en viktig kamp, rett og slett for at vi ikke skal være nødt til å sitte å vente på noen smuler fra statsrådets bord, men ha reell posisjon og innflytelse på hvordan salærsatsen fastsettes, sa Frode Sulland, tidlige leder av Forsvarergruppen.

– Betaling for juridiske ytelser bør fastsettes på samme måte som alle andre ytelser i regi av det offentlige. Det er nå helt påkrevet å få en ordning der salæret fastsettes etter forhandlinger, sa Sulland.

NOEN HUNDRELAPPER I TIMEN

Advokatforeningens leder, Jens Johan Hjort, hadde tatt turen fra sin hjemby Tromsø for å dele ut løpesedler og vise sin misnøye med dagens salærfastsettelse foran Stortinget.

– Vi aksjonerer fordi vi ikke har fått noen økning i den offentlige salærsatsen.

Dette innebærer at advokater som jobber med fri rettshjelp ikke har prisstigningen engang. Advokater som jobber med fri rettshjelp får 1020 kroner timen, men vi har gjort undersøkelser som viser at reelt sett sitter advokatene igjen med 377 kroner pr. time, når kontorutgifter og lønn til ansatte er trukket fra. Dette er ikke mye penger, sa Hjort.

LOVER BARE «NY MODELL»

Lene Vågslid (Ap), leder i Stortingets justiskomite, var en av politikerne som tok turen ut fra Stortinget for å møte de aksjonerende advokatene.

– Jeg mener det er viktig å kreve at regjeringen gjennomgår muligheten for en ny modell. Vi er veldig krystallklare på at vi trenger en ordning som er annerledes enn i dag. Jeg forstår veldig godt Advokatforeningens budskap om forhandlingsrett, og personlig mener jeg

det er veldig mange gode argumenter for det. Men det er også viktig å få innvendingene på bordet, sa Vågslid.

Mens Arbeiderpartiet ikke eksplisitt vil love å støtte forhandlingsrett, men snakker om «ny modell» eller «ny ordning», er Venstre krystallklare i sin støtte til Advokatforeningens krav.

– Vi har foreslått å gi Advokatforeningen forhandlingsrett i vårt budsjettforslag, sa Venstres Abid Raja.

GOD NATTESØVN FOR DOMMERNE

Domstolene er avhengige av at advokatene som tar oppdrag på offentlig salærsats er gode, understreket han.

– Hvis det blir slik at det kun er de advokatene som ikke får seg bedre jobber som endre opp som forsvarere, les de dårligste, så vil det ikke styrke rettssikkerheten. Jeg tror en dommer setter veldig stor pris på at det er en advokat som har gjort alt han kunne, både på det juridiske feltet, og det faktiske feltet, bevismessig. Da kan dommeren legge seg med god samvittighet og vite at de femten årene han ga til en eller annen, var helt riktig.

– Men hvis det bare er dårlige advokater, som hverken forstår innholdet i saken eller jussen, vil det svekke rettssikkerheten. Så at vi klarer å ha gode nok rammevilkår til advokater som ønsker å vie livet sitt til å gi en rettferdig rettergang til straffetiltalte, det tror jeg er et riktig skritt for en rettsstat å ta. Og da er selvstendig forhandlingsrett for advokater det minste vi kan gjøre, sa Raja.

– Et høyt spill

«Igen har Advokatforeningen byttet svarte kap- per med oransje T-skjorter for å demonstrere mot myndighetene. (...) Det er alltid et høyt spill når advokatene tyr til slike midler for å få mer pen- ger. (...) Skjevheten begynner å bli stor både i saker der en vanlig innbygger møter en offent- lig etat i en sivil tvist og i straffesaker. (...) Da må det gis vilkår som sikrer at de beste advo- katene også bruker tid på andre saker enn forretningsjus. (...) Samfunnet må tilby utsatte grupper tilgang til den beste juridiske hjel- pen som er mulig å få. (...) Hensynet til disse og til Norge som rettsstat er begrunnelsen for at budsjettforslaget bør endres. I tillegg bør straks iverksettes utredninger som ser på advokatenes forhandlingsrett.»
Stavanger Aftenblad på lederplass, 16.11.17

– Grunn til forståelse

«Den som tror at dette handler om grådige advokater, må tenke seg om en gang til. (...) I forslaget til neste års statsbudsjett har regjering- en rett og slett latt være å ta hensyn til lønns- og prisvekst, og lar salæret stå uendret. Det står i skarp kontrast til hva motparten unner seg. (...) Nå kan en advokat som represe- rer det offentlige, tjene dobbelt så mye som en advokat som tar saken for fri rettshjelp. (...) Slik situasjon er blitt, er det grunn til forståelse for kravet fra Advokatforeningen om forhandlingsrett med staten - på linje med andre grupper som får bestillinger fra det offentlige, som fastlegene. Frys av advokatsalæret går inn i et mønster denne regjeringen med flere flanke- angrep på rettsstaten. Uten anstendig godtgjørelse blir det frie forsvarervalg et uthult honnørord.»
Dagbladet på lederplass 16.11.17

«Vi registrerer at Stortinget har gitt oss denne beskjeden»

Statssekretær Vidar Brein-Karlsen sier at Justis- og beredskapsdepartementet har merket seg at Stortinget har interesse for salærfastsettelsen.

TEKST: NINA SCHMIDT
FOTO: ANDREAS FADUM

Advokatforeningens aksjon på Eidsvolls plass skjedde mens Venstre og Kristelig Folkeparti satt i innspurten av sine forhandlinger med Høyre og Fremskrittspartiet om neste års statsbudsjett.

Da de fire partiene la frem en budsjettavtale den 22.november, syv dager etter aksjonen, kom det ingen økning i salæret for neste år, eller et konkret løfte om forhandlingsrett.

Men budsjettet inneholdt en ny formulering om fastsettelsen av salærsatsen:

«Stortinget ber regjeringen sikre forutsigbarhet knyttet til regulering av offentlig salærsats for advokater, blant annet ved at satsene i tilknytning til ordningene med fri rettshjelp og bistand i straffesaker samsvarer bedre med lønns- og prisutviklingen», heter det i budsjettet.

Advokatforeningen mener vedtaket er et skritt i riktig retning.

– Jeg opplever dette som et steg på veien til forhandlingsrett. Den eneste måte vi kan sikres forutsigbarhet på, er gjennom forhandlingsrett, sier Advokatforeningens leder, Jens Johan Hjort.

VIL HA GOD PROSESS

Statssekretær Vidar Brein-Karlsen (Frp) sier at han ønsker seg en god dialog med Advokatforeningen om formuleringen i budsjettavtalen.

– Vi skal bruke litt tid nå fremover på å finne ut hva som ligger i vedtaket, men vi registrerer selvfølgelig at Stortinget har gitt oss den beskjeden, og dette skal vi finne en god gjennomføring på, sier Brein-Karlsen.

– Så håper jeg at vi kan ha en god dialog med Advokatforeningen nå i tiden som kommer med å legge noen premisser, slik at de forhåpentligvis blir mer fornøyd og vi blir mer enige fremover. I utgangspunktet skal det berammes et møte ganske fort, der vil det bli naturlig også å diskutere vedtaket som ligger i budsjettavtalen, sier Brein-Karlsen.

Hva som er nytt i vedtaket sammenlignet med dagens ordning om drøftelsesmøter, er han usikker på.

– Det er litt vanskelig å konkretisere hva mer som ligger i det nå, men vi merker oss hvert fall at Stortinget har interesse for salærfastsettelsen, og ønsker mer forutsigbarhet. Og det tar vi på alvor, selvfølgelig. Vi kommer til å gjøre det som er nødvendig ut fra budsjettavtalen, slår Brein-Karlsen fast.

– Et tre kvarters møte med justisministeren – uten at det blir noen resultater, som vi nå kan se – det holder ikke. Dette kommer vi til å være veldig offensive på, sa Justiskomiteens leder, Lene Vågslid. Her med Jens Johan Hjort.

– Dere er en viktig samfunnsaktør! Jeg har vært advokat i mange år sjøl, og kjenner mange av disse aktørene her. Det er naturlig å stille opp for mine «gamle» egne, sa Venstres Abid Raja, her med Merete Smith.

– Null i økning i salæret går utover de aller svakeste. De beste advokatene vrir sin portefølje over på mer innbringende oppdrag, sa Jens Johan Hjort, som delte ut løpesedler.

– Mahatma Gandhi var advokat, Nelson Mandela var advokat, Barack Obama var advokat, Clinton er advokat, advokater må til for å endre verden, sa en opprømt aksjonist, Kim Gerds (til venstre). Her med Frode Sulland og Cathrine Grøndahl.

Erik Keiserud, tidligere leder av Advokatforeningen, tok også på seg aksjonens hettegenser.

Hele advokatfirmaet Skarbøvig stilte til aksjon, f.v. Ingeborg Hellene, Ida Blomquist, Kine Marie Utmark og Peter Skarbøvig.

Bendik Falch-Koslung var en av advokatene som ga gratis rettshjelp under aksjonen.

Erlend Wessel Carlsen var frem til utgangen av 2016 redaksjons-sjef for Finansavisen Jus, og hadde ansvaret for Advokatundersøkelsen fra 2008–2016. I dag jobber han som kommunikasjons-sjef i snusprodusenten Swedish Match Norge.

2017 oppsummert – og 2018 introdusert

Forretningsadvokater når ytterst sjelden førstesiden i VG, en sjelden gang i næringslivspressen og så å si aldri sladrebladene. Men det er ikke nytt av 2017, og det betyr heller ikke at det ikke finnes «snacks» for dem som følger bransjen.

For å kort oppsummere året vi er i ferd med å legge bak oss, kan man si følgende:

- De fem store selskapene rasket stort sett med seg det som var av sølvtøy i de mange kåringene også i år.
- Den årlige kvinnekampdiskusjonen kom, ble diskutert og forsvant – og vil helt sikkert komme tilbake også neste år. Enn så lenge er utviklingen knapt merkbar.
- Et par profilerte advokater byttet beite, men langt færre enn tidligere år.
- Årsregnskapene viste stort sett vekst over hele fjøla. Stor som liten, fullservice som nisjefirma.

Faste rammer og streite avtaler, det er stort sett slik det er. Alt er også ved det samme i skattelistene for 2016, som ble presentert i seneste utgave av Finansavisen Jus. Schjødt dominerer i inntektstoppen, mens de andre store selskaperne – og noen andre enkeltadvokater – følger hakk i hel. Men det er et par aspekter ved årets lister som er oppsiktsvekkende.

- Wikborg Rein er blitt akterutseilt på lønninger blant de fem store. Nå er det ingen folkerett som advokat å tjene over ti millioner kroner,

men når de andre fire store selskaperne har over tyve partnere som har en åttesifret årsinntekt, sender det et signal. Landets største advokatselskap er langt fra det mest lukrative.

- Og dersom lønn er en viktig omdømmefaktor – noe det er – er det virkelig omdømmekrise i Michelet & Co, som har en gjennomsnittslønn på 3,3 millioner kroner. For et high end firma med fasjonable lokaler på Aker Brygge er snittlønnen langt under det imaget deres tilsier. Til sammenligning er gjennomsnittsinntekten i Glittertind, som var mer opptatt av å profilere seg som et selskap der de ansatte også hadde mer tid til fritid, en snittinntekt pr. partner på mer enn dobbelt så mye.

Dersom man ser inn i krystallkulen, med skattelistene som bakteppe, kan man se konturene av hvordan fremtiden ser ut. Ettersom de fleste toppadvokat-firmaene har aldersgrense på rundt seksti år for partnere, vil tiden for de født på femtitallet være i ferd med å løpe ut. Om man skal se litt lengre inn i spåkulen, kan man se hvor mange av de store firmaene som har partnere født på syttitallet blant de 100 best betalte advokatene. Der er forskjellene alarmerende store.

Thommessen ligger dårligst an med tre av 21 partnere født på syttitallet inne på topp 100-listen, Wiersholm har fire av 24, mens BA-HR har fem av 21 partnere. Wikborg Rein har som nevnt ingen på topp 100-listen, mens Schjødt har hele ti av 25.

Schjødt, som allerede tapetserer toppen av inntektslisten, har også den klart yngste stallen. Bedre kort på hånden har man neppe hvis man har på seg de lange brillene.

Derfor var det interessant å se at det var managing partner i Thommessen som var den eneste MP-en som stod på scenen under Future Lawyer-konferansen, som gikk av stabelen i slutten av november.

– Ingen vet hvordan markedet er i 2025, sa managing partner Sverre Tyrhaug i Thommessen fra scenen.

Han fremsto innovativ og fremoverlent. Og kanskje er nettopp den strategien ekstra viktig for Thommessen, som har færrest født på 70-tallet på topp 100-listen.

– Lederskap i advokatfirmaer er en evig limbo. Vi ønsker både å ha full kontroll, samtidig som vi vil være innovative. Vi ønsker også alle i firmaet til å være med å forme fremtidens strategi, samtidig som jus er et fag der man ikke feiler. Det går ikke, sa Tyrhaug videre.

Et av hovedbudskapene til Tyrhaug er at man i en årrekke har hatt en top-down-holdning i bransjen, og at svar som «sånn er det bare» dreper innovasjonslysten hos unge lovende. Nå skal det stilles spørsmål i Haakon VII's gate, det skal engasjeres og det skal gjøres feil. Ikke store blemmer, men små feil man kan lære av.

– Jeg gleder meg til å feire en feil, sammen med en klient, sa Tyrhaug, til stående applaus fra de fremtidsrettede tilhørerne.

Det er en god start. Og dersom innovasjonsarbeidet slår frukter, er fremtiden kanskje lysere for Tyrhaug og Thommessen enn i spåkulen.

NORGES STØRSTE NETTVERK FOR ADVOKATER OG JURISTER

Advarte mot masseovervåking

– Det er uenighet om hvor balansepunktet ligger mellom borgernes trygghet, og inngrep i privatlivets fred, sa Jens Johan Hjort da han holdt Årstalen på Grand hotell i Oslo den 23. november.

TEKST: NINA SCHMIDT
FOTO: MONICA KVAALE

Ny teknologi kan forårsake privatlivets fall, frykter Advokatforeningen, som i sin årstale advarte mot at masseovervåking av data-trafikk kan føre til ytringsvegring og en svekkelse av demokratiet.

Foreningen tok til orde mot å innføre det såkalte digitale grenseforsvaret som skal overvåke datatrafikk inn og ut av Norge – et forslag som nå ligger til behandling i Forsvarsdepartementet.

– Opplever vi nettopp nå privatlivets storhetstid, spurte Jens Johan Hjort, Advokatforeningens leder, i årstalen som hadde tittelen «Det liberale grenseforsvar».

– Mens nye teknologier har vært en forutsetning for privatlivets fremvekst, ser vi i dag at ny teknologi kanskje også

kan forårsake privatlivets fall – teknologi, sammen med en mektig trussel mot vår trygghet, nemlig terror og annen alvorlig kriminalitet, sa Hjort.

Det er fjortende gang Advokatforeningen inviterer juss- og organisasjonstopper, politikere og tillitsvalgte til sitt årstalearrangement.

UTENLANDSKE SERVERE

I talen advarte Hjort sterkt både mot dataavlesning, som ble innført i fjor og innebærer at politiet i sanntid kan hake seg inn på personers mobiltelefoner og PC-er for å se hva som foregår, uten å legge igjen spor, og mot digitalt grenseforsvar (DGF).

Sistnevnte, utarbeidet av Lysne II-utvalget, vil gi E-tjenesten tilgang til å søke i all digital kommunikasjon som krysser den norske landegrensen.

– Det er tilfeldig hvilke data som krysser landegrensen. Da vi sendte ut invitasjon til denne talen på e-post, gikk den kanskje via utlandet. E-posten velger minste motstands vei, med lysets hastighet, sa Hjort.

«PRIVATLIVETS ADVOKAT»

Både EMKs artikkel 8 og Grunnloven § 102 verner om privatlivets fred, og er til hinder for forslaget om digitalt grenseforsvar, fremholdt Hjort, og viste også til Tele 2-dommen fra EU-domstolen fra desember i fjor.

– Dommen er tydelig på at kommunikasjonsdata om enkeltmennesker bare kan lagres under forutsetning av at det eksisterer en sammenheng mellom dataene som lagres, og en konkret trussel mot den offentlige sikkerhet. Etter Advokatforeningens mening viser avgjørelsen at en generell og udiffereinsierte lagring av trafikk- og lokaliseringsdata ikke kan tillates – uansett hvor grunnleggende det enn er å bekjempe organisert kriminalitet og terrorisme, sa Hjort.

Han kalte seg «privatlivets advokat for én kveld» og kom med flere punktvis, konkrete anbefalinger:

- Nedkjølingseffektens virkninger må bli gjenstand for forskning.
- Personvernet på hele justisfeltet må utredes.

balansepunktet mellom de to umistelige verdiene trygghet og privatliv, spurte han.

– Personvernet og respekten for privatlivet er en forutsetning for selvrespekt, for gjensidig tillit og dype vennskap, for intimitet og kjærlighet. Uten et privatliv vil ikke retten til frihet, individualitet, identitet og et til-litsbasert sosialt liv la seg danne og opprettholde, fremholdt Hjort.

Overvåking av privatlivet kan føre til at personer endrer seg, ikke bare som individer, men som samfunnsmedlemmer, mente Hjort: Frykten for å etterlate seg spor vil påvirke ens handlinger og ytringer og gi det som kalles en nedkjølingseffekt, påpekte han.

– Nedkjølingseffektens press på ytringsfriheten vil begrense åpen meningsutveksling, og dette i større grad jo lenger fra det konforme sentrum en mening befinner seg. Dette vil i sin tur svekke demokratiet og dets legitimitet, sa Hjort.

«LOVGIVERS BEROLIGENDE MEDISIN»

Hjort kalte domstolskontrollen med skjulte politimetoder, som er obligatorisk etter EMK, for «lovgivers beroligende medisin», og mente at kontrollen har sine svakheter.

For eksempel har de såkalte «skyggeadvokatene» – altså oppnevnte advokater for en mistenkt – de dårligste rammevilkårene i straffeprosessen, med marginal gjennomslagskraft: I 2016 ble det brukt kommunikasjonskontroll i 135 saker, men bare i to saker avsto tingretten politiets begjæring, fortalte Hjort.

ULOVLIG ADVOKAT-OVERVÅKING

Regelbrudd forekommer, understreket Hjort.

– Tidligere i år ble det kjent at PST hadde overvåket Bent Endresens advokatvirksomhet ulovlig. Dette er samfunnsskadelig. Når det blir kjent at PST ulovlig overvåker advokater, svekkes tilliten til at man kan oppsøke advokatbistand i fortrolighet. Dette handler om mer enn rettsikkerheten til den som PST har mistanker mot. Dette handler om en velfungerende rettspleie, sa Hjort.

– Da jeg snakket med Endresen på telefon om saken, var det med en underlig følelse av at det var noen andre til stede. Men dette er ingenting i forhold til det Endresens klienter må ha følt da de fikk vite om det inntrufne. Hva hadde de – i sin feilslåtte tillit til at samtalen var fortrolig – fortalt til Endresen, spurte Hjort.

Les også debatt side 50

- Muntlige forhandlinger må innføres i de såkalte «skyggeadvokat-sakene»; saker der hemmelige advokater oppnevnes på vegne av den som skal overvåkes.
- Dataavlesning må settes på vent.
- Det digitale grenseforsvaret bør ikke innføres.

NEDKJØLINGSEFFEKTEN

– Gjennom det digitale grenseforsvaret vil E-tjenesten lagre en enorm mengde informasjon, der bare en mikroskopisk andel er relevant for deres oppdrag. Regjeringen vil imidlertid ikke bruke begrepet «masseovervåking» – som dette jo faktisk er. Og begrunnelsen? Igjen skal offentligheten beroliges med henvisning til høyst mangelfulle kontrollmekanismer, sa Jens Johan Hjort.

Å sørge for borgernes trygghet er en av statens mest sentrale oppgaver, sa Hjort, og mente at borgerne i en viss grad må finne seg i at det gjøres inngrep i privatlivet for å motvirke visse typer kriminalitet. Men hvor er

– En av de beste årstalene noensinne!

Imponerende. Grundig. Ufattelig viktig. En av de beste årstalene noensinne. Dette var bare noen av lovordene som falt om årstalen om overvåking og trygghetens pris.

Vil ha grundig debatt

Tor-Aksel Busch, riksadvokat

– En veldig viktig tale som setter søkelys på store og viktige spørsmål som alle bør være opptatt av. Jeg synes selv det er et problematisk område. Debatten som har vært så langt, har vært mer preget av det tekniske enn av det substansielle, synes jeg, så hvis dette kan foranledige en grundigere, bredere debatt om det digitale grenseforsvar med utgangspunkt i den liberale rettsstats prinsipper, ville det være bra.

– Jeg håper også at justiskomiteen vil engasjere seg i selve lovgivningen, fordi den har jo klare forbindelseslinjer til vårt fagområde, og saken bør derfor ikke gå bare som en forsvarsteknisk sak.

– De mer ordinære straffeprosessuelle tiltak som Hjort var innom, er også viktige, og i den grad man ønsker en ordening med muntlige forhandlinger med det han kaller skyggeadvokatene, så har ikke jeg noen sterke synspunkter mot det, det vil være fullt mulig å praktisere.

– En vekker

Trine Skei Grande, leder i Venstre

– Jeg synes det var en flott tale, og en veldig god gjennomgang. Også er det jo en vekker for hele vårt liberale rettsvesen når vi ser hvordan dette blir utfordret. Jeg synes Hjort spesielt klarte å vise hvordan vi har latt de liberale prinsippene i rettsvesenet vårt skli ut, jeg håper veldig mange vil høre denne talen.

– Jeg tror nok Advokatforeningen og Venstre er ganske nær hverandre i synet på digitalt grenseforsvar, men dette må det jobbes med. Det blir en hard kamp de nærmeste årene om hvordan vi skal klare å beholde de rettsstatsprinsippene vi har hatt tidligere.

– Må med i politiske diskusjoner

Lene Vågslid (Ap), leder av Justiskomiteen på Stortinget

– Det var en veldig god tale, og en tale som gjør at man får frem mange av de store dilemmaene vi står overfor i justissektoren og den nye digitale verden. Særlig mye av det han peker på rundt dilemmaene rundt det digitale grenseforsvaret var veldig nyttig å høre, og verdt å lytte til.

– Det kommer til å bli mer og mer av denne typen dilemmaene fremover, der man på den ene siden har mulighet gjennom ny teknologi til å bekjempe terrortrusler og kriminalitet på en ny måte, og på den andre siden også skal ta vare på folks rett til privatliv. Det var en glimrende tale som kommer til å bli tatt med inn i mange politiske diskusjoner fremover.

– Noen må se prinsippene

Cecilie Lyssjø Jacobsen og Magnhild Pape Meringen, advokater

– Dette var en veldig interessant tale, kjempebra og prinsipiell. Alle ønsker jo å stoppe terrorisme, men noen må se de prinsipielle sidene av de nye politimetodene. I dette forumet her, med så mange politikere og representanter fra media til stede, var det veldig bra å sette dette temaet på dagsordenen.

– Invitasjon til misbruk

Harald Stanghelle, redaktør, Aftenposten

– Dette er jo ett av de store, viktige og kompliserte temaene i vår tid. Men kompleksiteten i saken fører også til at den faller litt under den dagsaktuelle dagsordenen. Derfor er det av utrolig stor verdi at spørsmålene det blir reist med den styrke, saklighet og kraft som Advokatforeningens leder gjorde i denne talen. For alle som er opptatt av et personvern som konsekvent har vært på vikende front de siste tyve årene, så er det veldig viktig at denne debatten blir reist, også fordi vi i dag lever i en tid der vi ser ut gjennom et liberalt og ganske hyggelig tidsvindu. Men med de metodene vi har i dag, så er det en invitasjon til misbruk i tøffere politiske tider enn i dag.

– Jeg tror vi lager oss en del falsk trygghet ved å innføre både metoder og adgang til data som ikke gir oss den tryggheten vi tror det gir, men som øker faren for misbruk.

– Bør tenke nytt

Dag Michalsen, dekan ved UiO

– Jeg synes det var ufattelig viktig at denne talen ble holdt, og at vi blir minnet om hva som skjer i disse dager på Stortinget. Det er all grunn til å stille spørsmål ved om alle de interessene som er involvert her, blir overveiet. Og jeg håper kanskje at det kommer til en ny tenkning om dette.

Regjeringsadvokat Fredrik Sejersted, dekan Dag Michalsen og justitiarius Toril Marie Øie.

– Imponerende tale

Adele Matheson Mestad, nestleder, Norges nasjonale institusjon for menneskerettigheter

– Jeg synes det var en veldig god tale som spente opp et stort og bredt og prinsipielt lerret. Å ta debatten er en viktig demokratisk verdi i seg selv, og at debatten er informert og opplyst. Temaet er såpass komplisert at mange kan føle at de ikke har kunnskap nok, så derfor var det bra å ta opp temaet med dette publikummet.

– Rent kvantitativt er dette ett av de viktigste menneskerettsspørsmålene vi kommer til å se fremover, hvor det også er nødvendig å ha mange folk på ballen, fordi problemstillingene er så sammensatte. De er både tekniske, rettslige, filosofiske, og etiske. Fremstillingen i talen, med den gradvise utviklingen over tid, var bra. Det var en imponerende tale.

Fikk honnørpris og 100.000 kroner

Berit Reiss-Andersen og Frode Suland fikk Espelands honnørpris for sin årelange advokatgjerning «til beste for i særlig grad enkeltmennesket og for å fremme standens anseelse. Begge er fremragende advokater, og begge har viet hoveddelen av sitt virke til skranken og strafferetten, som i sin kjerne er å hjelpe mennesker i nød», sa prisutdeler Else Bugge Fougner. De to fikk en sjekk på 100.000 kroner hver, og en skulptur av Nils Aas.

TEKST: NINA SCHMIDT OG HENRIK SKJEVESTAD
FOTO: MONICA KVAALE

Mange dilemmaer

Kjetil Nilsen, direktør, Nasjonal sikkerhetsmyndighet

– Temaet ble belyst på en god og balansert måte, og det er jo en utfordring her at mange aktverdige hensyn står mot hverandre. Fra mitt ståsted ser jeg alle dilemmaene som er reist. Men på den annen side er

det noen i samfunnet som er gitt et oppdrag det er knyttet forventninger til. Så det er jo et betydelig press mot de som har et ansvar for å verne om liv og helse i samfunnet, og det er disse dilemmaene vi nå stor overfor.

– Jeg er enig med Riksadvokaten at dette er en problemstilling som bør undergis en bred debatt, men det er da det norske folk som må reise den debatten.

ANNONSE

DIGIPOST INTEGRERT MED ADVISOR

Enkel og sikker sending av dokumenter via Digipost.

advisor

telefon: 33 48 43 00 • helpdesk@advisor.no • www.advisor.no

Forsvarsministeren: – Ikke treffende

Forsvarsminister Frank-Bakke Jensen (H) mener det er feil å hevde at E-tjenesten vil kunne masseovervåke data-trafikk ut og inn av Norge. Også PST-sjefen reagerer.

TEKST: NINA SCHMIDT
FOTO: MONICA KVAALE

– Det er viktig å understreke at det ligger utenfor E-tjenestens oppdrag å søke etter data om norske personer i Norge. Et digitalt grenseforsvar vil ikke innebære at E-tjenesten skal kunne overvåke vanlige menneskers e-post, telefontrafikk eller internetsurfing i Norge, og et hvert søk må være godkjent av en uavhengig domstol. Det er dermed ikke treffende å si at E-tjenesten vil ha fri tilgang til å søke i all digital kommunikasjon som krysser landegrensen, sier forsvarsminister Frank Bakke-Jensen til Advokatbladet.

Han forteller at regjeringen fortsatt arbeider med å utrede digitalt grenseforsvar, såkalt DGF.

– Vi har sagt at vi kommer med et høringsnotat med et lovforslag i løpet av 2018. Det er for tidlig å si hva slags form for digitalt grenseforsvar regjeringen til slutt vil foreslå, men regjeringen tar selvstendig hensyn til alle relevante rettskilder. Et lovforslag vil være innenfor rammen av våre forpliktelser og individets rettigheter, sier Bakke-Jensen.

– BRUKES TIL Å SKADE OSS

Det vi kaller «det digitale rom» brukes aktivt av mange, også av dem som har til hensikt å skade oss, understreker han.

– Det brukes til etterretning for å skaffe informasjon, til sabotasje for å

– Vanlige menneskers e-post skal ikke overvåkes, sier forsvarsminister Frank Bakke-Jensen. Foto: Sturlason, UD.

ødelegge, til påvirkning for å skape splid, endre holdninger eller fremprovosere handlinger, og til kommunikasjon og samarbeid mellom internasjonale terrorister for å rekruttere, koordinere, finansiere og planlegge terrorhandlinger. I dag flyter nittini prosent av all kommunikasjon inn og ut av Norge i fiberoptiske kabler. Informasjonen har flyttet seg fra satellitt, der E-tjenesten har tilgang, til kabelnettet, der tjenesten ikke har tilgang i dag. Norge er dermed avhengig av tips fra andre land som har systemer for digitalt grenseforsvar. Det er ikke en god, varig løsning, sier forsvarsministeren.

– E-tjenestens oppdrag følger av lov og er rettet mot trusler utenfra. For å kunne løse sine lovpålagte oppgaver, må E-tjenesten ha mulighet til å innhente informasjon der informasjonen befinner seg. Til det trenger vi en form for digitalt grenseforsvar, sier Bakke-Jensen.

– MÅ FORSTÅ TRUSLENE

PST-sjef Benedicte Bjørnslund mener at årstalen inneholdt enkelte «tendiose» fremstillinger.

– Det er fristende å kommentere en av Hjorts premisser for meningsytringen; nemlig at PSTs ulovlige overvåkning av advokat Endresens kommunikasjon viser hvor samfunnsskadelige de omtalte lovforslag er. For å gjøre det helt klart: PST har hverken foretatt noen ulovlig over-

våkning av advokat Endresens kommunikasjon, eller blitt kritisert for dette av EOS-utvalget, sier Bjørnslund.

– Det viktige er de spørsmål som reiser seg rundt innføring av nye kontrolltiltak og konsekvensen av dette for personvernet. PST ser nødvendigheten av gode hjemler og godkjenningsordninger, samt etterfølgende kontroll. Dette er nødvendige forutsetninger som må være på plass før innføringen av forslaget.

– At digitalt grenseforsvar og dataavlesning vil innebære et inngrep i personvernet er likevel klart. Samtidig er det et nasjonalt ansvar å gjøre landets sikkerhets- og etterretningsorganisasjoner i stand til å løse sine oppgaver optimalt, innenfor de rettsikkerhetsmekanismer staten oppstiller. Vektningen av de ulike hensyn må skje etter en bred og nyansert debatt, og med forståelse av de trusler samfunnet står ovenfor. I dette er det viktig at riktige premisser legges til grunn, og at de eksempler som fremheves bygger på riktig faktum, samt at tendensiøse uttalelser unngås, sier PST-sjefen.

BEHOV FOR NYE BESKYTTELSESMÅTER

– Hva blir konsekvensene, dersom vi ikke sørger for et politi som er rustet til å håndtere kriminalitetsbildet som omgir oss? Dette er et relevant spørsmål å stille.

Det sa statssekretær Vidar Brein-Karlsen (Frp) da han kommenterte Advokatforeningens årstale under den påfølgende middagen i speilsalen på Grand hotell.

– Vern av privatlivet til den enkelte forutsetter at samfunnet har et effektivt politi som kan bekjempe alvorlig

Venstre-leder Trine Skei Grande under middagen flankert av fra v. Siv Hallgren, leder av Gjenopptakelseskommisjonen, høyesterettsdommer Magnus Matningsdal, Jens Johan Hjort og høyesterettsjustitiarius Toril Marie Øie. Bak Matningsdal skimtes NRKs Ole Torp.

kriminalitet. Det er vanskelig å tenke seg noe mer integritetskrenkende enn terror, drap, overgrep mot barn og menneskehandel, sa Brein-Karlsen.

VIL IKKE BLI FRISTED

De organiserte gruppene av kriminelle vet hvor grensene til politiet går, understreket han.

– Og vi i Norge skal ikke bli et fristed for tilpasningsdyktige kriminelle.

Statssekretæren roste Advokatforeningen for en prinsipielt viktig og god tale, og kalte de årlige årstalene et «høydepunkt».

– Dere går dypt inn i sakene, så også i år, når spørsmålet handler om hva vi gjør når trygghet og privatliv står mot hverandre. Staten skal både ivareta sikkerheten til sine innbyggere, og bevare privatlivet til den enkelte. Det er en

krevenne balansegang, og jeg vil rose lederen av Advokatforeningen som trekker frem dilemmaene som ligger i dette spørsmålet, sa Brein-Karlsen.

KREVENDE SIKKERHET

– Det er viktig å tydeliggjøre at skjulte politimetoder, som dataavlesning, er inngripende og integritetskrenkende, vi er bevisste på dette. På den annen side forutsetter vern av privatlivet til den enkelte at samfunnet har et effektivt politi som kan bekjempe alvorlig kriminalitet.

Det er stadig mer krevende å ivareta sikkerheten til innbyggerne, og truselvurderingen fra sikkerhetstjenesten viser at terrortrusselen mot Norge er økende, sa han.

– Den digitale virkeligheten gir oss muligheter, og samtidig blir vi mer sårbare med en teknologisk og sikker-

hetspolitisk utvikling som går stadig raskere. Når trusselen forandrer seg, er det behov for at staten utvikler nye måter å beskytte oss på.

STRAFFEPROSESSLOV PÅ VEI

I talen kom han også med en gladnyhet til alle som venter på en ny straffeprosesslov.

– Arbeidet med utarbeidelse av loven er krevende og omfattende, men vi jobber det vi klarer for å få loven fortest mulig frem, og ønsker å få det til i hvert fall i løpet av inneværende periode, sa Brein-Karlsen.

Like konkret var han ikke om forslaget til ny advokatlov.

– Det jobbes intenst med den NOU-en som ble lagt frem om det temaet, jeg håper også den kan komme raskt frem, jeg gleder meg veldig til den kommer på et tidspunkt, sa statssekretæren.

ANNONSE

ADVOKAT- OG DOMMERKAPPER

for damer og herrer – Omgående fra lager

Vi har flyttet!

(Se ny kontaktinfo nedenfor)

EDVINS

Besøksadresse: Rådmann Halmrastsvei 4 SANDVIKA
tlf. 67 55 94 04 - epost: edvinsas@hotmail.com - www.edvins.no

Det er ikke avgjort hvordan det digitale grenseforsvaret skal se ut, og i den jobben regjeringen nå gjør, er det viktig at også personvernet ivaretas, sa Vidar Brein-Karlsen.

– Aldri opplevd slik latterliggjøring

Temperaturen steg i Oslo tinghus da tidligere høyesterettsdommer Ketil Lund, som er partshjelper for Besteforeldrenes klimaaksjon, tok plass i vitneboksen i søksmålet Greenpeace Norden og Natur og Ungdom har reist mot Staten for å få kjent vedtaket om utvinningstillatelser i Barentshavet i 23. konsesjonsrunde ugyldig.

TEKST OG FOTO: NINA SCHMIDT

Ketil Lund gikk i strupen på regjeringsadvokat Fredrik Sejersted på klimarettssakens første dag. Stridens kjerne er om Grunnlovens § 112 – den såkalte miljøparagrafen – kan brukes til å stoppe oljeleting ved iskanten langt øst og nord i Barentshavet.

– Vi har vokst opp i et Norge preget av gjenoppbygging og smalhans, i nøy-somhet og flid, og er mindre forblindet enn den nåværende styrende klasse av vår rikdom. Vi føler et ansvar for hva vi har vært med på, ikke bare for egne etterkommere, men for all verdens underprivilegerte, sa Lund på vegne av Besteforeldrenes klimaaksjon.

AMERIKANISERING

Saksøkerne ser Grunnlovens § 112 som den siste skanse, fortsatte han.

– I denne situasjonen, hvor vår umåtelige rikdom ikke er nok, og hvor politikerne er døve for motforestillinger, ser vi § 112 som en menneskerettighet som skal beskytte oss mot politikernes uegnethet for å gjøre det som er nødvendig for å unngå en fremtidig katastrofe. Som andre menneskerettsbestemmelser, er § 112 basert på erkjennelsen av at den makt som tillegges det politiske flertall, må tøyles på en annen måte enn av velgernes misnøye, og må dermed undergis domstolskontroll, som er kjernen i en funksjonell rettsstat og demokrati, sa Lund.

Regjeringsadvokat Fredrik Sejersted hadde i sitt innledningsforedrag beskyldt saksøkerne for amerikanisering.

– Til regjeringsadvokatens uttalelse om at vi forsøker å amerikanisere rettspleien i Norge, vil jeg si at jeg har arbeidet syv år hos Regjeringsadvokaten, siden tolv år som advokat, og nitten år som høyesterettsdommer. Jeg kan faktisk ikke huske å ha hørt, hverken som motpart eller som dommer, eller som regjeringsadvokatens representant – at man på denne måten så å si forsøker å latterliggjøre motparten. Jeg må si jeg ble ganske opprørt over det, sa Lund.

Utenfor Oslo tinghus hadde miljøaktivistene satt opp en isskulptur.

– VILLE ALDRI FÅTT FLERTALL

Regjeringsadvokat Fredrik Sejersted sa at saken er det første søksmålet om «grunnlovsaktivisme», og at det ikke bare vil stanse tillatelser i den 23. konsesjonsrunden, men de aller fleste tillatelser.

– Dette handler om tusenvis av arbeidsplasser, hundrevis av milliarder kroner, og fremtiden for Norge, sa Sejersted.

§ 112

«Enhver har rett til et miljø som sikrer helsen, og til en natur der produksjonsevne og mangfold bevares. Naturens ressurser skal disponeres ut fra en langsiktig og allsidig betraktning som ivaretar denne rett også for etterleken.»

Han sa videre at «dersom stortingsrepresentantene i 1992 hadde drømt om at det de vedtok ville bli brukt til å stanse tildelingen på norsk sokkel, så ville 110 B aldri ha fått flertall.»

– Det er nokså klart at hvis de stortingsrepresentantene som i 2014 stemte for nye § 112 som ledd i en bred grunnlovsrevisjon, hvis de hadde tenkt på at bare tre år senere skulle den bli brukt i et forsøk på å stanse utvinning på norsk sokkel, så ville det ikke blitt flertall for denne lille fliken av reformen fra 2014, sa Sejersted.

Det saksøkerne prøver å gjøre, er å tolke 112 utvidende og omformulere den til noe annet, fremholdt han.

– DYPT FREMMED

– De ønsker rettsliggjøring, å flytte grensesteiner mellom statsmaktene, domstolene, regjeringen og forvaltningen. De driver inn domstolen for å overstyre de brede demokratiske premissene som ligger til grunn for norsk petroleumpolitikk. Det er en type grunnlovsaktivisme som vi ikke har sett i Norge eller i Norden ellers, og som er dypt fremmed for den nordiske rettstradisjonen. Det ville være en ganske dramatisk kursendring hvis vi skulle åpne for det. Dette er en type søksmål som vi har sett i USA, et forsøk på amerikanisering av norske rettssaker.

– Denne amerikanisering gjelder ikke bare innholdet i søksmålet, men også kampanjene rundt hele rettssaken. En av saksøkere, Greenpeace, er en stor og internasjonal organisasjon med betydelig medieerfaring. Det har vært helt uvanlig aktivitet i oppløpet til saken, i sosial medier, dokumentarprogrammer og podcaster, og på plassen foran Tinghuset.

– Det er flott fordi det viser at det sivile samfunn fungerer. Som ledd i en politisk kamp er dette helt utmerket. Men det skurrer, fordi det kobles til en rettsak. Det er enten for å påvirke retten, eller i det minste, å påvirke folks forståelse av rettsaken. Rettsaken har til og med fått en egen programoversikt.

– Dette er en forestilling som Staten ikke vil være med på. Ikke på denne arenaen, i rettsalen, sa Sejersted.

DET STORE VEISKILLET

Prosessfullmektig for Greenpeace Norden, Cathrine Hambro, understreket i sitt innledningsforedrag at klimasituasjonen er svært alvorlig.

– Verden trenger tiltak. Men tillatelsene gjør det motsatte, og legger til rette for ytterligere global oppvarming. Dette er de første tillatelsene som er utdelt etter at vi fikk sikker kunnskap om at fossile ressurser overstiger det som kan brennes. For det andre er tillatelsene plassert nær den bevegelige iskanten og polarfronten. Miljøet her er spesielt sårbart. Oljesøl vil være en katastrofe i dette området, sa Hambro.

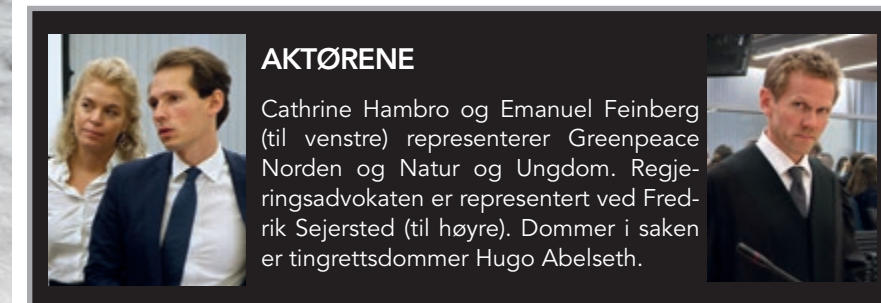
– Vi har aldri tidligere hatt utvinning så nær iskanten, og så langt fra land. Hensynet til miljøet alene tilsier at tillatelsene er i strid med § 112, sa Hambro.

– Økonomi er selvfølgelig hensikten med tillatelsene, men et annet viktig formål er å legge til rette for et nytt kapittel i norsk oljehistorie; lenger nord, og lenger øst enn noen gang. Tillatelsen er det neste steget, det store veiskillet. Formålet bidrar sterkt til ytterligere global oppvarming og setter sårbare miljø i fare, sa Hambro.

Dom i saken faller i begynnelsen av januar.

Ketil Lund var en populær mann blant de mange klima-forkjemperne på tilhørerbenken. Her med Steinar Winther Christensen til høyre.

AKTØRENE

Cathrine Hambro og Emanuel Feinberg (til venstre) representerer Greenpeace Norden og Natur og Ungdom. Regjeringsadvokaten er representert ved Fredrik Sejersted (til høyre). Dommer i saken er tingrettsdommer Hugo Abelseth.

– MeToo-kampanjen viser at ledelsen i advokatfirmaene må ta seksuell trakassering på alvor, sier leder av Advokatforeningens kvinneutvalg, Tina Storsletten Nordstrøm. Foto: Henrik Evertsson

#MeToo:

– Må forvente at seksuell trakassering skjer i vår bransje

Lederen av Advokatforeningens kvinneutvalg, Tina Storsletten Nordstrøm, mener spørsmålet heller dreier seg om hvor grovt og hvor stort omfanget er.

TEKST: HENRIK SKJEVESTAD

Advokatforeningens kvinneutvalg arbeider med å fremme innsikt i kvinnelige advokaters utfordringer i advokatbransjen, og å øke andelen kvinnelige advokater.

– MeToo-kampanjen viser noe strukturelt ved samfunnet vårt. Vi må nok bare forvente at seksuell trakassering skjer i advokatbransjen også – mengden av eksempler som har kommet frem i kampanjen tilsier det. Selv om vi i Advokatforeningens kvinneutvalg ikke sitter på konkrete eksempler, er vi ikke i tvil om at dette skjer, sier Nordstrøm.

ETTERLYSER RUTINER

Hun legger til at grunnlaget er svakt, da det ikke er blitt gjort noen undersøkelse, eller finnes konkrete tall, men at Advokatforeningen ser på hvordan slik informasjon om bransjen kan innhentes.

– Jeg tror seksuell trakassering kan foregå på alle arbeidsplasser med makt-ubalanse, men jeg har ikke inntrykk av at advokatbransjen er verre enn andre bransjer. Som partner i et advokatfirma, er man representant for arbeidsgiveren, og har et ansvar for å oppføre seg deretter. Det er det kanskje ikke alle som er så bevisst på.

– Det må være en kultur for, og mulighet til, å si fra for dem som opplever seksuell trakassering. Alle firmaer bør ha på plass slike rutiner. Og man bør være bevisst på hvilken sjargong man tillater i gangene, og hvilken holdning man kommuniserer utad. Jeg ser ikke bort fra at kampanjen blusser opp i vår bransje også.

– DISKUTER MED DE ANSATTE

Generalsekretær Merete Smith i Advokatforeningen oppfordret nylig advokatfirmaene til å lage en plan for hvordan firmaene kan håndtere trakassering på bloggen sin.

«Utfordringen til advokatfirmaene er å sørge for mekanismer som gjør at de som opplever trakassering og overgrep trygt kan si fra om det, og bli tatt på alvor. Advokatforeningen oppfordrer alle advokatfirmaer til å diskutere problemstillingen med de ansatte. Firmaene bør innføre policy på hva som er akseptabel opptreden på kontoret – både i arbeidstiden og ved festlige anledninger. Men ikke minst må det lages en plan for hva man gjør hvis det kommer en varsling om seksuell trakassering eller overgrep. Dette må tas alvorlig også hos oss», skrev Smith.

– Advokat viftet penis foran ansiktet på student

Flere jusstudenter skal ha blitt utsatt for ubehagelige opplevelser på bedriftsarrangement i regi av advokatfirmaer, skriver Klassekampen.

– Vi har snakket i flere år om at menn i advokatbransjen ofte oppsøker studentene med seksuelle tilnærmelser, sier mastergradsstudenten «Katrine» til avisen.

På et seminar opplevde hun at en advokat kom med seksuelle tilnærmelser mot henne og flere andre av studentene. Blant annet skal advokaten ha tatt på puppene til en av studentene og spurt om de var ekte.

I tillegg skal advokaten på et tidspunkt ha spradet rundt naken.

– Da jeg sa ifra til ham om at det ikke var en ok oppførsel, svarte han med å vifte med penis rett foran ansiktet mitt og si «har du ikke sett en penis før?» og kalte meg sur og prip-pen, sier studenten til Klassekampen.

Tine Storsletten Nordstrøm fra Advokatforeningens kvinneutvalg sier til Advokatbladet at hun synes det er trist hvis studenter blir trakassert på arrangementer.

– Slike hendelser må firmaer klare å fange opp. Alle advokater, og særlig partnere, er nok ikke like bevisste

Faksimile: Klassekampen 25. november 2017.

på den makten og påvirkningen de har på ansatte og studenter. Partnerne er ledere, og har et ansvar for å opptre korrekt og profesjonelt i enhver sammenheng – også på arrangementer hvor det serveres alkohol, sier Nordstrøm.

– Flere bør få sparken

Arbeidsrettsadvokat Else Leona McClimans i Advokatfirmaet Økland og Co. tar i Dagens Næringsliv et oppgjør med ledere som ikke tar seksuell trakassering alvorlig nok.

– Som arbeidsrettsadvokat hører vi uttrykket «her må vi se fremover» flere steder, der varsler om seksuell trakassering ikke har fått konsekvenser. Det er ikke greit, sier McClimans.

– Flere burde fått sparken. Og det gjelder altså de som trakasserer, ikke de som blir trakassert, presiserer McClimans.

Vil lage student-tiltak

Dekan Dag Michalsen ved Juridisk fakultet ved UiO ønsker å samle alle studentforeningslederne til et møte før jul på bakgrunn av artikkelen i Klassekampen. «Vi skal i fellesskap utforme tiltak for å hindre at våre studenter utsettes for uønskede hendelser på arrangementer», skriver Michalsen.

IT-opprop får stryk

Toppledere i store IT-selskaper som Telenor, Atea, Sopra Steria, Cisco, og Sintef har skrevet under et opprop mot seksuell trakassering.

En av formuleringene i kampanjen er «Hos oss beskytter vi ikke, ansetter eller tjener penger på individer som bryter vår nulltoleranse for alle former for uakseptabel seksuell adferd og seksuelle overgrep».

Partner i Hjort, Einar Engh mener dette er skivebom.

– Jeg mener det er lite proporsjonalt at man for alle typer uakseptabel seksuell adferd skal være avskåret fra jobb i en hel bransje, for all tid, sier Engh til DN.

Han får støtte av Lynx-partner Christian S. Svensen.

– Det er et paradoks at vi i møte med tidligere straffedømte klarer å forholde oss til at man etter soning har gjort opp for sine handlinger. Dette synes å ikke gjelde her, her skal man henges ut i gapestokk, sier Svensen til NRK.no.

#MeToo-kampanjen

- Kampanje i sosiale medier som retter fokus mot seksuell trakassering som startet da skuespiller Alyssa Milano kom med alvorlige påstander om filmprodusenten Harvey Weinstein.
- Tusenvis av kvinner verden over har fortalt om trakassering og overgrep.
- I Norge tok kampanjen fyr da programleder Aleksander Schau i 24 Twitter-oppdateringer fortalte om episoder i mediebransjen, blant annet fra TV2 Sporten.
- I oppropet #stilleføropptak rapporterte 487 norske skuespillere om flere grove hendelser.
- 1100 musikere fortalte om overgrep i norsk musikkbransje via emneknaggen #nårmusikkenstilner.
- I Sverige har 5965 jurister skrevet under et opprop mot trakassering via emneknaggen #medvilkenrätt.

«Naivt å tro at seksuell trakassering ikke foregår i advokatbransjen»

Flere av landets ledende advokatfirmaer har hatt episoder med seksuell trakassering, viser en rundspørring.

Advokatbladet har kontaktet de største norske advokatfirmaene og stilt tre spørsmål:

1. Hvilke rutiner har dere for håndtering av seksuell trakassering?
2. Hvor omfattende tror dere dette problemet er i advokatbransjen?
3. Har dere hatt noen slike saker de siste årene?

ARNTZEN DE BESCHE

Setter problemstillingen på agendaen

Sven Iver Steen,
managing partner

1. Vi har innført retningslinjer for varsling av kritikkverdige forhold tidligere, sist oppdatert 3. juli 2017. Reglene våre omfatter hvordan det skal varsles og hvordan varslinger skal håndteres. Vi vektlegger viktigheten av at den som varsler ikke skal oppleve noen form for sanksjoner. Vi vil vurdere å innføre en egen policy om hva som er akseptabel opptreden på kontoret – både i arbeidstiden og ved sosiale anledninger.

2. Jeg tror det er naivt å tro at seksuell trakassering ikke foregår i advokatbransjen. Det er viktig å sette dette på agendaen, erkjenne problemet, og diskutere hvordan seksuell trakassering kan forbygges.

3. Jeg er ikke kjent med noen slike saker de siste årene, men det betyr ikke at det ikke kan ha skjedd tilfeller likevel. Den høyaktuelle #metoo-kampanjen og den påfølgende debatten har jo nettopp vist at det er mange som tidligere ikke har turt å si ifra om seksuell trakassering. Vi har benyttet anledningen til å sette problemet på agendaen og minnet våre medarbeidere om gjeldende varslingsrutiner, og oppfordret til å varsle oss om eventuelle tilfeller. Vi tar dette på alvor.

SIMONSEN VOGT WIIG

Ingen grunn til å tro at Norge er annerledes enn Sverige

Mona Søyland,
managing partner

1. For å sikre et godt arbeidsmiljø har vi nedfelt retningslinjer knyttet til helse, miljø og sikkerhet. Vårt HMS-system sikrer løpende fokus og arbeid med HMS gjennom året. I dette systemet har vi også definerte rutiner knyttet til uønskede hendelser på jobb, både det

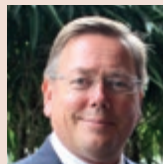
fysiske og psykososiale arbeidsmiljøet. Avvik registreres og tiltak iverksettes. Målet er å håndtere den konkrete saken, men også å unngå gjentakelser eller forhindre nye hendelser.

2. I Sverige har det vært en kampanje hvor flere slike saker nylig ble avdekket, og det er vel ingen grunn til å tro at det er annerledes i Norge.

3. Vi har dessverre hatt noen få slike saker hos oss. Disse har blitt håndtert i tråd med våre rutiner.

BAHR

Større enn vi tror

Morten P. Smørdahl,
managing partner

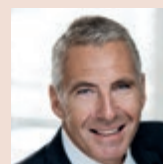
1. Vi aksepterer ikke trakassering, og har varslingsrutiner som gjør det mulig for de som utsettes for, eller har mistanke om trakassering, å melde fra. Varsel vil bli fulgt opp av firmaets ledelse.

2. Jeg håper ikke dette er et stort problem, men det som har fremkommet i Sverige kan tyde på at problemet kan være større enn vi tror.

3. I likhet med andre bedrifter med mange medarbeidere, vil uønskede episoder kunne inntreffe også hos oss. De episodene som har blitt kjent er håndtert av firmaets ledelse.

WIERSHOLM

Nulltoleranse

Nils Thommessen,
managing partner

1. Vi har gode rutiner for dette gjennom faddere, gruppeledere og HR-funksjonen. Vi jobber hele tiden for å sørge for at våre medarbeidere trives, og føler seg trygge og ivaretatt på arbeidsplassen.

2. Seksuell trakassering skjer på tvers av bransjer, noe den siste tidens alvorlige historier i media er et bevis på. Advokatbransjen er nok ikke et unntak.

3. Vi har ikke hatt tilfeller av trakassering i min tid som leder. Vi har nulltoleranse for slik adferd, det er en forutsetning for en god internkultur og et godt arbeidsmiljø.

THOMMESSEN

Viktig at de som melder fra tas på alvor

Anne Therese
Bogen,
HR-sjef

1. Vi har gode varslingsrutiner for de som opplever uregelmessighet, feil eller uønskede hendelser. Man kan henvende seg til nærmeste leder, tillitsvalgt, AMU, MP eller HR. Det er viktig at de som melder fra tas på alvor og føler seg ivaretatt.

2. Vi tror det har vært, og er, en positiv kulturendring i bransjen som gjør det lettere å snakke om og ta opp slike saker. Fokuset på mangfold, ubevisst diskriminering, ledelse, kommunikasjon og utvikling av medarbeidere tror vi bidrar til å bryte ned barrierer i bransjen og utvikle en kultur alle kan være stolte av å være en del av. Vi mener det er viktig at alle er bevisst sin rolle og atferd på jobb.

3. Vi har hatt noen slike saker opp gjennom årene. Vi ser svært alvorlig på denne type hendelser og tar tak i slike saker umiddelbart, og i henhold til våre rutiner.

SELMER

Har snakket om maktforholdet

Atle H. Carlsen,
administrerende
direktør

1. Vi har varslingsrutiner som er kommunisert og ligger åpent på vårt intranett. Varsling bør skje til nærmeste leder, verneombud eller tillitsvalgt. Rutinene fremhever også de ansattes plikt til å melde fra dersom de blir kjent med at det forekommer trakassering eller diskriminering på arbeidsplassen.

2. Forhåpentligvis ikke omfattende, men vi er bevisst på at vår bransje også er eksponert. Vi har derfor snakket om partnerrollen og maktforholdet mellom partnere og yngre medarbeidere. Det skjerper kravene til partnernes oppførsel. Vi forventer at alle kolleger opptre respektfullt og omtensksomt i forhold til hverandre. Vi tolererer selvsagt ikke uønsket seksuell oppmerksomhet.

3. Opp igjennom årene har vi hatt noen få enkeltepisoder. Da har vi hatt samtaler med berørte parter, tydeliggjort hva som er akseptabelt og ikke, og det er blitt beklaget til den som har blitt utsatt for tilnærmelsen.

DELOITTE

Et lederansvar

Rolf J. Saastad,
managing partner

1. Vi kombinerer fire typer tiltak her: Tydelige etiske og praktiske retningslinjer, gode interne og – hvis situasjonen tilsier det – eksterne varslingskanaler, regelmessig kommunikasjon om temaet fra toppledelsen og i avdelinger, samt retningslinjer for hvordan vi gjennomfører sosiale sammenkomster, spesielt hvis det er alkohol med i bildet. Jeg tror vi har gode rutiner både i arbeidet for å forhindre slike situasjoner, og forhåpentligvis i å håndtere dem dersom de skulle oppstå. Dette er et lederansvar.

2. Jeg tror det er naivt å tro at det ikke finnes tilfeller også i vår bransje. Det vi ser blant annet i Sverige tyder jo på det.

3. Jeg kjenner ikke til noen slike tilfeller hos oss de siste årene. Men vi skal ikke være naive internt i eget firma heller, det kan finnes situasjoner som ikke er blitt rapportert videre. Jeg håper denne kampanjen bidrar til at vi får slike meldinger, dersom det er tilfellet.

WIKBORG REIN

Må ikke være naive

Finn Bjørnstad,
managing partner

1. Vi har et etisk regelverk som blant annet inneholder en antidiskrimineringserklæring om at firmaet ikke

aksepterer noen form for diskriminering, mobbing eller trakassering, og at alle skal behandle hverandre med respekt. Eventuelle brudd på disse retningslinjene skal rapporteres i henhold til våre varslingsrutiner, som innebærer en advarsel og i ytterste konsekvens at vedkommende må slutte.

2. Vi håper jo ikke at dette problemet er omfattende i vår bransje, men vi må

ikke være naive og tro at advokatbransjen er fritatt for problemet.

3. Vi er ikke kjent med at slike saker har forekommet de siste årene. Dersom slike saker forekommer i fremtiden, vil disse bli fulgt opp i henhold til våre etiske retningslinjer med tilhørende konsekvenser som beskrevet over.

– Sexistiske kommentarer er vanlige

Jusstudent Marie Skjervold (26) tar et oppgjør med det hun omtaler som et likestillingsproblem ved juridisk fakultet ved UiO.

På Facebook kom Skjervold nylig med en lengre oppdatering i forbindelse med oppslaget i Klassekampen.

«På tross av en klar overvekt av kvinnelige studenter har jeg på en rekke kurs og forelesninger hørt mannlige professorer/advokater komme med sexistiske kommentarer og spøker. For det andre har juridisk fakultet et likestillingsproblem fordi, som artikkelen viser, det forekommer ganske grove tilfeller av seksuell trakassering på universitetet», skriver Skjervold.

«SØTE, UNGE STUDENTER»

Skjervold understreker at historiene gjerne er av veldig ulik alvorlighetsgrad, men ofte henger sammen.

(...)«Mange kvinner opplever likevel at en professor/kursleder/advokat på seminare sine gjen-

tatte kommentarer om «søte, unge studenter», og eksempler på tafsing henger sammen. For min egen del er det sant fordi man har erfart at det ene kan gå over i den andre. Vi forstår at de aller fleste tilfeller ikke vil eskalere til en situasjon med fysisk antasting (hei #NotAllMen), men det skjer – som vi ser fra historiene i artikkelen – med jevne mellomrom.»

(...) «Det er viktig at kvinner står frem med alle mulige historier for at vi kan luften ukulturen – alle sidene av den. Hurra for studentene som tør å varsle», skriver Skjervold.

PS: Dekan vil ha møte, se s. 21

Lørdag 18. november kom advokat Arne Seland med flere Twitter-oppdateringer som skapte kontroverser. Det hele startet med følgende tweet:

«Før het det luremus. Nå heter det sextrakassering. #MeToo. Same same.»

Responsen lot ikke vente på seg, og flere mente advokatens oppdatering var over streken. Tidligere sosiale medier-sjef i VG, Øyvind Solstad, som nå jobber i Hurtigruten, var blant dem som sa klart fra, og omtalte oppdateringene som lavmål, og mente Seland burde slette Twitter-kontoen sin. Også journalist Bente Bjørndal i Dagens Næringsliv reagerte, og opplyste advokat Seland om at seksuell trakassering kan være straffbart.

Arne Seland, som jobber i Advokathuset Feydt & Hamborgstrøm, fulgte ikke oppfordringen, og kom i stedet med en ny oppdatering til sine drøyt 2800 følgere:

«Før het det fjols til fjells. Nå heter det politisk korrekte feiginger. #MeToo Same same.»

Dagen etter twitret advokaten dette:

– Før het det luremus

Advokat Arne Seland vekker reaksjoner etter Twitter-tirade mot #MeToo-kampanjen. – Jeg kommer bare med ord, jeg har aldri trakassert noen. Jeg provoserer av og til i håp om at folk skal våkne opp, svarer advokaten.

«Jeg registrerer at jeg engasjerer og at jeg har fått en del utskifting blant mine følgere. Jeg vil bare si at jeg elsker alle mus. #MeToo»

TROR MANGE VIL ANGRE

Arne Seland forklarer saken slik overfor Advokatbladet;

– Jeg ser store risikomomenter med kampanjer som #metoo. Rettssikkerheten kan komme i spill, og uansett hva retten kommer til, har sosiale medier-domstolen en voldsom makt. Ytringsfriheten er også under press. Det er ikke lov å være uenig i «main stream». Da er du idiot, psykopat, og du bør stenges ned. Det er ikke lov å være litt usmakelig for å få frem poeng. Videre tror jeg at mange mennesker ser på kjendisene og kaster seg med på #metoo uten å vite konsekvensene for dem selv.

– Jeg tror vi vil se mange uheldige konsekvenser for dem som er ute og deler opplevelser. Det er intet apparat til å plukke dem opp. Jeg tror mange som hadde det vanskelig fra før, vil angre. Vi bør ta tak i problemet på en helt annen og grundigere måte. Det vil koste penger, men vil ivareta de fornærmede og de grunnleggende menneskerettighetene rettssikkerhet og ytringsfrihet på en langt bedre måte, sier Seland.

– Jeg mener ikke noe annet om seksuell trakassering enn det folk flest mener. Det er et onde som må bekjempes, sier Arne Seland til Advokatbladet.

Hva er egentlig samtykkekompetanse?

Det nye, innenfor psykisk helsevern, er at pasienter som har samtykkekompetanse, har rett til å godta eller nekte at en ny behandling skal startes opp. De har også rett til å velge om en påbegynt behandling skal fortsettes eller avsluttes. Disse valgene gjelder selv om behandleren mener behandlingen er nødvendig.

Det er ett unntak fra denne regelen: situasjoner hvor det er stor fare for at pasienten kan skade seg selv eller andre alvorlig innen kort tid. I slike situasjoner er det fortsatt lov til å bruke tvang, for å redde liv og forebygge alvorlig helseskade.

I dette heftet går vi derfor gjennom hva samtykkekompetanse betyr, hvem som har det, hvem som ikke har det og hvordan samtykkekompetanse kan vurderes.

Besøk www.erfaringskompetanse.no og kjøp heftet i dag. Pris: 50,-.

erfaringskompetanse.no

Nasjonalt senter for erfaringskompetanse innen psykisk helse

Future lawyer 2017

– Forretningskulturen må støtte innovasjon

TEKST: NINA SCHMIDT

FOTO: NINA SCHMIDT OG PER-IVAR NICOLAISEN

– Den dårlige nyheten er at for de fleste advokatfirmaer vil digitalisering være veldig, veldig dårlig. Den gode nyheten er at for noe få, vil det være veldig, veldig bra.

Det sa Niklas Larsson, direktør for digital transformasjon i Wiersholm, på konferansen Future Lawyers 2017 i Oslo den 20. november.

Larsson, som er sivilingeniør og økonom og kommer fra en strategi-stilling i Schibsted, var en av et titalls teknologer og jurister som delte sine visjoner om fremtidens advokat på konferansen, som ble arrangert av nett-stedet Shifter.no. Her et lite utvalg av foredragene.

DNB vil ha fastpris

– Faste priser («fixed fees») kan bli essensielt fremover for å holde på kundene og marginene, sa juridisk direktør i DnB, **Audun Moen**.

Han trakk frem fire trender: Fremtidens advokatfirma vil være mer sentrert rundt kunden. Mindre firmaer vil tilby portaler, så advokatfirmaene må gå ned i pris. Advokatfirmaer i Norge jobber sammen, og kanskje med kunden, for å tilby digitale juridiske tjenester. Og innovasjon vil komme høyere opp på agendaen.

Blant mulige trusler fremover, hadde han plukket ut tre: Konkurrerende firmaer med interne konsulenter, f eks Deloitte, PwC og EY. Internasjonale advokatfirmaer med utviklingsressurser som langt overgår norske firmaer. Og standardiserte, digitale løsninger som kan bli tilbudt av uavhengige tjenesteytere.

– Vil ha mer for mindre

– Konkurrenter som tar livet av deg, kommer ikke til å ligne på deg, sa **Richard Susskind**, britisk forfatter og IT-rådgiver og gjesteprofessor ved Oxford-universitetet.

Kundene vil ha mer for mindre, og markedet for advokattjenester er under press. For eksempel vil markedet etterspørre verktøy som presist kan anslå klientenes mulighet for å vinne en sak, sa han.

Konsulentfirmaer som PwC, Deloitte, EY og KMPG – «The Big Four» – øker også presset mot tradisjonelle advokatfirmaer, sa han.

– Disse har dyp kunnskap om markedet, og gjør mot advokatmarkedet som Amazon gjorde mot bokmarkedet.

Han anbefalte advokatfirmaer å bryte ned arbeidet i komponenter for å identifisere hva som er rutinearbeid, og bruke billigere folk eller teknologi til å løse dette arbeidet.

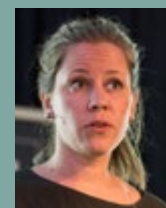
– Liten vilje

Norske advokatfirmaer har for liten vilje til å bruke tid på timer som ikke kan faktureres, mener **Merete Nygaard**, tidligere forretningsadvokat i Wiersholm og grunnleggeren av Lawbotics, som lager digitale juridiske tjenester.

– Hele forretningskulturen i advokatfirmaene må støtte innovasjon. Dette er neppe tilfellet her i Norge. Firmaer må forsikre seg om at de faktisk innoverer. Det betyr mer enn å utnevne noen til å bli «head of innovation», sa Nygaard.

Hennes erfaring er at forslag til forbedringer ikke blir satt pris på, hvis det betyr færre timer å ta betalt for, sa hun.

– Men kanskje det i dag er mer plass til å teste ut en klar idé, men det var ikke situasjonen for ett år siden. Å jobbe i en start-up, der det eneste fokuset er å bygge noe klienten virkelig vil ha, og uten å forvente øyeblikkelig avkastning, er veldig forskjellig fra å jobbe i et advokatfirma, sa Nygaard.

Disrupt eller dø?

– Vi hører hele tiden, disrupt eller dø, sa **Sverre Tyrhaug**, managing partner i Thommessen.

– Hva skal man disruptere til? Hvor vil disruptjon ta oss, og hva betyr det for meg? I beste fall så ser folk ikke verdien av endring, i verste fall kan diskusjonen skape bekymring og frykt. Dersom folk ikke vil ha endring, eller ser verdien i endring, får vi et klassisk gap. Dette er en av årsakene til at vi responderer litt sakte til de nye konkurrentene som er på vei inn i vårt marked, sa Tyrhaug.

En utfordring er at firmaet vil ha kontroll, men kontroll og innovasjon går ikke sammen, sa han.

Thommessen har jobbet med et prosjekt i tre år for å identifisere udekkede behov, profesjonalisere prosjektledelse, lære av de beste, og utfordre den måten firmaet vanligvis jobber på.

– Vi må feire erfaring, også erfaring med å feile. Jeg ser fram til den første feiringen med en klient der vi sier; yes, vi feilet, sa Tyrhaug.

– Ingen ting igjen til oss

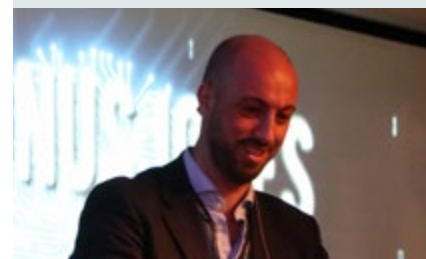
– I Kluge mener vi at kundene trenger bedre transaksjoner, større effektivitet og større transparens, slik at kunden vet hva som skjer hele tiden, sa advokat **Thomas Hansteen** i Kluge.

– Vi tester nå et lite prosjekt, det er ingen stor investering. Men noen utfordringer er der, en av dem er at løsningen vi håper å få til, vil bety at vi vil kunne bruke betydelig mindre tid, og hvis det skal betales pr. time, vil det bli ingen ting igjen til oss. Så vi må tenke nytt om hvordan vi skal ta betalt for våre tjenester.

Vin-sporing

Magnus Jones, skatte-teknolog i EY, fortalte hvordan blokkjede-teknologi er tatt i bruk for å vise kunden hele produksjonsprosessen til et vinmerke. Ved å scanne QR-koden på vinflaskens etikett, kan man se satellitt-bilder av drueåkeren, hvilke tanker vinen var lagret på, hvor mange grader det var i bilene som har transportert vinen.

– Jeg har hørt rykter om at Rema gjør akkurat det samme med sin produksjon av kylling og egg. Teknologien kan brukes i alle produksjonslinjer, og også innenfor en rekke næringer, og vil få innvirkning for advokatmarkedet på en lang rekke områder, sa Jones.

Robot-pilot

– Vi har hatt en robotpilot om fast eiendom. Programvaren var ikke all verden, og vi

hadde ikke nok dokumenter til virkelig å trene roboten. Derfor var ikke resultatet som ønsket, sa **Peter van Dam**, chief digital officer i Simonsen Vogt Wiig

– For meg er det viktigste spørsmålet hvordan vi skal forplikte folk til å jobbe med innovasjonsprosjekter. Den gjennomsnittlige profittmarginen i de største advokatfirmaene er nå femti prosent. Det diskuteres om hvorfor ty til andre business-modeller, når du ikke vet hva du får ut av det. Og om vi lærer roboten noe, skal alle andre advokater da kunne bruke den?

5 typer advokater

Vi vil se fem nye typer advokater i fremtiden, mente **Eric Vermeulen**, jusprofessor ved Tilburg-universitetet i Nederland og konsulent i Philips.

1) **Spesialisten**: Advokaten som ikke vil endre seg, men har spesialisert seg på en nisje utenfor teknologien.

2) **Plattform-advokaten**; som jobber for service- og abonnementsplattformer med få ansatte og som ikke har egne eiendeler, f eks Airbnb og Spotify.

3) **Teknologi- og automatiseringsadvokaten**, som jobber for start-ups («alle start-ups'ene vet ikke hvordan de skal forholde seg til den regulerte verden»).

4) **Blokk-kjede- og smarte kontrakter-advokaten** som er «kontinuerlig oppdatert på hvem som eier hva».

5) **Historiefortelleren**. Advokaten som kan forutsi trender, forklare ting, og bli «darlings» i media.

– Advokater forteller meg at de omfavner ny teknologi, men den mest brukte teknologien i advokatbransjen er skriveprogrammet Word og e-post.

– Jobb på tvers

– Tenk stort, start lite, og skaler raskt, rådet **Niklas Larsson**, direktør for digital transformasjon i Wiersholm.

– Tenk ti ganger vekst, ikke ti prosent. Hva er den ene tingen som virkelig betyr noe? Fokuser på kundens problem, ikke dine løsninger. Etablér løsninger på tvers av funksjoner. Start med folk og prosesser, ikke med teknologien. Ikke bruk skinnende leketøy hvis du ikke har behov for det, var blant rådene Larsson ga.

Konfliktløseren

Norges ferske EU- og EØS-minister trekkes mot konflikter, og mener at hennes advokat-bakgrunn gjør henne god på å håndtere uenighet og til å finne avgjørende fakta.

TEKST: TORHILD RIBE
FOTO: GEIR EGIL SKOG

Navn, alder: Marit Berger Røsland, 39 år

Bosted: Smestad i Oslo

Opprinnelsessted: Fetsund i Akershus

Tittel: EU – og EØS-minister, tidligere advokat i Wiersholm.

Hvilke aviser eller nettaviser leser du daglig? Aftenposten, DN og viktige oppslag i VG, Dagbladet, Nationen, Klassekampen og Dagsavisen. Financial Times på nett.

Favorittnettsted: Nrk.no

Favoritt-tidsskrift: Economist

Hvilken bok leste du sist? Dei som flyktar og dei som blir, av Elena Ferrante

Hvilken app bruker du mest? Twitter

Lager du matpakke? I perioder. Men ikke siden jeg ble statsråd 20. oktober.

Marit Berger Røsland satt i bilen og var på vei til barnebursdag på Leos Lekeland den tirsdagen tekstmeldingen fra Erna Solberg tikket inn. Statsministeren ba om et møte, og senere den sammen dagen, på et kontor på Stortinget, fikk hun spørsmålet: Vil du bli den nye EU- og EØS-ministeren?

Røsland svarte ja uten å ta betenkningstid.

– Det var en tillitserklæring å få spørsmålet, og det sier man ja til, konstaterer hun.

Det har gått en knapp måned siden hun ble utnevnt til minister av Kongen i statsråd. Det romslige kontoret hennes i Utenriksdepartementets tredje etasje er innredet med møtebord og stoler, blå velursofa og en velorganisert kontorpult. Uken har vært travel så langt, forteller hun, og skjenker kaffe i hvite porselenskopper dekorert med det norske riksvåpenet.

– Mandag var jeg i Bulgaria, tirsdag i Brussel, jeg holdt to taler i går og i dag skal jeg på regjeringskonferanse. Det går ganske i ett.

Fremover skal Røsland særlig jobbe med utfordringene som følger i kjølvannet av Brexit. Et betydelig antall nye avtaler skal inngås med Storbritan-

«Det gjelder å være kynisk på at når det ikke trengs at man fysisk er på kontoret, så må man bare dra.»

– Juridiske spørsmål er tett koblet til samfunnsspørsmål, det er nok en av grunnene til at det er så mange advokater i politikken, sier Marit Berger Røsland.

nia. Den ferske statsråden, som er utdannet jurist og som frem til 2014 jobbet som forretningsadvokat i Wiersholm, var godt kjent i UDs korridorer og i Høyres partiorganisasjon før hun fikk jobben som statsråd.

Hun har vært politisk rådgiver i Utenriksdepartementet og statssekretær for både Erna Solberg, Sylvi Listhaug og senest for Børge Brende.

UENIGHET GIR SPENNING

– Hvordan får du brukt advokaten i deg i dag?

– Som advokat er jeg vant til å forholde meg til en utrolig stor mengde informasjon, og til å måtte finne de avgjørende argumentene, de avgjørende fakta. Så jeg er nok god på å komme til essensen, og til å prøve å fokusere på det som virkelig betyr noe. I tillegg er advokatrollen en trening i å håndtere uenighet på en profesjonell og ordentlig måte. Det er jo konfliktløsning i organisert form, så jeg er ikke redd for å ta en diskusjon og være uenig.

– Du skyr ikke konflikter?

– Nei, det er nesten det motsatte. Jeg er vant til at man skal bryne standpunkter mot hverandre. Jeg synes møter er mer spennende hvis det er noe vi faktisk kan være uenige om og eventuelt løse. Men det er klart, i UD er det jo de diplomatiske termene som ofte gjelder, som er annerledes enn et forhandlingsmøte i en advokatverden, forklarer hun.

TENT AV EU-SAKEN

At hun etter videregående søkte seg til jusstudiet på Universitetet i Oslo, var ikke tilfeldig.

– Jus er jo et håndverk, du lærer deg juridisk metode og du vet hvilken yrkeskarriere du utdanner deg til. Jeg likte at jussen var så konkret, sier hun.

Røsland vokste opp på familiegården Nordre Skjelver utenfor Fetsund i

Akershus. De to storebrødrene dro til Trondheim og ble ingeniører, mens Røsland valgte bort de tyngste realfagene på videregående og engasjerte seg i politikk og samfunnsspørsmål. Politikk ble gjerne diskutert rundt middagsbordet hjemme på gården. I nabolaget var det mye Senterparti-støtte.

– Det var særlig EU-valgkampen i 1994 som gjorde meg engasjert i politikk. Både verdimessig og økonomisk mente jeg vi hørte hjemme i EU, og det mener jeg fortsatt, sier hun.

Røsland var med å gjenetablere Fet Unge Høyre, ble senere med i Akershus Unge Høyre, valgt inn på Fylkestinget i Akershus, før hun ble nestleder i Unge Høyre sentralt. Hun tror samfunnsengasjement og erfaringene fra

«Også mannlige advokater må noen ganger være hjemme med sykt barn.»

Marit Berger Røsland

gjøre henne til en bedre advokat.

– Det å forstå hvorfor en lov har blitt som den har blitt, å forstå de politiske valgene som ligger bak, gjør at du forstår lovgivningen bedre. Og du skal jo bruke et skjønn på toppen av den juridiske metoden, sier hun.

KORRUPSJON ØDELEGGER

– Jeg har alltid vært bevisst på at politikk gir fantastiske muligheter og en spennende mulighet for å påvirke, men det har vært viktig å ha en plattform i tillegg.

Fra 2005 til 2014 jobbet hun først med arbeidsrett og senere med granskning, anti-korrupsjon og compliance i Wiersholm. Å avdekke og forebygge korrupsjon for norsk næringsliv i utlandet var en av sakene advokathjertet hennes brant for.

– Dette er et viktig spørsmål av mange grunner. Korrupsjon forhindrer utvikling av stabile og demokratiske samfunn. Og for norske aktører som ikke klarer å holde seg på riktig side av loven får det alvorlige konsekvenser, sier hun.

Hjemme snakker de lite politikk. Her med mannen Stian Røsland.

FAGLIGE FORBILDER

Hun omtaler de tidligere kollegene Jan Fougner og Eli Aasheim i Wiersholm som faglige forbilder.

– Det er de jeg har lært desidert mest av. De var viktige for meg i mine første år som advokat, og jeg vil alltid være takknemlig for den støtten de ga meg, og de muligheter jeg fikk.

– Din tidligere kollega, Jan Fougner, har kalt deg en stjerne i din generasjon. Hva tenker du om det?

– Ja...Nei..

Røsland blir tydelig brydd, kikker bort på presserådgiveren sin og leter etter ord.

– Det er jo hyggelig å få den type beskrivelser, men det er jo litt vanskelig å svare på. Å skryte av meg selv er ikke noe jeg er så glad i.

– Hva har gjort deg til en dyktig advokat, da?

– Jeg har alltid vært opptatt av å ta ansvar for det jeg får på pulten. Det finnes ulike måter å forholde seg til en jobb på. Å kjenne på ansvarsfølelse, å gjøre noe ut av det, det tror jeg er vik-

Som statssekretær i UD besøkte Marit Berger Røsland i mars Mali i Vest-Afrika, der Norge vil øke satsningen på utdanning, særlig for jenter.

tige kriterier for å lykkes. Klienter overlater viktige spørsmål til deg, det må du føle at du tar på deg. Det er det samme med politikk.

Røsland innrømmer at hun har vært opptatt av å prestere i mange sammenhenger, men legger til at hun er dårlig på lange prosesser og detaljfokus.

KAN IKKE OFRE ALT

Marit møtte sin mann, tidligere byrådsleder Stian Berger Røsland, da de begge var aktive i Unge Høyre. Paret giftet seg i 2005 og har i dag to barn på seks og ni år. Også ektemannen er advokat og jobber i dag i Selmer. Å ha en partner som forstår det politiske landskapet og utfordringene hun møter på jobb, er verdifullt, opplever hun. Røsland er opptatt av likestilling på hjemmebane.

– Da Stian skulle bli byrådsleder, sa jeg: Det synes jeg er fint, det synes jeg du skal gjøre, men du må også kunne hente i barnehagen. Det har han gjort og det samme gjør jeg i dag. Det kan ikke være sånn at en ofrer alt for at

den andre skal kunne være på jobben hele tiden. Det må være en balanse der.

FÅR MAT PÅ DØREN

De to bruker søndagskveldene til å planlegge den kommende uken og logistikken som må gå i hop.

– Det er sjelden at Stian og jeg er sammen hjemme på ettermiddagene, det er ofte en som må komme seg hjem. Vi har heldigvis litt ekstra hjelp å trekke på, vi har besteforeldre som stiller opp og så har vi hatt au pair i noen år. Vi får mat levert på døren, vi er gode på planlegging, er fleksible med hverandre og har ekstra ressurser å gå på, i forhold til besteforeldre og naboer. Så gjelder det å være kynisk på at når det ikke trengs at man fysisk er på kontoret, så må man bare dra, oppsummerer hun.

LIKESTILLING HJEMME VIKTIG

Hun tror det må en holdningsendring til for at likestillingen skal bli like god i advokatverden som i politikken.

– Det handler om å endre holdninger og at firmaene ønsker å forbedre seg. Kvinnelige talenter må oppmuntrer, og det må være en tydelig kommunikasjon internt om hva som skal til for å få opprykk til neste nivå. Så må kjærestene til alle de flinke advokatdamene ta sin del av jobben på hjemmebane. Reell likestilling er på sikt den beste måten å få kvinner til å ta på seg ansvarsfulle jobber. Også mannlige advokater må noen ganger være hjemme med sykt barn. Småbarnsfasen er krevende for både mammaer og pappaer, mener hun.

Selv har hun og familien funnet sitt fristed på Synnfjell, midt mellom Fagernes og Lillehammer. Så ofte de kan, i ferier og helger, drar familien til fjells.

– Dit drar vi og har familietid. Da spiller vi monopol, går turer, drikker kakao og baker boller. Det er veldig lavt tempo der.

Jobbsnakk, verken politikk eller jus, blir det ifølge statsråden lite av på hjemmebane i hverdagen.

Managing partner Morten Smørdahl i BAHR:

– Vi har for få kvinner

BAHR-partner erkjenner at selskapet har en stor utfordring: Kun to av trettiseks partnere er kvinner.

TEKST OG FOTO: HENRIK SKJEVESTAD

Sammen med Helge Stemshaug og Svein Gerhard Simonnæs utgjorde Morten P. Smørdahl BAHRs delegasjon under årets IBA-konferanse, og inviterte forbindelser til frokost-mottagelse. BAHR stilte i år med tre advokater på konferansen.

– Dette er ingen nedprioritering, men Australia er langt unna. Det tar mye tid når det er et døgn reisetid hver vei, og i likhet med mange andre firmaer fra Europa, så var er vår delegasjon noe mindre i år enn tidligere år, sier Smørdahl.

Han er likevel klar på at BAHR prioriterer IBA-konferansene høyt.

– Den årlige IBA-konferansen er det store internasjonale arrangementet hvor firmaer deltar med representanter fra flere fagområder, og arrangementet dekker bredt. Vår virksomhet er i stor

Morten Smørdahl, Svein Gerhard Simonnæs og Helge Stemshaug fra BAHR ønsker å bedre kjønnsbalansen i selskapet.

grad internasjonal, og vi er avhengige av å ha gode relasjoner med firmaer og enkeltadvokater for at våre klienter skal få den beste bistanden også i utlandet. I tillegg er relasjoner viktig for å få oppdrag i Norge fra utenlandske klienter, forklarer Smørdahl.

TRANGT NÅLØYE

Ett av de viktigste temaene på IBA-konferansen var kjønnsbalansen blant advokatene og partnere.

Managing partner Maria Pia Hope i det svenske advokatfirmaet Vinge har satt likestilling høyt på agendaen. Firmaet har en policy på at minst halvparten av de nye partnerne de tar opp skal være kvinner. På BAHR-frokosten satt hun på bord med Alan Dickson, leder av Conyers Dill & Pearmans Singapore-kontor.

– Vi er ikke fornøyd med kjønnsbalansen i partnerskapet. Vi har for få kvinner. Her skal vi få til en endring. Advokatbransjen har noen utfordringer og vi må sørge for at dyktige kvinner ikke slutter på veien. Vi må se på flere ting: Tiltak rettet særlig mot kvinner samt kjønnsnøytrale tiltak som bidrar til å opprettholde attraktiviteten, sier Smørdahl.

At det vil ta tid å bedre, virker like fullt åpenbart.

– Det vil ta tid å få til store forandringer. Vi tar ikke opp mange partnere i løpet av et år, men selv om det ikke går så fort som vi ønsker, så vil det over tid gå i riktig retning, sier han.

JU\$NYTT nr. 12/2017

Advokatens fagsider er skrevet av lagdommer i Borgarting lagmannsrett, Per Racin Fosmark. Han har over 25 års erfaring som advokat og møterett for Høyesterett. Fosmark er leder av Reklamasjonsnemnda for Eiendomsmeglingstjenester og redaktør av Lovdatas sivile flaggsaker.

E-post: per.racin.fosmark@domstol.no

Telefon: 21 55 85 56

► Hårføner-strid avgjort i Høyesterett

Høyesterett avsa 18. oktober 2017 dom – **HR-2017-1977-A** – som gjaldt et forsikringsselskaps krav om regress for utbetaling etter brannskade. Spørsmålet var om handlingen som utløste brannen, var *grovt uaktsom*, jf. **skadeserstatningsloven § 4-3**, jf. **§ 4-2 nr. 1 bokstav a**. En hårføner ble brukt til å tine et vannrør i en eldre bygård i Oslo. Det oppstod brann, og det ble gjort skade for 34 millioner kroner. Vannrøret lå inne i en lukket sjakt på kjøkkenet. Mannen som stakk hårføneren inn i et hull i sjakten for å tine røret, ble dømt til en bot på kr 30 000 i tingretten, men frikjent i lagmannsretten.

I den konkrete vurderingen av om skadevolderens handling var grovt uaktsom, er det dissens 3–2 i Høyesterett. **Fler-tallet** (Indreberg, Ringnes, Tønder) kom *under tvil* til at den valgte fremgangsmåte for å tine vannrøret var grovt uaktsom. Mannens forsikringsselskap måtte derfor betale erstatning på fem millioner kroner til gårdens forsikringsselskap. Det er uttalelser av generell interesse vedrørende grensen mellom simpel og grov uaktsomhet i **avsnitt 45–47**:

«Hva som skal til for at en handlemåte er å anse som grovt uaktsom, er – som begge parter har pekt på – formulert slik i Rt-1989–1318 på side 1322:

«For at en oppførsel skal kunne karakteriseres som grovt uaktsom, må den etter mitt syn representere et markert avvik fra vanlig forsvarlig handlemåte. Det må dreie seg om en opptreden som er sterkt klanderverdig, hvor vedkom-

mende altså er vesentlig mer å klandre enn hvor det er tale om alminnelig uaktsomhet.»

Dette er gjentatt i senere dommer, se for eksempel Rt-1995–486 på side 494 og Rt-2004–499 avsnitt 32. Graden av avvik fra normene for forsvarlig atferd – graden av klanderverdighet – er altså det som avgjør om uaktsomheten er grov.

Ved den konkrete vurderingen av om det foreligger grov uaktsomhet inngår de samme momentene som gjennom rettspraksis er utkrystallisert for bedømmelsen av om atferden er uaktsom, se for eksempel Rt-2004–1942 avsnitt 33 til 38.

Sentralt ved vurderingen står handlingens skadeevne. Ved bedømmelsen av skadeevnen inngår både risikoen for skade og omfanget av den potensielle skaden. Jo større sannsynlighet det er for skade – skaderisikoen – eller jo større den potensielle skaden er, jo større forsiktighet kreves. Dette innebærer at en handling kan være uaktsom selv om skaderisikoen er lav, når skadepotensialet er stort. Videre står det sentralt om skadevolderen hadde handlingsalternativer. Andre relevante momenter må også trekkes inn i en totalvurdering av om det burde vært handlet annerledes, og om det eventuelt er tale om et markert avvik fra vanlig forsvarlig handlemåte.»

Mindretallet (Høgetveit Berg, Falch) mente at mannens handling ikke var grovt uaktsom.

Ansiennitetsberegning ved nedbemanning

Høyesterett avsa 11. oktober 2017 enstemmig dom – **HR-2017-1943-A (Helikopter Service)** – som gjaldt spørsmålet om det ved nedbemanning på grunnlag av ansiennitet skulle ha vært benyttet *konsernansiennitet* i stedet for *selskapsansiennitet*. To helikopterpiloter fikk ikke medhold i at deres tjenestetid i arbeidsgiverselskapets utenlandske søsterselskaper skulle regnes med da selskapet skulle nedbemanne og benyttet ansiennitet for å avgjøre hvem som skulle sies opp. I henhold til tariffavtalen i det norske selskapet skulle en eventuell nedbemanning skje på grunnlag av ansiennitet i selskapet (selskapsansiennitet). Da nedbemanningsprosessen kom, ble det avtalt mellom arbeidsgiver og arbeidstakersiden å holde seg til dette uten tilleggskriterier. Helikopterpilotene som tidligere hadde jobbet i søsterselskaper i andre EØS-land, fikk ikke regnet med sin tjenestetid der (konsernansiennitet). De fikk heller ikke medhold i at dette var i strid med **EØS-avtalens regler om fri bevegelighet** for arbeidskraft og saklighetskravet i **arbeidsmiljøloven § 15-7**. Spørsmålet om konsernansiennitet har forøvrig vært gjenstand for tvil i juridisk teori, se Johansen og Stueland (red.), *Arbeidsmiljøloven, Kommentarer og praksis*, 2. utg. 2015 side 834.

Dommere: Bull, Noer, Berglund, Arntzen, Endresen.

► Ikrafttredelse nye lover:

1. januar 2018 (flere ikrafttredelser ventes)
Klima- og miljødepartementet:
NY: LOV-2017-06-16-60 om klimamål (**klimaloven**). Formålet med loven er å fremme gjennomføring av Norges klimamål som ledd i omstilling til et lavutslippssamfunn i 2050. Loven skal styrke åpenhet og bred demokratisk forankring av norsk klimapolitikk gjennom at det lovfestes at Stortinget regelmessig skal få informasjon om status og fremdrift i arbeidet med Norges klimamål. Det skal også rapporteres om hvordan Norge forberedes på og tilpasses klimaendringene. Klimamål for 2030 og 2050 lovfestes.

Barne- og likestillingsdepartementet:
NY: LOV-2017-06-16-50 om Likestillings- og diskrimineringsombudet og Diskrimineringsnemnda (**diskrimineringsombudsloven**). Denne loven etablerer et nytt håndhevingsapparat, som erstatter det tidligere Likestillings- og diskrimineringsombudet og Likestillings- og diskrimineringsnemnda (lov nr. 40/2005). Det nye Likestillings- og diskrimineringsombudet og Diskrimineringsnemnda er organisert på en annen og etter formålet bedre måte enn tidligere.

NY: LOV-2017-06-16-51 om likestilling og forbud mot diskriminering (**likestillings- og diskrimineringsloven**). De fire tidligere likestillings- og diskrimineringslovene blir nå samlet i én ny lov. Lovene som oppheves er: Diskrimineringsloven om seksuell orientering, likestillingsloven, diskrimineringsloven om etnisitet, og diskriminerings- og tilgjengelighetsloven. Målet med den nye loven er å styrke diskrimineringsvernet ved å gjøre lovverket mer tilgjengelig for de som har rettigheter og plikter etter loven. I tillegg endres syv lover.

LOV-2017-06-16-49 om endringer i markedsforingsloven og angrerettloven (**håndhevingsreglene**). Formålet med endringene er å sikre mer effektiv

håndheving av forbrukervernreglene, og tydeliggjøre Forbrukerombudets rolle som tilsyn. Forbrukerombudet endrer navn til **Forbrukertilsynet**.

LOV-2017-06-02-31 om endringer i markedsforingsloven (**telefonmarkedsføring mv.**). Formålet er å sikre at forbrukere som har tatt et aktivt valg og reservert seg mot telefonmarkedsføring, i størst mulig grad skal slippe denne salgsformen (§ 12). Det er bl. a. innført forbud mot at næringsdrivende retter telefonmarkedsføring til forbrukere fra skjult telefonnummer og fra telefonnummer som ikke er registrert og søkbart i nummeropplysningstjenestene (§ 14).

LOV-2017-03-31-13 om endringer i barneloven mv. (**likestilt foreldreskap**), *unntatt* endringen i § 35 (foreldreansvar når foreldrene ikke er gift). Generelt skal endringene likestille foreldrene som omsorgspersoner. Blant annet er § 42 a vedrørende *varsel ved flytting* endret. Dersom en av foreldrene vil flytte i Norge eller ut av landet, og det er avtale eller avgjørelse om samvær, skal den som vil flytte, varsle den andre senest *tre måneder* før flyttingen. Er ikke foreldrene enige om flytting, må den av foreldrene som vil flytte med barnet, kreve *megling* etter § 51.

Kunnskapsdepartementet:
NY: LOV-2017-06-19-69 om godkjenning av yrkeskvalifikasjoner (**yrkeskvalifikasjonsloven**) med unntak av §§ 10, 11, 14 og 20. Loven gjennomfører europaparlaments- og rådsdirektiv 2005/36/EF om godkjenning av yrkeskvalifikasjoner (yrkeskvalifikasjonsdirektivet) og europaparlaments- og rådsdirektiv 2013/55/EU om endring av direktiv 2005/36/EF om godkjenning av yrkeskvalifikasjoner. Loven er hovedsakelig en fullmaktslov. Den gjelder ikke for yrker som omfattes av helsepersonelloven og dyrehelsepersonelloven.

LOV-2017-06-09-39 om endringer i lov om universiteter og høyskoler og

lov om fagskoleutdanning (**organisasjonsform, disponering av tilskudd og egenbetaling mv.**).

Kommunal- og moderniseringsdepartementet:
NY: LOV-2017-06-16-65 om eierseksjoner (**eierseksjonsloven**). Se Ju\$nytt nr. 11/2017.

LOV-2017-06-16-66 om endringer i ekteskapsloven og bustøttelova m.m. (**oppgaveoverføring til kommunene**), *delt ikrafttredelse*. Blant annet overføres vigselsmyndigheten fra domstolene til kommunene.

LOV-2017-06-16-63 om endringer i forvaltningslova, tvistelova m.m. (**overprøvingskompetanse m.m.**) For å styrke lokaldemokratiet og flytte makt og ansvar til kommunene og fylkeskommunene skal statlige klageinstanser ikke lenger i like stor grad kunne overprøve utøvelsen av det frie skjønn i kommunene. Klageinstanser skal legge stor vekt på hensynet til det kommunale selvstyret, og de må begrunne hvordan de har lagt vekt på dette hensynet ved prøving av det frie skjønn, jf. endringene i **forvaltningsloven § 34**.

LOV-2016-06-17-61 om endringer i lov om forandring av rikets inndelingsnavn (**sammenslåing av Nord-Trøndelag og Sør-Trøndelag fylker**).

Finansdepartementet:
LOV-2017-06-21-87 om endringer i stortingsgodtgjørelsesloven (**avkortning av kapitalinntekter**).

LOV-2015-12-18-110 om endringer i lov nr. 29/1975 om eigedomsskatt til kommunane, *hele loven i kraft*.

Olje- og energidepartementet:
LOV-2017-06-21-100 om endringer i lov om elsertifikater (**andre kontrollstasjon**).

LOV-2017-06-16-74 om endringer i vannressursloven og jordloven (**konse-**

sjonsplikt for grunnvannstiltak og unntak fra omdisponeringsforbudet).

Justis- og beredskapsdepartementet:
LOV-2017-06-16-58 om endringer i straffeprosessloven mv. (**oppheving av juryordningen**). Se Ju\$nytt nr. 11/2017.

LOV-2017-05-11-26 om endringer i rettergangslovgivningen mv. (**organisering av den sivile rettspleien på grunnplanet**), *hele endringsloven i kraft*. Pr. 1.1.2018 endringene vedrørende **lensmannsskjønn**.

LOV-2017-04-21-17 om endringer i naturskadeforsikringsloven (**dekning for relokalisering ved fare for ny naturskade**). Endringene vil gi rett til erstatning for tap av tomt og bygninger der et brannforsikret bolighus eller fri-

tidshus er skadet ved en naturulykke, og kommunen ikke gir tillatelse til reparasjon eller gjenoppbygging på skadestedet på grunn av fare for ny naturskade. Naturskadeforsikringsordningen er i dag primært innrettet med tanke på gjenoppbygging på skadestedet.

Helse- og omsorgsdepartementet:
LOV-2017-06-16-55 om endringer i helselovgivningen (**overføring av det offentlige tannhelsetjenesteansvaret, lovfesting av kompetansekrav m.m.**), *delt ikrafttredelse*.

Arbeids- og sosialdepartementet:
LOV-2017-06-16-45 om endringer i sosialtjenesteloven (**kommunens adgang til å gi kontaktopplysninger og opplysninger om oppholdssted til politiet og kriminalomsorgen**),

endringen i *taushetspliktsbestemmelsen* i § 44 **fjerde ledd**. Lovendringen omfatter kun utlevering av opplysninger etter anmodning fra politiet og kriminalomsorgen.

LOV-2017-06-16-44 om endringer i folketrygdloven og kontantstøtteloven, *hele loven i kraft*.

LOV-2017-06-16-43 om endringer i folketrygdloven mv. (**arbeidsavklaringspenger og tilleggsstønader til arbeidsrettede tiltak mv.**).

Næringsdepartementet:
LOV-2017-06-16-71 om endringer i aksjelovgivningen mv. (**modernisering og forenkling**), *delt ikrafttredelse*. Pr. 1.1.2018 endringene i aksjeloven §§ 4-5 og 4-6 vedrørende aksjeeierbok.

Avstandsberegning i flypassasjerforordningen

EU-domstolen avsa 7. september 2017 prejudisiell avgjørelse i **sak C-559/16**. Saken reiste spørsmål om hvilken avstand som skal legges til grunn for de standardiserte erstatningssatsene i **forordning (EF) nr. 261/2004 artikkel 7 nr. 1**. Forordningen er gjennomført i norsk rett ved **FOR-2005-02-17-141** om flypassasjers rettigheter ved nektet ombordstigning og innstilt eller vesentlig forsinket flyging.

I saken skulle tre personer fly fra Roma til Hamburg med flybytte i Brüssel. Det første flyet ble forsinket, og de rakk ikke avgangen videre fra Brüssel, slik at de ble fire timer forsinket. De hadde krav på kompensasjon, men uenigheten gikk på størrelsen på kompensasjonen, da den varierer ut fra lengden på flyvingen. Hvis man la til grunn avstanden mellom Roma og Hamburg, som er mindre enn 1 500 km, er kompensasjonen 250 Euro.

Dersom man la til grunn den totale reiselengden via Brüssel, økte kompensasjonen til 400 Euro. Domstolen kom til at forordningen skal tolkes slik at «distan-sen» kun omfatter avstanden mellom første avgangssted og det endelige bestemmelsessted beregnet etter metoden for «storsirkelrute», jf. **artikkel 7 nr. 4**. Dommen vil få betydning for tilsvarende saker i Norge. Kilde: **EuroRett nr. 16/2017**.

Inndriving av krav etter vergemålsloven § 15 når skyldneren har fylt 18 år

Lovavdelingens uttalelse – **JDLOV-2017-1495** – gjelder utestående krav i forbindelse med at mindreårige ikke betaler egenandel etter legekonsultasjoner. Spørsmålet var om kreditor kan kreve erstatning for kostnadene for utenrettslig inndriving av slik gjeld, jf. **inkassoloven § 17**, hvis skyldneren på inndrivingstidspunktet har blitt 18 år.

Vergemålsloven § 15 kan gi grunnlag for et pengekrav mot en mindreårig som på egen hånd benytter helse-tjenester uten å betale. Ved inndriving av et slikt krav overfor en mindreårig kan kreditor ikke kreve erstatning for kostnadene ved inndrivingen etter inkassoloven § 17. En kreditor må imidlertid kunne kreve dekket omkostningene etter § 17 hvis inn-

drivelsesprosessen er påbegynt *etter* at skyldneren har fylt 18 år (blitt «myndig»). Det forutsetter at kravet er gyldig og ikke foreldet. Kreditor må også sende et nytt påkrav om betaling etter at skyldneren har fylt 18 år. Inndrivingskostnadene, som kan kreves dekket, må referere seg til omkostninger oppstått etter utløpet av forfallsfristen i det nye påkravet.

► Fvl. § 36: Dekning av saksomkostninger ved ny behandling i førsteinstansen etter klageinstansens opphevelse

Sivilombudsmannen publiserte 1. oktober 2017 uttalelse – **SOM-2016–2523** – som er et viktig bidrag til forståelsen av **forvaltningsloven § 36 første ledd**, og som blant annet advokater bør merke seg.

Fakta: Oslo kommune gav rammetilatelsete til oppføring av et bygg, og ıla tiltakshaveren et gebyr på kr 691 300. Tiltakshaveren søkte om nedsettelse av gebyret, men kommunen avsto søknaden. Etter klage fastholdt fylkesmannen avslaget. Tiltakshaveren brakte saken inn for Sivilombudsmanen. Etter at ombudsmannen hadde uttalt seg, omgjorde fylkesmannen sitt eget vedtak og opphevet kommunens vedtak. Fylkesmannen innvilget også dekning av tiltakshavers saksomkostninger for å få kommunens vedtak opphevet.

Ved kommunens nye behandling av saken, fikk tiltakshaveren søknaden om gebyrnedsettelse delvis innvilget. Kommunen avsto imidlertid krav om dekning

av saksomkostninger ved den fornyede behandlingen. Etter klage fastholdt fylkesmannen avslaget. Saken ble deretter bragt inn for Sivilombudsmannen.

Forvaltningsloven § 36 første ledd bestemmer:

«Når et vedtak blir endret til gunst for en part, skal han tilkjennes dekning for vesentlige kostnader som har vært nødvendige for å få endret vedtaket, med mindre endringen skyldes partens eget forhold eller forhold utenfor partens og forvaltningens kontroll, eller andre særlige forhold taler mot det.»

Sivilombudsmannens syn: *Det første spørsmålet* var om et «vedtak [er] endret til gunst» for tiltakshaveren ved kommunens vedtak der tiltakshaveren fikk delvis innvilget søknaden om gebyrnedsettelse. Ombudsmannen besvarte dette bekreftende og uttalte:

«Forvaltningsloven § 36 får etter dette anvendelse der det foreligger et vedtak som den private part gjennom klage har

fått endret. En opphevelse av et vedtak gir klageren en endring i den prosessuelle posisjonen, mens den materielle posisjonen først kan bedres ved førsteinstansens nye behandling.»

Det andre spørsmålet var hvilken betydning det hadde at saksomkostninger for arbeidet i forbindelse med klageinstansens opphevelse var dekket. Ombudsmannen kom til at saksomkostninger for tiltakshavers arbeid utført i forbindelse av kommunens *fornye de behandling* etter fylkesmannens opphevelse, er omfattet av forvaltningsloven § 36. Det faller inn under en naturlig forståelse av ordlyden i § 36, og Lovavdelingens og Sivilombudsmannens tidligere uttalelser tilsier også at slike saksomkostninger omfattes av bestemmelsen. Rimelighetshensyn tilsier også at slike omkostninger blir dekket. Det var følgelig ikke grunnlag for den innskrenkende fortolkningen av forvaltningsloven § 36 som fylkesmannen hadde lagt til grunn.

må i hovedsak legges på påtalemyndigheten, jf. **anklageprinsippet** i **straffeprosessloven § 63**. Påtalemyndighetens anke over lagmannsrettens frifinnende dom ble forkastet.

Dommere: Matheson, Bergh, Falch, Bårdsen, Endresen.

Anvendelsen av norsk straffelov på handlinger begått i utlandet av norsk statsborger

Høyesterett kom i enstemmig dom 12. oktober 2017 – **HR-2017–1947-A** – til at *uaktsom hvitvasking* ved å ta utbytte fra et bedrageri i Norge ut i Dubai ikke kan straffes i Norge. **Straffeloven (2005) § 5 første ledd** begrenser anvendelsen av norsk straffelovgivning overfor norsk statsborger mv. i utlandet til de tilfel-

ler der «handlingene ... er straffbare også etter loven i landet der de er foretatt» – kravet om **dobbel straffbarhet**. Dommen avklarer hva som skal til for at en norsk domstol skal kunne legge til grunn at handlingen også er straffbar etter handlingsstedets lov. Uttalt at ansvaret for å klarlegge om det foreligger dobbel straffbarhet

► Straff for ulovlig hummerfiske

Høyesterett avsa 18. oktober 2017 enstemmig dom – **HR-2017–1978-A** – som gjaldt lovtolkning knyttet til **deltakerloven § 4** og straffutmåling etter ulovlig hummerfiske og brudd på våpenloven. Mannen, en tidligere yrkesfisker, ble dømt til fengsel i 21 dager for en rekke brudd på havressursloven og våpenloven. Han hadde fisket 23 hummer i hummerfredningstiden, hvorav fire av hummerne bar utvendig rogn, og ni var under minstemålet. Hummerne ble oppbevart i sankenett nedsenket ved bryggen som mannens båt lå fortøyd ved. Mannen hadde også fisket hummer ved bruk av garn, og ved ett tilfelle hadde han brukt åleruser. Det var til sammen seks brudd på havressursloven.

Ved straffutmålingen var tidligere domfellelse for ulovlig hummerfiske og

brudd på våpenloven straffeskjerpene. Det at mannen hadde erkjent straffeskyld for de fleste postene i tiltalen, og var 82 år gammel, jf. straffeloven (2005) § 78 bokstav g, ble i liten grad vektlagt i formildende retning. Mannen ble også fradømt retten til å utøve fiske med unntak for fiske med stang og snøre, og måtte tåle inndragning av redskaper.

Mannen ble frifunnet for brudd på deltakerloven § 4. Mannen hadde påført sitt fiskerimerke på en annen båt uten ervervstillatelse, men dette var i seg selv ikke brudd på § 4.

Dommere: Høgetveit Berg, Falch, Indreberg, Bergsjø, Tønder.

Vernet ing for Ryanair-ansatte

EU-domstolen avsa 12. september 2017 dom (**sakene C-168/16 og C-169/16**), som gjaldt vernetingsreglene i **forordning (EF) nr. 44/2001**. Reglene gjelder etter **Luganokonvensjonen** tilsvarende for Norge. Forordningen ble i 2015 erstattet av forordning (EU) nr. 1215/2012, hvor ordlyden er noe endret for å kodifisere EU-domstolens praksis om flypersonell. Spørsmålet var om begrepet «det sted hvor arbeidstakeren til vanlig utfører sitt arbeid» i artikkel 19 nr. 2 bokstav a kan sidestilles med begrepet «hjemmebase» i vedlegg III til **forordning (EØF) nr. 3922/91**. Domstolen kom til at begrepet ikke kan sidestilles, men at hjemmebasen er et vesentlig moment ved fastleggingen av «det sted hvor arbeidstakeren til vanlig utfører sitt arbeid». Se for øvrig kjennelsen i **Rt. 2013 side 1589** som gjaldt rett vernet ing for ansatte i Ryanair. Kilde: **EuroRett nr. 16/2017**.

Rundskriv om apostille

Justis- og beredskapsdepartementets rundskriv – **G-07/2017** – gir en orientering om apostilleordningen i Norge.

Apostille (også kalt «forenklet legalisering»), jf. Apostillekonvensjonen 1961, er en metode som brukes for å bekrefte ektheten av signatur og stempel på offentlige dokumenter som skal brukes i en annen stat enn der dokumentene er utstedt.

Dokumenter som er signert av privatpersoner eller på vegne av foretak, for eksempel fullmakter, kontrakter og erklæringer, og oversettelser fra statsautoriserte translatører må først *notarialbekreftes*. Fylkesmennene og UD er apostillemyndigheter i Norge.

EMD: Plassering av barn i fosterhjem

I EMDs avgjørelse 7. september 2017 i saken **M.L. v. Norge – sak 43 701/14** – kom domstolen til at myndighetens avgjørelse om å plassere klagerens yngste sønn i et fosterhjem utenom familien, ikke innebar en krenkelse av **EMK artikkel 8** (retten til respekt for privatliv og familieliv). Klagerens mor og stefar var godkjente fosterforeldre for klagerens eldste sønn, Norsk sammen- drag på Lovdata.no.

Samvær etter omsorgsovertagelse

Høyesterett avsa 23. oktober 2017 enstemmig dom – **HR-2017–2015-A** – som gjaldt samvær mellom foreldre og barn etter omsorgsovertagelse, og hvor det særlig var spørsmål om hvilken betydning det har at det var svært liten tilknytning mellom foreldrene og barnet. Det er sikker rett at det kreves *spesielle og sterke grunner* (EMD: «very exceptional circumstances») for å nekte samvær, jf. **Rt-2014–976 avsnitt 36**. Kommunen anførte at kravet ikke skal anvendes i saker med svak eller ingen tilknytning mellom foreldrene og barnet. Høyesterett var ikke enig i det. Det ble vist til at det ikke var holdepunkter i høyesterettspraksis for at vilkåret om spesielle og sterke grunner ikke skal anvendes i slike tilfelle. Formålet med samvær etter omsorgsovertagelse og **Grunnloven § 102** og **EMK artikkel 8** om retten til familieliv talte også mot et slikt syn. Praksis fra EMD tilsa heller ingen annen løsning. Det ble derfor gitt samvær én time, én gang i året under tilsyn.

Dommere: Berglund, Endresen, Bårdsen, Høgetveit Berg, Øie.

► Krav om eiendomsrett til fritidseiendom førte ikke frem

Høyesterett avsa 31. oktober 2017 enstemmig dom – **HR-2017-2064-A** – som blant annet gjaldt rekkevidden av lov om hendelege egedomshøve.

Fakta: En mann satte opp en hytte i Finnmark på en tomt som hans daværende kjæreste eide. Det var mannen som bekostet materialene og som gjorde arbeidet. En stund etter at hytten var ferdig, ble det slutt mellom partene. Halvannet år senere tok han kontakt om hjemmelsforholdene til eiendommen, men uten å få svar. Deretter gikk det seks år før han skrev og satte frem krav. Han fikk ikke medhold i at hytteeiendommen lå i sameie mellom partene med en halvdel på hver, eventuelt at han eide hele hytten. Det var ikke var inngått noen skriftlig eller muntlig avtale om eierforholdene, og sameie kunne heller ikke anses stiftet på annet grunnlag.

Lov om hendelege egedomshøve § 8 bestemmer:

«Når lausøyretning er bruka til bygging på framand grunn, får grunneigaren retten til alt som lyt reknast for oppbruka eller som ikkje kan skiljast ifrå att utan for stor skade og kostnad. Det same gjeld plantar, frø, gjødsel, jord, sand og liknande som er bruka på egedomen.»

Mannen anførte at § 8 bare omfatter situasjoner hvor ting blandes sammen på tilfeldig vis eller ved misforståelser o.l., typisk der man ved en feil bygger inn på naboens grunn, og ikke et tilfelle som her, hvor hyttebyggingen var et planlagt tiltak. Selv om lovens tittel – lov om hendelege egedomshøve – kunne gi en viss støtte for et slikt syn, kom Høyesterett til at samlet sett viser rettskildene at loven gjelder også utenfor de tilfellene der bygging på frem-

med grunn skyldes misforståelse eller feil. Mannen fikk heller ikke medhold i at han ikke kunne anses å ha bygget på «framand grunn». Det at partene var kjærester da byggingen skjedde, kunne heller ikke stenge for anvendelsen av loven.

Avsnitt 61: «Min konklusjon er etter dette at lov om hendelege egedomshøve kommer til anvendelse i saken. Det følger da av § 8 at grunneier blir sittende med eiendomsretten til bygget når eierforholdene – som her – ikke er avklart i avtale eller gjennom annet særlig rettsgrunnlag, og hytta ikke kan flyttes fra tomten uten stor skade og kostnad. Det er da ikke nødvendig å gå nærmere inn på kravet om festerett.»

Dommere: Noer, Bergh, Bergsjø, Normann, Indreberg.

Reisebevis for flyktninger kan nektes utstedt til flyktninger når det er tvil om deres identitet

Høyesterett avsa 31. oktober 2017 dom – **HR-2017-2078-A** – som gjaldt avslag på søknad om reisebevis for flyktninger. Hovedspørsmålet var om det er i samsvar med **artikkel 28 i FNs flyktningkonvensjon** å nekte reisebevis til flyktninger som har fått opphold i Norge, fordi det er tvil om deres identitet.

Saken gjaldt tre personer som var anerkjent som flyktninger, og som hadde fått oppholdstillatelse i Norge. Utlendingsmyndighetene mente det var tvil om deres identitet, og hadde derfor nektet å utstede reisebevis til dem. Etter flyktningkonvensjonen artikkel 28 har flyktninger krav på reisebevis «*unless compelling reasons of*

national security or public order otherwise require». **Flertallet** – Kallerud, Noer, Bergh, Tønder – kom til at det er i samsvar med konvensjonen å nekte utstedelse av reisebevis dersom det er mest sannsynlig at den oppgitte identiteten er uriktig. Det ble blant annet vist til den store vekt det nasjonalt og internasjonalt legges på å sikre at det bare utstedes identitetspapirer til personer med godtgjort identitet som ledd i bekjempelsen av alvorlig kriminalitet.

For én av flyktningene kom Høyesterett **enstemmig** til at det ikke var sannsynlighetsovervekt for at den identitet han søkte om reisebevis på, var uriktig. Ved vurderingen ble det blant

annet lagt vekt på at han bare hadde benyttet en annen identitet i kort tid, og at han lenge hadde oppholdt seg i Norge under en og samme identitet, uten at det var kommet frem noe som kunne indikere at denne identiteten var uriktig.

Mindretallet (Indreberg) kom til at identitetstvil ikke uten videre er tilstrekkelig til at det er i samsvar med flyktningkonvensjonen artikkel 28 å nekte reisebevis. Det må foretas en konkret vurdering av om det er tvingende nødvendig. Da det ikke var gjort, bygget nektelsene på en lovforståelse som ikke var i samsvar med artikkel 28.

ANNONSER

Ditt testamente – en gave til livet!

En testamentarisk gave til forskning er en gave til fremtidige generasjoner. Du etterlater deg en investering i livene til dem som kommer etter deg.

Foto: Paal Auestad

Du setter igjen varige spor ved at du bidrar til ny og bedre behandling for dem som rammes av hjerte- og karsykdom eller demens. Å planlegge for tiden etter deg sikrer at din arv brukes slik du ønsker det.

Du velger selv hvilken sak som står ditt hjerte nærmest.

Nasjonalforeningen
for folkehelsen

Vil du vite mer? Ta kontakt med oss på tlf. **23 12 00 00**. Vi hjelper deg gjerne!
www.nasjonalforeningen.no/testamente

jussystemer

Kundekontroll Hvitvasking

Vi tilbyr nå et praktisk IT-verktøy som forenkler prosessen med kundekontroll hvitvasking (KYC)

- ✓ Sikrer oppfyllelse av lovbestemte krav
- ✓ Skreddersydd for advokatbransjen
- ✓ Funksjonell og kostnadseffektiv
- ✓ Tidsbesparende

✓ **KYC kan brukes separat eller integreres med ditt sakssystem**

Ta kontakt for mer informasjon eller for en demonstrasjon av programmet

Tlf: 07692 (920 60 510)
Epost: post@jussys.no

C. J. Hambros plass 5 0164 Oslo
Org nr. 867 599 002

Undersøker Høyesteretts statsvennlighet

TEKST OG FOTO: NINA SCHMIDT

Er Høyesterett statsvennlig? Dette vil medlemmer av Advokatforeningen i januar få mulighet til å svare på i en egen undersøkelse.

BERGEN: Det er stipendiat Jon Kåre Skiple og professor Gunnar Grendstad ved Institutt for sammenliknende politikk ved Universitetet i Bergen som står bak undersøkelsen, som sendes ut til Advokatforeningens medlemmer på epost i begynnelsen av januar neste år.

Debatten om dommerne i Høyesterett kan sies å være statsvennlige eller ikke, har gått i flere runder. I 1999 skrev nå avdøde jusprofessor Asbjørn Kjønstad en artikkel i Lov og Rett med tittelen «Er Høyesterett statsvennlig?» (Lov og Rett 1999, s. 97 til 122).

– Kjønstad stilte spørsmål om hvorvidt utfallet i Høyesteretts saker kunne være

påvirket av at Høyesterettsdommere var rekruttert for smalt; fra Justisdepartementets lovavdeling og fra Regjeringsadvokaten, forteller Jon Kåre Skiple.

Artikkelen førte til debatt blant annet med Jan Skåre, som var dommer i Høyesterett fra 1978 til 1998, og som hadde årelang fartstid fra Justisdepartementet.

TEMA I ÅRSTALEN I 2006

Senere, i 2006, tok Anders Ryssdal opp hvilke muligheter individet har til å vinne frem i Høyesterett i Advokatforeningens årstale. Advokatforeningen hadde undersøkt alle sivile saker for Høyesterett der det offentlige og det private var stridende parter i årene 1965, 1975, 1985, 1995 og 2005. Totalt fikk private parter bare medhold i 36 prosent av sakene, ifølge Ryssdal, daværende leder av Advokatforeningen.

– Ryssdal mente statsvennlighet i Høyesterett kunne være forårsaket av ressursforskjeller mellom privat og statlig part. Daværende Regjeringsad-

vokat Sven Ole Fagernæs tok til motmæle, og mente at partenes ankeavgjørelser og ankeutvalgets siling var vel så viktige faktorer, forteller Skiple.

DOMSTOLSFORSKNING

Hans avhandling handler om statsvitenskapelige teorier kan brukes for å beskrive Norges Høyesterett, og hvor godt disse beskrivelsene passer, eller ikke passer.

– Da er spørsmålet om dommeres politiske preferanser påvirker hvordan de stemmer, og hvordan de skriver votum i Høyesterett, og hva slags institusjonelle faktorer som eventuelt påvirker resultatet; for eksempel at Høyesterett gjennom ankesiling har stor kontroll over hva slags saker de skal høre. Hva betyr dette i kontrast med domstoler som ikke har den muligheten, spør Skiple.

Han håper at så mange advokater som mulig vil delta i undersøkelsen. Også jurister ved de tre juridiske fakultetene i Norge vil bli invitert til å delta i undersøkelsen.

Bøker og lesestoff

ANMELDT AV HALVARD HELLE, ADVOKAT OG PARTNER I SCHJØDT

Høyesteretts syn på straff

Da Høyesterett i 2015 markerte sitt 200-årsjubileum, medførte dette flere interessante bokutgivelser om vår overste domstols rolle i det norske samfunnet. Men Høyesteretts viktige rolle som straffedomstol ble jevnt over underkommunisert. Eksempelvis avgrenset professor Jørn Øyrehagen Sunde skarpt mot all omtale av rettsutvikling på strafferettens område i det store verket om Høyesterett i perioden 1965–2015.

Derfor er det en begivenhet at Sverre Flaattens doktoravhandling *Høyesteretts lenker* nå er omarbeidet og gitt ut i bokform. Flaatten tar for seg Høyesteretts syn på straff i tyverisaker og domstolens straffutmålingsbegrunnelser i etterkrigstiden. Ved å analysere og sammenlikne domspremissene i tyverisaker på 1950-tallet med dagens praksis, viser han hvordan straffens begrunnelse og legitimitet er endret i takt med samfunnsforholdene.

Ved hjelp av retts sosiologiens analyseverktøyer griper han dermed inn i to brennhete, dagsaktuelle politiske spørsmål: I hvilken utstrekning skal domstolene ha herredømme over straffutmålingen? Og er domstolens handlingsrom innsnevret som følge av politiske signaler og et endret syn på i hvilken grad allmennpreventive og individualpreventive grunner har betydning for den konkrete utmålingen av straff?

EN «FINTFØLENDE» DOMSTOL

Særlig én forskjell er slående i Flaattens beskrivelse av 1950-tallets tyverisaker og dagens praksis: Synet på betydningen av gjerningspersonens bakgrunn og personlige forutsetninger ved straffutmålingen.

På 1950-tallet hadde Høyesterett et vidt spillerom i spørsmålet om utmåling av straff. Flaatten beskriver Høyesterett som en «fintfølede» domstol som var lydhør for individuelle forhold, og villig til utmåle en straff tilpasset gjerningspersonens bakgrunn, karakter, livsforhold og personlighet.

Halvard Helle er partner i Schjødt, og har vært fast forsvarer i Høyesterett siden 2011. Han har tidligere vært journalist og utenriksredaktør i Dagbladet.

Samtidig måtte slike interesser ofte vike i møtet med vektige økonomiske samfunnsinteresser, som ved tyverier fra bedrifter. Domstolen fant det berettiget å gå langt inn i intimsfæren for å finne frem til en korrekt utmålt straff. Strafferetten speilet velferdsstatens og formynderstatens fremvext.

1950-tallet var også behandlingsoptimismens gullalder, på godt og vondt. Bruken av betingede dommer skjøt fart, men individualprevensjonen kunne også berettige dom på plassering i de fryktede arbeidsskolene, som skulle endre lovbrysterens sinnelag og gjøre ham til en nyttig samfunnsborger. Flaatten påviser her hvordan Høyesterett gjennom en svært restriktiv praksis bidro til denne institusjonens undergang.

ALLMENNPREVENSJON TRIUMFER

Seksti år senere er bildet et annet. Et nytt begrep; de mobile vinningskriminelle, blir lansert. I kombinasjon med den nye såkalte mafiaparagrafen i straffeloven (1902) § 60 a, medfører dette at samfunnssikkerhet og allmennprevensjon langt på vei slår ut vektleggingen av siktedes personlige forutsetninger. Gjerningsmannens intimsfære er ikke lenger interessant, så lenge det ikke er tale om at et rusproblem ligger bak lovbruddet.

Høyesteretts begrunnelser endrer også struktur. Enten det er tale om lommetyverier eller innbruddstokt på landsbygda, fremheves lovbruddets skadelige karakter, fornærmedes situasjon og et opplevd behov for strengere straffer.

Krenkelsens karakter og alvorlighetsgrad står i forgrunnen, og straffene skjerpes og standardiseres. Femtitallets krav om endring av personlighet og normativ tilslutning til velferdsstaten, er avløst av et krav om strategisk lydighet fra dagens omreisende tyver. Det kreves ikke lenger det riktige sinnelag, bare den riktige handling. Ringen er sluttet tilbake til allmennprevensjonens begynnelse på starten av 1800-tallet.

HISTORIEN GJENTAR SEG

Flaattens bok er et vesentlig bidrag til å belyse Høyesteretts avgjørelser i en kontekst som går ut over det rent rettsdogmatiske. Han påviser hvordan rettens avgjørelser formes i samspill med og som svar på dyptgående samfunnsmessige endringer. I tillegg til analysene av 1950-tallets og nåtidens dommer, trekker Flaatten i bokens kapittel 3 også de helt lange linjer fra kriminalloven av 1842, via straffeloven av 1902 og straffereformen i 1929 frem til 1930-tallets harde politiske debatt om straffutmåling burde skje ut fra et bredt dommerskjønn eller i form av faste takster. Historien gjentar seg også på dette området.

Derfor er dette en bok som enhver dommer, aktor eller forsvarer vil ha utbytte av å lese for å forstå ikke bare sin egen rolle ut over den enkelte sak, men også hvordan rettsapparatet møter enkeltmennesker, enten det er tale om tyvene eller deres ofre.

Høyesterett, straffen og tyveriene, Sverre Flaatten, Fagbokforlaget, 266 sider, 549 kroner.

Du slipper mange bekymringer med Duett Sky

- Vi er svært godt fornøyd med Duetts skytjenester, der leveransedyktighet, stabilitet og det at vi alltid har en oppgradert løsning er viktige elementer.

Daglig leder Tom Øystein Martinsen, Advokatfirmaet Campbell & Co AS, Hamar.

Les mer på www.duett.no/advokater - tlf. 02331 - duett@duett.no

Våre skytjenester er basert på Microsofts programvare

Vi feirer 35 år og har skiftet navn fra Daldata AS til Duett AS for å få samme navn på firma og produkter. Vi er fortsatt samme solide selskap som kontinuerlig videreutvikler våre løsninger.

Bøker og lesestoff

PRESENTERT AV JURIST IDA MOEN ØDEGÅRD

Merverdiavgift

Boken er skrevet av Sentralskattekontoret for storbedrifter (SFS) og skal være den eneste fremstillingen som drøfter avgiftsrettslige problemstillinger og utfordringer knyttet til storbedriftssegmentet. Formålet med boken er å dele Sentralskattekontorets merverdipraksis og erfaringer som er relevante for store virksomheter. Kontorets vedtak og uttalelser er gjengitt i bokens første del, og enkelte erfaringer er utdypet i temaartikler i bokens andre del.

Boken har ikke til hensikt å være en kommentarutgave, men tar sikte på å gjengi kontorets arbeid og kunnskap i de siste tre årene SFS har kontrollert etterlevelsen av merverdiavgift i selskaper og konsern i SFS-manntallet.

Boken er skrevet av i alt 13 medarbeidere fra kontoret, i tillegg til to eksterne forfattere fra henholdsvis industrien og rådgivermiljøet.

Trude Nyberget, Ingrid Midtun Førde, Vivi Schultze, Hans Ivar Syljuåsen (red.), Gyldendal Juridisk, 494 sider, 549 kroner.

Å fremme andres prostitusjon

Boken gir en generell fremstilling av innholdet av den såkalte hallikparagrafen, straffeloven § 315, og dens virkeområde. Herunder den nærmere grensen mot ikke straffbare handlinger og mot menneskehandel.

Prostitusjon er et stadig tilbakevendende tema i samfunnsdebatten, som mange har sterke følelser og oppfatninger om. Siden lovarbeidet med straffeloven 2005 begynte, har den strafferetts-

lige regulering på prostitusjonsområdet utviklet seg mye, men i juridisk litteratur er temaet lite behandlet.

Bokens formål er å analysere og stille spørsmål rundt hallikparagrafen og dens rekkevidde. Den overordnede problemstillingen er hvilke handlinger som rammes av hallikparagrafen. I tillegg til å klargjøre hvilke handlinger som typisk sett rammes av straffebestemmelsen, reiser boken særlig to sentrale spørsmål: Hvor går den nedre grensen for hallikvirksomhet? Og hvor går hallikparagrafens øvre grense, mer nøyaktig om forholdet til bestemmelsen om menneskehandel.

Bokens omfang avgrenses mot å behandle forsøk og medvirkningshandling knyttet til hallikvirksomhet og menneskehandel. Det er altså bare hallikparagrafen, og menneskehandelsbestemmelsens første og andre ledd som blir omtalt.

Vilde Hallgren Bodal, Fagbokforlaget, 160 sider, 379 kroner.

Obligasjonsrett – en innføring

Boken skal gi en grunnleggende innføring i faget obligasjonsrett ved å forklare obligasjonsrettens begrepsbruk og metodelære på en oversiktlig måte, og fremheve de sentrale hensyn som gjør seg gjeldende. Obligasjonsrett er et omfattende, komplekst rettsområde. Fremstillingen legger vekt på å påvise sammenhenger i rettsstoffet. Boken består av syv kapitler og klargjør reglene om skyldforholdets innhold og oppfyllelse. Videre behandles reglene om kontraktsbrudd, kreditormora og kontraktsrevisjon, i tillegg til enkelte særlige obligasjonsrettslige emner, slik som overdragelse av krav, motregning og foreldelse. Fremstillingen er søkt ajourført per 30. april 2017.

Erlend Haaskjold, Universitetsforlaget, 312 sider, 799 kroner.

Tildeling av offentlige kontrakter, 2. utg.

Boken gjennomgår reglene for valg av tilbud ved offentlig anskaffelser. Hvert år foretar det offentlige anskaffelser for omlag 500 milliarder kroner, og regelverket for offentlige anskaffelser krever at de fleste av disse baseres på forutgående konkurranser.

Førsteutgaven av boken kom i forbindelse med at anskaffelsesforskriften fra 2006 trådte i kraft. Det har kommet nytt regelverk siden den gang, og utgaven her gir en oppdatert fremstilling av de nye bestemmelsene på rettsområdet.

I andreutgaven er reglene belyst på nytt, gjennom flere saker fra norske og EU-rettslige tvisteløsningsorganer. Boken gjennomgår hvordan tildelingskriterier skal presenteres, og hvilke egen-skaper ved tilbudene som kan premieres.

Andreutgaven er utvidet med to nye deler som tar for seg krav til evaluering av tilbudene opp mot de ulike tildelingskriteriene, og krav til den samlede vurderingen av hvilket tilbud som gir det beste forholdet mellom pris eller kostnad og kvalitet.

Kristian Jåtog Trygstad, Gyldendal Juridisk, 375 sider, 749 kroner.

Permittering, nedbemanning og sluttpakker

Boken, som er en praktisk håndbok om omstillinger og endringsoppsigelser, behandler permittering, nedbemanning og sluttpakker skritt for skritt med huskelister

og praktiske eksempler. Fremstillingen beskriver de mest sentrale virkemidlene virksomheter har til disposisjon når den har behov for reduksjon av aktiviteten, både midlertidige og langvarige.

Når og hvordan tillitsvalgte og verneombud bør bli involvert i prosessen, blir systematisk gjennomgått, med råd og praktiske eksempler. Forfatteren gjengir til slutt en rekke viktige dommer og avgjørelser, i tillegg til nyttige vedlegg for hjelp til korrekt og fornuftig fremgangsmåte.

Nicolay Skarning, Cappelen Damm Akademisk, 311 sider, 589 kroner.

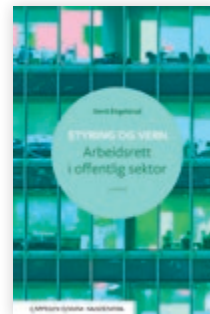
Styring og vern – Arbeidsrett i offentlig sektor, 6.utg.

Siktemålet med boken er å gi en helhetlig fremstilling av arbeidsrett for kommuner og fylkeskommuner, og å gi en oversikt over de fleste emner innenfor arbeidsretten, både på individuelt og kollektivt nivå.

Boken skal skille seg fra andre arbeidsrettslige framstillinger ved at det offentlige som arbeidsgiver står i fokus. Det henvises til aktuelle lovbestemmelser, tariffavtaler og personalhåndboka for kommunesektoren. Ansettelse, lønn, arbeidstid, ferie, arbeidsmiljø, oppsigelse, avskjed, virksomhetsoverdragelse, vern mot diskriminering, håndheving og tilsyn, tillitsvalgte, fagforeninger, tariffavtaler og arbeidskonflikter behandles i lys av aktuelle offentligrettslige regler og tariffavtaler i offentlig sektor.

I hvert kapittel er det egne punkter for statlig sektor, hvor ny lov om statsansatte er innarbeidet i disse punktene. Boken er ajourført per 1. september 2017.

Gerd Engelsrud, Finn Graff (Illustratør), Cappelen Damm Akademisk, 503 sider, 699 kroner.

JUS

Ett år igjen av etterutdannings-perioden!

Vi går straks inn i det siste året av Advokatforeningens femårsperiode for etterutdanning. Alle JUS-kurs tilfredsstiller Advokatforeningens krav til etterutdanning. 2018-porteføljen publiseres løpende på jus.no.

BØRSRETTSDAGENE

Tradisjonen tro samles landets fremste eksperter og praktikere innen børs- og verdipapirretten på Børsrettsdagene for å dele av sine erfaringer og kunnskaper. 2018 er året for implementering av omfattende endringer i regelverket for børs- og verdipapirområdet. MiFID II/MiFIR, MAR, Transparency og Emir er på full fart inn i norsk lovgivning, med store konsekvenser for børsnoterte selskaper, verdipapirforetak, banker og rådgivere.

29.–30. januar, Oslo, 6500 kroner.

INNFØRING I JORDSKIFTE

Leder av jordskifteretten, Øystein Jakob Bjerva.

Jordskifteretten har utviklet seg fra å være en domstol for å løse tvister eller endre på uhensiktsmessige eiendoms- og bruksrettsforhold i landbruket, til å bli en særdomstol for å

løse tvister eller endre eller organisere bruk av fast eiendom i både rurale og urbane områder. Her får du en innføring i jordskifteloven av 2013, og et godt grunnlag for forståelsen av både de prosessuelle og materielle sidene av bestemmelsene i loven.

16.–17. januar, Oslo, 5650 kroner.

ADVOKATKURSET

Ønsker du å praktisere som advokat? Juristenes Utdanningscenter har over 20 års erfaring med å utdanne jurister som ønsker å bli advokat. Dette kurset er obligatorisk for alle som skal ha advokatbevilling. Det er venteliste på kursene i Oslo, men man kan fremdeles melde seg på kurset i Trondheim.

17.–19. januar og 14.–16. februar, Trondheim, 12 750 kroner.

DET ÅRLIGE SKATTERETTSKURSET

Det årlige skatterettskurset avholdes i Sandefjord og Oslo. I tillegg til foredrag med aktuelle temaer og ajourføring, inneholder kurset de faste postene med nytt fra rettspraksis og bindende forhåndsuttalelser (BFU). Det vil også være en parallellsesjon på andre kursdag.

19.–20. januar, Sandefjord, 5 –6. februar i Oslo, 5200/4990 kroner.

De oppgitte prisene gjelder for medlemmer av Advokatforeningen.

ANNONSE

Få tilgang til over 30.000 juridiske litteraturreferanser med Bibjure

Bibjure biblioteksystem gir fullstendig oversikt over hva som finnes av nordisk juridisk litteratur. All litteratur er klassifisert inn i Bibjure indeks, for presise søk etter emneord eller fagområde. Bibjure kan brukes med strekkodeleser og holder orden over ditt eget bibliotek og utlån.

Les mer om Bibjure på www.jussys.no eller kontakt oss på post@jussys.no eller telefon **07692**

jussystemer

Refser «pengepugerne»

Advokat Sven Omre Kjosbakken refser kolleger for å profilere seg selv og for å være for opptatt av penger, men roser samtidig mange unge, kvinnelige advokater, som han mener har gode holdninger som er bra for standen.

TEKST OG FOTO: GEORG MATHISEN

– HVA ER DEN STØRSTE UTFORDRINGEN FOR DIN ADVOKATVIRKSOMHET AKKURAT NÅ?

– Det er faktisk å unngå at fri retts hjelp-saker blir skjøvet nederst i bunken for å prioritere bare de sakene som er best betalt. Det ville ha rammet de svakeste, og vært helt på tvers av det som er hensikten med yrket vårt. Det rare er at fri rettshjelp-sakene ofte er de mest interessante, og byr på de største utfordringene. En annen ting er at bokettersyn og disiplinærsaker tar veldig mye tid i et lite firma. Jeg har vært gjennom såkalt forenklet bokettersyn der alt var i orden, og disiplinærsaker som er blitt enstemmig avvist, men det er påkjenninger og tar tid og energi.

– OG DEN STØRSTE UTFORDRINGEN FOR BRANSJEN SOM HELHET?

– Å beholde bransjens relativt gode anseelse. Vi som har vært i bransjen noen år, må motivere studenter og yngre advokater til å tenke helhet og unngå «pengepugeri». En annen utfordring er byråkratiseringen av advokatyret. Det er blitt så mange skjemaer og så mange regler å forholde seg til, at det er på tide å rope varsko. Alle personopplysningene om klientene utgjør en ekstra belastning på klientforholdet. Vi bruker mye tid på å innhente fakta, tid som vi burde ha brukt på selve saken.

– DEN STØRSTE SAKEN DU HAR JOBBET MED DET SISTE ÅRET, HVA HANDLET DEN OM?

– Det var en sak om foreldres angivelige forgiftning av barnet sitt, der jeg ble oppnevnt som setteverge. Jeg har aldri

hatt flere tverrfaglige kontakter i én og samme sak. Jeg deltok blant annet i et møte på et sykehus med tolv representanter for forskjellige avdelinger, og det var et voldsomt trykk, ikke minst fra media. Politiet henla saken.

– ER DET UTVIKLINGSTREKK I ADVOKATYRKET SOM DU ER KRITISK TIL?

– Jeg vil gjerne rette fokus mot enkelte advokaters opptreden i profilerte straffesaker og i saker som gjelder innvandring. Jeg synes bransjen bør reagere sterkere mot enkeltes åpenbare profilering av seg selv som advokat, bare fordi man bistår en kjendis, eller en beryktet person. Man skal representere en eller flere klienter på best mulig måte, men forsvarere skal ikke sette seg til doms i en sak som ikke er blitt behandlet i retten. For eksempel bør man ikke si at «straffen er for høy», men gjøre det klart at det er klienten som mener at straffen er for høy.

– Advokatens personlige mening har null relevans. Dette er etter min mening viktig fordi mange i dag mener at advokater har avvikende syn på mange samfunnsforhold. Øyvind Thorsens bok *Sånn oss imellom* kan være en nyttig bok for mange advokater.

– OG TREKK DU SYNES ER POSITIVE?

– Yngre advokater. Noen av dem er superdyktige både når det gjelder juss, data og ikke minst opptreden. Særlig mange yngre kvinner har en veldig god holdning som er bra for standen. Det tilsier at de større advokatfirmaer

ne burde være ekstra interesserte i å tiltrekke seg kvinnelig arbeidskraft. Standen har fått økt profesjonalitet med dem, som jeg tror henger sammen med at det er vanskeligere å komme inn på studiet enn før.

– HVA ER DEN VIKTIGSTE SAKEN FOR ADVOKATFORENINGEN Å JOBBE MED TIL NESTE ÅR?

– Fri rettshjelp-ordningen. Det er sterkt ønskelig at flere saker omfattes av fri rettshjelp-ordningen, med økt salær. Jeg er også veldig opptatt av at maksimumssatsen for bruttoinntekt bør økes.

– TROR DU AT ADVOKATHVERDAGEN DIN VIL FORANDRE SEG I LØPET AV DE NESTE TI ÅRENE?

– Det spørs hvor lenge jeg holder ut selv, men jeg tror definitivt at advokatens hverdag vil endre seg. Robotiseringen har allerede slått til i andre yrker. Jeg leste nettopp at flere hundre lånesøknader i DnB var behandlet av roboter. Jeg tror ikke at flere hundre stevninger vil bli utarbeidet av roboter i fremtiden, men roboter vil blant annet bli benyttet i betydelig større grad ved dokumentutfylling. De nærmeste årene må vi skaffe oss programvare som gir mulighet for å fylle ut skjemaer på en rask og effektiv måte. Men du kan ikke bytte ut advokaten med en robot i møtet med klienten.

– HVOR LENGE HAR DU ARBEIDET SOM ADVOKAT I LILLEHAMMER?

– 24 år på Lillehammer og nærmere tre år som advokatfullmektig i Oslo før

Navn: Sven Omre Kjosbakken

Alder: 65 år.

Stilling: Innehaver av enkelt-personforetaket Advokat Sven Omre Kjosbakken.

Spesialitet: Eiendom, arv og skifte og ofte setteverge, har spesialfag i arbeidsrett.

Familie: Kjæreste, to voksne barn og to barnebarn.

Bosted: Lillehammer.

Opprinnelig fra: Lillehammer.

Det store inntoget av kvinner på jussen har gitt advokatstanden økt profesjonalitet, mener Sven Omre Kjosbakken (65), som har kontorer rett ved gamle Norges Bank på Lillehammer.

det. Jeg hadde som mål å prøve ut flest mulig yrker før jeg ble tretti. Jeg var først på Christian Radich og så på sjøen. Jeg sluttet på skolen og begynte igjen. Var i militæret, SAS, jobbet som pressefotograf og etterhvert fotojournalist. Jeg har også vært konsulent i mediebransjen, og drevet lobbyvirksomhet på Stortinget.

– OG HVOR ER DRØMMESTEDET Å PRAKTISERE SOM ADVOKAT?

– Der man trives. Tilfeldigvis er det på Lillehammer, der jeg er født og oppvokst. Men det har alltid vært drømmen min å ha en stor klient i London som jeg kunne besøke hver sjettede uke fra onsdag til fredag med langweekend i London etterpå. Dessverre har det ikke slått til ennå.

– HVEM ER DEN SVAKESTE PARTEN I DEN NORSKE RETTSSTATEN, SYNES DU?

– Menn som ønsker mer samvær med sine barn. Det bygger jeg blant annet på erfaringer med egne klienter som tenker på å gå til retten for å få økt samvær med egne barn, men trekker seg som følge av den omstendelige prosessen de må gjennom. Nå som det fokuseres veldig på menns samvær med barn, er det viktig at de også gis muligheten til dette.

– JOBBER DU NOE PRO BONO?

– En god del. I tillegg til Advokatvakten, der jeg har vært med i alle år, så har jeg noen pro bono-saker gående hele tiden. Det er givende, men det har også sin pris, bokstavelig talt.

– HVIS DU FIKK VÆRE JUSTISMINISTER FOR EN DAG, HVA VILLE DU HA GJORT?

– Jeg har ikke sånne ambisjoner. Da ville jeg heller si at Olemic Thommessen burde blitt det, som tidligere advokat på Lillehammer og nå stortingspresident. Jeg ville økt bevilgningene til domstolene, økt satsene for fri rettshjelp, redusert antallet ansatte i Politidirektoratet og heller økt bemanningen i politidistriktene. Så ville jeg forsøkt å øke bevisstheten rundt rettssamfunnet hos de unge. Jeg ville tatt opp igjen fabrikkerte rettssaker som en del av den obligatoriske undervisningen i skolen.

Advokater mangler kunnskap om formkrav ved eiendomsmegling

Flere advokater har mistet tillatelsen til å drive eiendomsmegling fordi de ikke kan reglene godt nok. Nå får advokater tilbud om skredersydde kurs.

TEKST OG FOTO: GEORG MATHISEN

ARENDALE: – Veldig god oppslutning, konstaterer kretsleder Per-Jacob Haakstad i Advokatforeningen i Aust-Agder. Kretsen har hatt kurs om eiendomsmegling for advokater.

– Hvis vi finner tema som medlemmene er opptatt av og som er praktisk anvendelige for dem, så har vi stor deltagelse, konstaterer Haakstad.

MISTET TILLATELSEN

Finanstilsynet har hatt tilsyn og uttrykt bekymring for om advokater har gode nok kunnskaper om det detaljerte regelverket for eiendomsmegling, forteller Lena Drønnesund. Hun er leder i Eiendomsadvokatenes Servicekontor og i Eiendomsmeglingsgruppen i Advokatforeningen, som holdt kurset i Arendal.

Rundt omkring i landet kurses advokater for å bli flinkere til å håndtere disse oppdragene. Det kan trenge: Flere advokater har mistet tillatelsen til å drive eiendomsmegling fordi de har overtrådt regelverket. Også Advokatforeningen har uttrykt bekymring.

NØYTRAL MELLOMMANN

– Når Finanstilsynet offentliggjør en rekke rapporter med sterk kritikk mot advokaters eiendomsmegling, er dette svært uheldig for hele bransjens anseelse, konstaterer Drønnesund.

Styret i Eiendomsadvokatene har gått gjennom rapportene og sett at mye av kritikken skyldes manglende

kunnskaper om detaljerte regler knyttet til krav om oppdragsavtale, salgsoppgave, journalføring, oppgjør, klientmiddelbehandling og hvitvasking. Derfor dekker kurset disse temaene.

– Den grunnleggende forskjellen fra det som advokaten ellers gjør, er at som eiendomsmegler skal du være en nøytral mellommann. Finanstilsynet har oppdagat at enkelte advokater har manglet kunnskap om formkravene ved gjennomføring av eiendomsmeglingsoppdrag, og om grensen mellom partsrepresentant-rollen og mellommannsrollen, sier Lena Drønnesund.

Dessuten er regelverket om eiendomsmegling blitt endret mye de siste årene. I slutten av august varslat Finanstilsynet at det også skal sjekke at advokatene etterlever kravet om 15 timers etterutdanning i løpet av en toårsperiode. Rapporten for 2017 skal være levert før 1. mars.

DRIVER SMÅTT

Til Arendal kom det advokater fra både Telemark og Vest-Agder i tillegg til arrangørkretsen.

– Jeg har ikke noen stor mengde meglingsoppdrag, men det er jo langt på vei det samme regelverket for oppgjørsoppdrag, sier Selmar Johannessen. Han driver egen praksis i Mandal. To av de fire advokatene i kontorfellesskapet driver eiendomsmegling.

– Slike kurs gir utbytte. Det er en grunn til at vi har obligatorisk etterutdanning, sier han.

Sven Morten Torsnes i Porsgrunn kaller ikke det han holder på med, for eiendomsmegling.

– Selgerne finner kjøper selv og kommer til meg for å ta oppgjøret. Hvis de skal ut i markedet, henviser jeg til meglere. Jeg har tatt meglingsoppdrag, men jeg føler ikke at jeg kan drive stort med det, sier Torsnes.

Kursleder Lena Drønnesund kurser advokater som driver eiendomsmegling i det små, her med Selmar Johannessen (til venstre) og Sven Morten Torsnes.

ANNONSE

AVSLUTTE BOET?

avskrive fordringene eller gjøre de om til kontanter, nå.

Din trygghet – Vi har kjøpt pengekrav (også uavklarte) i 16 år fra konkursbo. Alle beløp. Blir vi enige betaler vi straks. All informasjon behandles konfidensielt.

NYTT: vi kjøper også utestående salærkrav.

www.7-fjell.no

– Vi skal sette standarden

Yngre advokater har mange felles utfordringer, sier John Erik Aarsheim (32). Han er representant for Yngre Advokater i Hovedstyret.

TEKST OG FOTO: NINA SCHMIDT

BERGEN: – Nå til dags blir man som advokat veldig spesialisert. Det er lett å glemme at det finnes andre som holder samme arbeidstittel som deg selv, men som har helt andre hverdager og utfordringer. Men så har vi jo en del utfordringer som er helt generelle for de fleste unge advokater, sier John Erik Aarsheim.

– Faktureringspress. Forventningspress. Balansen mellom jobb og fritid. Forholdet mellom fullmektig og prinsipal. Utfordringen med å være ny. Dette er temaer som de fleste unge advokater kan kjenne seg igjen i, uansett hvor man jobber, sier han.

I Yngre Advokater (YA) i Hordaland og Sogn og Fjordane krets, har han vært engasjert i tre år, det siste året som leder.

– Vi som er unge advokater i dag, skal sette standarden for fremtiden. Hvis vi får gode holdninger, for eksempel til balansen mellom arbeid og fritid, så vil vi sette standard for neste generasjon advokater. Derfor er holdningsarbeid viktig. Jeg ønsker å være med å påvirke for de som er unge, sier Aarsheim.

Han jobber selv som forretningsadvokat med bank og finans i Simonsen Vogt Wiig i Bergen. Opprinnelig kommer han fra den værharde halvøya Stad helt nord i Sogn og Fjordane.

ÅPEN MØTEPlass

Yngre Advokater i Hordaland og Sogn og Fjordane krets er en sosial og faglig møteplass der folk kan diskutere hvordan man har det og hvordan man ønsker å ha det på jobb, forteller Aarsheim.

YA har en observatørplass i Hovedstyret i Advokatforeningen som går på rundgang mellom kretsene.

– Som representant for Yngre Advokater er jeg et bindeledd mellom de unge og de som har innflytelse til å endre, sier John Erik Aarsheim.

– Vi synes det er naturlig at vi har en plass der. Det er viktig at Hovedstyret vet hva yngre advokater er opptatt av. Og at får vi uttale oss om saker som angår oss, sier Aarsheim.

OVERFØRER VERDIER

Han har sittet i Hovedstyret siden juni, og synes det er lærerikt.

– Jeg kan ta med meg rettspolitiske synspunkter tilbake til de unge på gras-rotta, slik at de får et forhold til Advokatforeningens verdier, og kan sette dem ut i livet og påvirke der de er. Jeg har virkelig fått øynene opp for hvor mange engasjerte folk som finnes innenfor advokatstanden, sier Aarsheim.

VELDIG STORE TALL

I Simonsen Vogt Wiig jobber han hovedsakelig mot norske og internasjonale banker.

ANNONSE

Finansavisen

JUS 2018

Magasinet har en redaksjonell profil med artikler innen jus, finans, skatt og annet interessant, skrevet for næringslivsfolk og advokater. Magasinet gir også en unik mulighet for annonsering og profilering av juridiske tjenester. 71,4% av Finansavisens lesere har beslutningsmyndighet ved juridisk bistand eller valg av advokattjenester. JUS-magasinet har meget høy nytteverdi for leserne og har lang levetid.

Magasinet distribueres med Finansavisen.

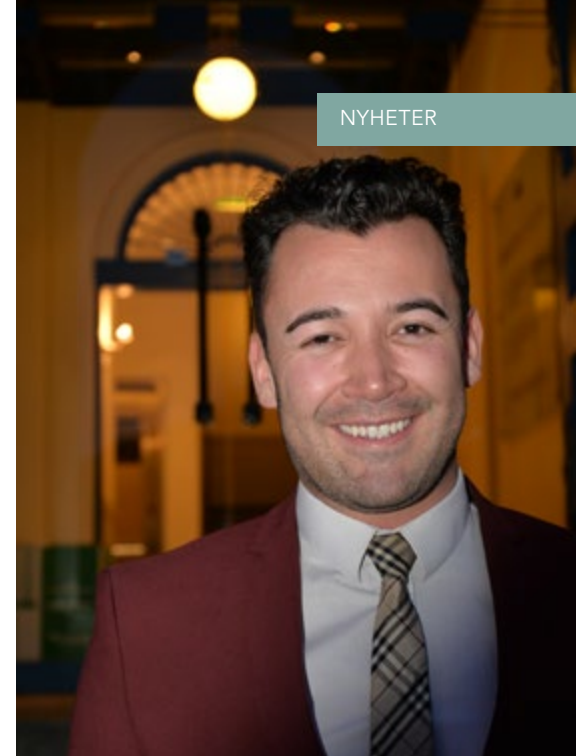
Opplag: 40 000

I 2018 kommer magasinet Finansavisen JUS ut:

15. FEBRUAR, 24. MAI
13. SEPTEMBER OG 22. NOVEMBER

FOR ANNONSEINFORMASJON OM MAGASINET OG ELLERS I AVISEN KONTAKT:
Caroline Reed Smith-Meyer
Tlf.: 900 15 283 | E-post: caroline@hegnar.no
www.businesskanalen.no

TEMAER: ADVOKATUNDERSØKELSEN, NORGES STØRSTE ADVOKATFIRMAER, NORGES BEST BETALTE ADVOKATER

– Jobben er utfordrende, spennende, og til tider svært arbeidskrevende. Som ny var det mye å sette seg inn i. Men man skal leve et langt liv, og det er viktig ikke å brenne av kruttet for tidlig. Jeg kan gjerne jobbe masse i perioder, men i det lange løp må det være rom for balanse. Det er det heldigvis i firmaet.

– I starten kunne jeg telle nuller i tallene. Store verdier krever at du er grundig og skjerpet, for om du gjør noe feil, kan det få veldig store økonomiske konsekvenser. Men vi har et sterkt fagmiljø som jobber tett sammen, og om du alltid gjør ditt beste, så går det bra, sier Aarsheim.

«NAVNET SKJEMMER INGEN» GJELDER IKKE BISTANDSADVOKATER

Av CARL AASLAND
JERSTAD, advokat (H)
i Haver Advokatfirma

Som personskadeerstatningsadvokat gjennom 25 år har jeg hatt enkelte oppdrag som bistandsadvokat i straffesaker. Min rolle har da vært å fremme forskjellige erstatningskrav – særlig oppreisning – på vegne av fornærmede.

Skulle man ønske å ta kontakt med en bistandsadvokat relatert til en

dom, møter man imidlertid på praktiske utfordringer. Navnet på vedkommende vil nemlig ikke være å finne noe sted i dommen. Det står ikke på første side sammen med navnene på aktor og forsvarer. Heller ikke i premissene for erstatningsutmålingen opplyses bistandsadvokatens navn. I beste fall fremkommer at det har vært en prosederende bistandsadvokat til stede under straffesaken.

Domstolenes praksis med å holde bistandsadvokatens navn skjult for omverden bør ikke fortsette.

I den grad årsaken kan finnes i manglende maler i domstolenes dataprogram LOVISA, er det neppe et uoverstigelig hinder som ikke kan endres fra Domstoladministrasjonens side.

Jeg kan ikke se noen overbevisende rettslige eller andre grunner som tilsier at bistandsadvokatens navn bør være forbundet med fullkommen taushet fra domstolenes side når dommer skrives. Vanlig høflighet skulle tilsi at bistandsadvokatens navn presenteres på lik linje med de andre aktørenes, i tillegg ville det være praktisk nyttig å få navnet opplyst.

OSLO TINGRETT MED AVKLARINGER OM RETTSHJELPSFORSIKRING

Av BJØRN LUDVIG
ZWILGMEYER, Stray Vyrje &
Co Advokatfirma

Mange tvister mellom private omfattes av rettshjelpsforsikring, og advokater skal opplyse klienten om mulighetene for dekning. Ikke sjelden oppstår spørsmål om fra hvilket tidspunkt dekningen løper, og om flere tvister i samme saksforhold utløser rett til mer enn én dekning. Oslo tingrett avsa nylig en dom som berører begge forhold, og som bør være av interesse for den privatpraktiserende advokat.

Saken knytter seg til dekning for en tvist om oppsigelse og senere eksklusivering fra en campingplass. Vagneieren ble sagt opp fra sin faste campingplass, men fikk avslag på rettshjelpsdekning da innboforsikringen trådte i kraft samme dag som fravikelsen i oppsigelsen. Vagneier mente at tvisten etter fast praksis først kunne anses oppstått da hun gjennom advokat bestred oppsigelsen noen dager etter frist for fravi-

kelse. Finansklagenemnda la i sak FinKN-2017-069 avgjørende vekt på at vognen ikke var flyttet innen fristen, og ga selskapet medhold.

I forbindelse med prøving av oppsigelsens gyldighet i februar 2017, ble vagneier meddelt en eksklusjon fra caravanklubben. Vagneier bestred eksklusjonen og aktiverte dette som en egen tvist. Selskapet avsto rettshjelpsdekning da tvist om eksklusjon ble ansett å utgjøre en og samme tvist som tvist om oppsigelse. Selskapet fikk medhold i Finansklagenemnda i sak FinKN-2017-376. Oslo tingrett fant i sak TOSLO-2017-115658 at tvist om oppsigelse ikke var dekningsmessig, men fant at tvist om eksklusjon var en selvstendig dekningsmessig tvist.

Rettshjelpsdekning dekker utgifter til bistand etter en «tvist» er oppstått, i vilkårene angitt til tidspunktet når «et krav er fremsatt og bestridt». Rettshjelp avgrenses mot bistand forut for at innsigelsen er kommet til «uttrykk» overfor motparten ved at «sikredes beslutning må være materialisert i form av brev, e-mail, muntlig kommunikasjon eller «vedvarende

taushet». At sikrede har bestemt seg for å bestride kravet, er derfor ikke tilstrekkelig» (FinKN-2016-136).

I TOSLO-2017-115658 fant Oslo tingrett at vagneier ved sin «konkludent atferd» hadde bestridt oppsigelsen før hun oppsøkte advokat, dels ut fra å ha imøtegått faktiske forhold adressert i oppsigelsen, og dels ved ikke å ha fraveket plassen innen den av motparten fastsatte frist. Det er ikke tidligere eksempler i praksis for at sikredes «konkludent atferd» tillegges rettsvirkning i forhold til det aktuelle forsikringsvilkåret. Tingrettens dom fremstår som en oppmykning av etablert praksis. Der en av partene ikke har etterkommet et påbud, eller utvist et minimum av engasjement, bør derfor advokaten vurdere å kreve dekning allerede fra første time.

I sak FinKN-2017-376 fant Finansklagenemnda at tvist om eksklusjon ut fra «alminnelige forsikringsrettslige periodiserings- og årsaksprinsipper» var «en direkte videreføring av den opprinnelige tvisten med campingplassen. I så fall må denne konflikten tilbakeføres til det tidspunktet hvor det første kravet mot campingplassen ble bestridt».

Da den første tvist ikke var dekningsmessig, fant nemnda heller ikke grunnlag for dekning i den senere tvist. Oslo tingrett var i sak TOSLO-2017-115658 ikke enig med nemnda, da «formålet med periodiserings- og årsaksprinsippet er at den sikrede ikke skal få dekning «dobbel opp» for arbeid som i realiteten er en videreføring av tvist som allerede er dekket».

Da vagneiers krav på rettshjelp var avslått i den første tvist om oppsigelse,

mente tingretten at «formålet bak prinsippet gjør seg ikke gjeldende med samme styrke som i normalt tilfellene».

Dette fremstår som en fornuftig vurdering. Oslo tingrett la uansett til grunn at tvist om eksklusjon var en «rettslig selvstendig tvist» som ikke kunne tilbakesendes til den første tvist om oppsigelse.

Tingretten henviste til vesentlig ulikheter mellom oppsigelse og eksklusjon, både hva gjelder vilkår og rettsvirkning. Videre la retten vekt på

at tvist om eksklusjon var initiert av klubben, og at sikrede hadde en selvstendig og berettiget interesse å ivareta, uavhengig av rettsvirkningene av oppsigelsen. Tingretten henviste også til at selskapet etter den generelle «uklarhetsreglen» måtte bære ansvar for uklarhet ved tolkning av vilkårene. Tingrettens momenter fremstår alle som fornuftige i vurdering av om det er mer enn én dekningsmessig tvist etter forsikringsvilkårene.

TESTAMENTER SKAL IKKE OPPBEVARES PÅ ADVOKATKONTORET!

Av AUDUN LILLESTØLEN,
advokat, Lynx Advokatfirma,
Oslo

Oppbevarer du et testament på kontoret ditt, kan arvingen lide rettskap og du kan pådra deg et erstatningsansvar.

Som de fleste advokater vet, kan et testament etter arveloven § 68 oppbevares i tingretten. Det utløser et engangsgebyr på 839 kroner. Deponeres testamentet i tingretten, blir det registrert i et landsomfattende register. Denne ordningen er den beste måten å sikre at testamentet faktisk kommer frem den dagen testator er død.

I mitt arbeid som forvalter oppnevnt av Tilsynsrådet for advokatvirksomhet, blir jeg kjent med ulike måter å drive advokatvirksomhet på. Det kan være ulike grunner til at Tilsynsrådet oppnevner en forvalter etter domstoloven § 228. Typisk kan det skje forvalteroppnevne ved sykdom eller brå død hos en advokat med en aktiv praksis. Det kan også forekomme at advokaten har blitt fratatt sin rett til å drive advokatvirksomhet midlertidig eller permanent.

Min oppgave som forvalter er å ivareta klientenes interesser.

Gjennom forvalteroppdragene har jeg blitt oppmerksom på en svært uheldig praksis som flere advokatvirksom-

heter følger, nemlig å besørge oppbevaring av testamenter på vegne av klientene. Dette har omfattet fra noen titalls testamenter til noen hundretalls. Advokaten har kanskje tilbudt oppbevaring i en brannsikker safe. Jeg har også sett at det tilbys at testamentet oppbevares mot et årlig gebyr.

Etter å ha sett konsekvensene av en slik praksis, har jeg i samråd med Tilsynsrådet for Advokatvirksomhet funnet grunn til å rope et varsku til praktiserende advokater. Vi gjør dette fordi vi har sett hvorledes en slik praksis representerer en stor risiko for klientene. Dermed representerer det også en risiko for at advokaten kan komme i ansvar.

Det største problemet med en slik praksis er at ingen finner testamentet den dagen testator er død. I min praksis har jeg funnet testamenter som har ligget i safen hos advokaten så lenge at det allerede har gått mer enn ti år siden testator døde. Dette viser at arvingen etter arveloven § 75 kan tape sin rett som følge av den usikre oppbevaringen av testamentet.

Jeg har hørt den trofaste advokatsekretæren på et mindre sted si at de jo følger med på dødsannonse i lokala-

visen. Ofte kan det selvsagt gå bra at advokatens sekretær gir beskjed når en av kontorets klienter dør. Men egentlig sier det seg selv at dette er en ordning som gir stor risiko.

Mens advokaten fremdeles er aktiv i sin praksis, er det allerede en betydelig risiko for at arvingene etter testamentet aldri får sin arv. Dersom advokatens praksis avvikles, øker naturligvis denne risikoen.

Klientens interesse tilsier uten tvil at alle advokater bør besørge oppbevaring av testamenter i tingretten. Der praksisen av ulike grunner blir avviklet, medfører de oppbevarte testamenter et betydelig ekstraarbeid for en eventuell forvalter. Selv om kostnaden for å rydde opp etter advokaten i første omgang dekkes av Tilsynsrådet, er det nyttig å være klar over at det er nærliggende at en slik regning til sist havner hos det bo som advokatvirksomheten inngår i (jf domstoloven § 228, 5. ledd).

For at klientens interesser skal bli best mulig ivaretatt, og for at du som advokat skal unngå å komme i ansvar, ber jeg deg se en ekstra gang i arkivet ditt. Finnes der testamenter, så sørg for å overføre disse til oppbevaring i tingretten.

«Det største problemet med en slik praksis er at ingen finner testamentet den dagen testator er død.»

Audun Lillestølen

PRESISERING FRA EOS-UTVALGET OM KRITIKK FOR PSTs BEHANDLING AV OPPLYSNINGER

Av ELDBJØRG LØWER,
leder av EOS-utvalget

Advokatforeningens leder Jens Johan Hjort viste i sin årstale 23. november 2017 til en sak der EOS-utvalget kritiserte PST for å ha behandlet opplysninger om en advokat uten at det var hjemmel til dette i politiregisterloven. Hjort sa at da han

snakket med advokaten på telefon «var det med en underlig følelse av at det var noen andre til stede». Han uttrykte bekymring for at «[n]år det blir kjent at PST ulovlig overvåker advokater, svekkes tilliten til at man kan oppsøke advokatbistand i fortrolighet».

Hjort synes å legge til grunn at utvalgets kritikk gjelder kommunikasjonsavlytting av advokaten. Utvalgets undersøkelser og uttalelse til klageren gir ikke dekning for de slutninger Hjort trekker. Utvalget søker i sine uttalelser til klagere, og i sine årlige

meldinger til Stortinget, å beskrive det kritiserte forholdets alvorlighetsgrad.

For utvalget er det en utfordring at det er rettslig forhindret fra å gi ytterligere informasjon om grunnlaget for kritikken, og dermed kun i begrenset grad kan gi begrunnelser i klagesaker. Det kan føre til misforståelser, både hos klagerne og andre. Hjort bidrar i sin tale til å styrke slike misforståelser. Problemstillinger knyttet til dette har vært omtalt i flere av utvalgets årsmeldinger til Stortinget. Utvalget vil på nytt melde fra til Stortinget om problemstillingen.

JURISTER BØR INN I FORLIKSÅRÅDENE

Av CARL HENRIK
ANDERSSON,
saksbehandler hos
Jussformidlingen

Formålet med forliksrådet er å få tvister løst enkelt, hurtig og billig ved mekling eller dom. Fokuset er på mekling og løsning etter forlik. Dette sparer ofte tid og penger, men alle tvister får dessverre ikke en løsning.

Det å ta saken videre til tingretten kan være kostbart. Grunnet denne kostnadsrisikoen opplever Jussformidlingen at forliksrådet i realiteten er siste instans for mange. Vi mener at forliksrådene ikke er godt nok rustet for å kunne oppfylle eget formål og samtidig sikre et minimum av rettssikkerhet for alle.

Som utgangspunkt kan alle over 25 år velges som medlem i forliksrådet. Det stilles ingen krav til juridisk kompetanse.

Etter vår mening medfører mangel på juridisk kunnskap at det som kan anses som klare saker, blir innstilt. Dermed svekkes rettssikkerheten. Av den grunn ville det ha vært fordelaktig om forliksrådene kunne avsi dom i flere tilfeller enn i dag. At forliksråd kan bli usikker på faktum og jussen, er etter vår mening helt forståelig. Dette bør derimot ikke gå ut over muligheten til å få avsagt dom.

Vi mener av den grunn at det bør sitte en jurist i alle forliksråd. Det må likevel ikke gå på bekostning av forliksrådet som en enkel, hurtig og billig tvisteløser. I dag er det slik at der partene innkalles til møte i forliksrådet, utbetales godtgjørelse tilsvarende to tredeler av den offentlige salærsatsen. Offentlige lønnsutgifter vil derfor ikke nødvendigvis øke med en jurist i forliksrådet. Rettsapparatet vil også kunne få mindre kostnader ved at enkle saker stoppes tidlig.

Advokatutgifter vil også kunne holdes nede. Vårt forslag med en jurist i rådene, vil innebære at lekmenn er i flertall, mens juristen kan gi råd om hvordan faktum og juss stiller seg. På denne måten vil juridisk kunnskap spres i forliksrådet samtidig som lekmenns rettferdighetsans forblir i flertallet.

Med flere domsavgjørelser fra forliksrådet i enkle saker, vil flere oppleve

økt rettssikkerhet. Jussformidlingen mener at tiden for endring er kommet.

ANNONSE

Beregningsbistand for erstatningskrav ved bruk av Compensatio

Advokat Tor Erik Hjertøy tilbyr beregningstjeneste av erstatningskrav i personskadesaker.

Tjenesten kan brukes for å utforme et svar eller som en kontroll av mottatt tilbud/krav. Du sender forutsetningene med post eller epost, og du vil få personlig oppfølging og motta fullstendig utmålingsdokumentasjon med utskrifter fra Compensatio.

Hjertøy har over 15 års erfaring fra Trafikksforsikringsforeningen og Yrkesskadeforsikringsforeningen 1979-1994, og deretter egen advokatvirksomhet i 22 år.

C. J. Hambros plass 5, 0164 Oslo

Telefon: 22 33 69 50
Mobil: 908 26 883
E-post: toerik@advokathjertoy.no
www: http://advokathjertoy.no

DEBATTINNLEGG

sendes til
redaksjonen@advokatbladet.no. Frist til
neste utgave er 10. januar. Skriv maks
4700 tegn, inkludert mellomrom, eller
etter avtale med redaksjonen. Legg ved
bilde av forfatteren. Debattinnlegg
kan også bli publisert på
Advokatbladet.no.

Hva skal du med Advokatforeningen nå?

Salærsatsen er uendret og vi har fremdeles ingen forhandlingsrett. Trenger du egentlig Advokatforeningen?

Svaret er et ubetinget ja. Nå er det viktigere enn noensinne at advokatene står sammen.

Advokatforeningen har fått kritikk fra medlemmer for ikke å ha jobbet nok med disse sakene, og ikke vært tydelige nok. Sannheten er at det er få andre saker som har fått så mye oppmerksomhet fra vår side som salærsatsen og forhandlingsretten. Etter salæraksjonen i 2015 har dette arbeidet også blitt trappet kraftig opp. Vi har blitt en mye mer aktiv organisasjon som sørger for å være der de folkevalgte er, og tale advokatenes sak.

Det er naturlig nok skuffende når alt arbeidet som legges ned ikke bærer synlige frukter. Jeg er også skuffet. Og da forstår jeg at man kan spørre seg hva man skal med medlemskap i en forening som ikke leverer det man ønsker. Mitt svar er at når Justis- og beredskapsdepartementet fryser salærsatsen, så skal man ikke gi opp, men være enda mer offensiv.

Hvordan kan vi være mer offensive? Andre bransjer kan streike. I den sammenheng virker det kanskje tamt å gi rettshjelp foran Stortinget. Hvorfor kan vi ikke boikotte saker på offentlig salærsats? En slik tanke virker nok besnærende, men jeg tror det er vanskelig å samle alle advo-

kater til en slik aksjon. En årsak er at slike boikotter vil ha alvorlige konsekvenser for klienten. Når du vet at det er opp mot to års ventetid på å få saken opp i lagmannsretten, er det ikke lett for advokaten å si: «Beklager, men i dag aksjonerer jeg.»

En annen årsak er at de fleste advokater er selvstendig næringsdrivende. For dem som lever av saker på offentlig salær, kan man frykte at en boikott vil bety slutten på faste forsvareroppgaver og en klientflukt. Som en profesjonsforening har vi ingen mulighet til å pålegge medlemmer å være med på en slik aksjon, og det er heller ikke noe vi ønsker å kreve av dere.

Da vi valgte å stå foran Stortinget i november, hadde vi allerede vært i møter med alle de politiske partiene, snakket med rådgivere, møtt på høringer, skrevet kronikker, snakket med media og brukt flere av de virkemidlene vi har. Vi sitter igjen med et budsjettforlik som ikke gir oss høyere salær i 2018, men et løfte om jevn vekst i årene som kommer. Det er ikke det vi ønsket oss til jul – men det er likevel positivt! Advokatforeningen har ikke tenkt til å gi seg i denne saken, og vi skal ta den åpningen vi har fått med oss i det videre arbeidet.

Det er selvsagt lov til å være skuffet over resultatene. Vi tar også imot kritiske kommentarer på det arbeidet vi har gjort så langt. Samtidig håper jeg at du bruker din kritiske røst til å kontakte dine folkevalgte og for-

telle dem hvor skoen trykker. Advokatforeningen sentralt er til stede på mange møter og høringer med politikere gjennom hele året, men for at det skal gjøre inntrykk, må de samme menneskene høre fra dere – våre medlemmer.

Det er deres historier som viser konsekvensen av kuttene på rettshjelpsområdet. Det er når dere forteller at dere vil slutte å ta jobber på offentlig salær – fordi det ikke går rundt og dere ikke får rom til å gi den juridiske hjelpen dere ønsker – at vi kan nå fram med vår sak.

Det er viktigere enn noen gang at dere står med foreningen og ikke mot den. Skal vi ha noen sjanse til å snu fra motvind til medvind, må vi fortsette å stå samlet.

Hilde Smith
GENERALSEKRETÆR
ms@advokatforeningen.no

Jussbuss

Digitalisering i NAV på bekostning av brukerne

Av LINN WIDAD FIRDAOUS NIKKERUD, sosial- og trygderettsgruppen

Tenk deg at du er i en vanskelig situasjon og henvender deg til NAV for å få veiledning om dine rettigheter. NAV henviser deg så til www.nav.no, fordi de ikke har tid til å prate med deg. Er dette tilstrekkelig? Hva med dem som ikke har tilgang til PC hjemme? I Jussbuss erfarer vi stadig at NAVs mangelfulle veiledning går på bekostning av rettssikkerheten til de ressurssvake i samfunnet.

Digitaliseringen av NAV får brukerne bort fra kontorene og over på telefon og internett. For de som evner å ta i bruk web-baserte løsninger når de skal søke om stønad eller trenger veiledning, er digitaliseringen av NAV en god idé. Det er effektivt og frigjør ressurser. Men hva med dem som ikke er like ressurssterke? Skal det virkelig være slik at man må ha evner og ressurser for å ha rett til veiledning?

Det er flere brukere, blant annet flere av våre klienter, som opplever digitaliseringen både som en utfordring og som lite medmenneskelig. Flere har et behov for å møte med et menneske ansikt til ansikt når de er i vanskelige situasjoner og føler håpløshet. Brukerne trenger å bli forklart hvilke stønader som er riktig å søke på i deres situasjon, samt hvordan man søker. I tillegg til dette trenger mange tett oppfølging.

I stedet blir mange henvist til å søke om stønad og få spørsmål besvart på www.nav.no eller over telefon. Dette framfor å få den mellommenneskelige kontakten og forståelsen de trenger for å bli veiledet. Jussbuss har også vært vitne til at enkelte brukere har blitt henvist til offentlige biblioteker for å søke om stønad. Å søke om stønad er veldig privat, og det å gjøre det på et offentlig bibliotek kan oppleves som stigmatiserende. Dessuten er det NAV som har veiledningsplikt, ikke bibliotekene.

Dette er svært uheldig, og reiser spørsmål ved hvorvidt NAV tar imot brukerne sine på en tilstrekkelig god og verdig måte.

NAV vil argumentere at brukeren kan avtale en time dersom det skulle være behov for det, slik at en saksbehandler kan sette seg godt inn i saken. Problemet er bare at mange NAV-kontorer har fått kortere åpningstider, og derfor ikke har tid til alle. Det er heller ikke alltid slik at NAVs åpningstider passer med brukerens timeplan.

I utgangspunktet er det er kun dem som trenger umiddelbar hjelp, sosiale tjenester eller hjelp til å komme i arbeid som nå ikke trenger å ha avtalt en time på forhånd. Likevel hender det at også brukere med behov for akutt hjelp blir avvist. Tidligere i år (27. april) kunne vi lese i VG at flere NAV-ansatte

protesterte mot å henvise brukere til digitaliserte løsninger. I likhet med de ansatte opplever Jussbuss at brukere, som ikke har behov eller spørsmål av «akutt» karakter, har følt seg sinte, triste og ikke minst avvist i møte med NAV. Flere forteller at de opplever NAV som lite hjelpsomme.

Det er nærliggende å tenke at reglene om timeavtaler signaliserer at noen behov er viktigere enn andre. Selv om noen behov kanskje haster mer enn andre, trenger ikke brukerne å få disse signalene når de er i en vanskelig situasjon.

At man kan ringe NAV for veiledning er heller ikke tilstrekkelig for å motvirke de uheldige konsekvensene, særlig fordi det ser ut til at telefonkøene fortsatt er svært lange. Ifølge Klassekampen (23. mai) legger fire av ti på telefonen før de har nådd fram til en veileder. Selv om seksti prosentholder ut ventetiden i telefonkø, må man ikke glemme at de resterende førti prosentene som legger på, er mennesker med hvert sitt rettshjelpsbehov.

Det er svært uheldig at effektivitets hensyn får forrang for ressurssvakes behov for veiledning. NAV må ivareta sin veiledningsplikt på en forsvarlig måte, også i digitaliseringens tid. Vi kan ikke akseptere at det eksisterer digital ulikhet i tilgangen til våre velferdsgoder.

#Jussbuss

Totalt 6042 saker i 2016

Saksområdene med størst pågang:

- Utlendingsrett (1041 saker)
- Fengselsrett (818 saker)
- Arbeidsrett (756 saker)
- Husleierett (712 saker)
- Gjeldsrett (535 saker)
- Trygderett (335 saker)
- Sosialrett (206 saker)

Advokatansvar

I denne spalten omtaler vi rettssaker rettet mot advokater, og advokaters ansvar. Spalten lages av advokat Toralf Wågheim ved Advokatfirmaet Riisa & Co i Bergen. Wågheim er forfatter av boken *Advokaters erstatningsansvar*.

Henvendelser til redaksjonen@advokatbladet.no

Frister og forkynnelse i Aktørportalen

En anke ble avvist som for sent fremsatt. Det ble lagt til grunn at ankefristen løp fra den dag dokumentet kom fram til advokaten via Aktørportalen, selv om avgjørelsen grunnet reisefravær ikke var tilgjengelig for advokaten før noen dager senere.

Dette fremkommer i en kjennelse fra Eidsivating lagmannsrett avsagt 27. oktober 2017 (LE2017-140733). Avgjørelsen gjelder ikke direkte spørsmål om advokatens ansvar, men den inneholder flere uttalelser som vil ha betydning for vurderingen av erstatningsansvaret.

Bakgrunnen for saken var en dom i Nedre Romerike tingrett, avsagt 23. mai 2017, hvor arbeidstaker B fikk medhold i at oppsigelse og avskjed fra arbeidsgiver A var ugyldig. B ble videre tilkjent erstatning, etterbetaling av lønn og sakskostnader. Dommen ble lagt inn på Aktørportalen den 24. mai 2017. As prosessfullmektig var da på ferie, og hadde ikke tilgang til Aktørportalen under feriefraværet.

Advokaten kom tilbake fra ferie den 30. mai 2017, og vedtok forkynnelse samme dag. Etter bytte av prosessfullmektig innga A anke over dommen den 29. juni 2017. B anførte i tilsvaret at anken var for sent fremsatt. A anførte at dommen ikke var lovlig forkynt før 30. mai 2017.

Lagmannsretten bemerket innledningsvis at det ikke var opplyst om problemer ved oversending av dokumenter gjennom Aktørportalen i det aktuelle tidsrommet. Elektronisk melding om nytt dokument i saken innkom hos Bs advokat den 24. mai 2017 klokken 12.03. Retten la til grunn at As daværende prosessfullmektig – som var registrert som bruker av Aktørportalen – fikk tilsvarende melding til samme tidspunkt.

Lagmannsretten legger til grunn at underhåndsforkynnelse etter domstoloven § 179 kan skje via Aktørportalen gjennom elektronisk kommunikasjon, uten at det er behov for å sende dommen til advokatene pr. post. Dommen var å anse som innkommet til prosessfullmektigens kontor den 24. mai 2017, og ankefristen løp således fra denne dag. Det forhold at prosessfullmektigen først kom tilbake fra ferie den 30. mai 2017, endret ikke fristutgangspunktet. Anken var således for sent fremsatt.

IKKE GRUNNLAG FOR OPPFRISKNING

Lagmannsretten fant heller ikke grunnlag for oppfriskning, jf. tvisteloven § 16-12 tredje ledd. Det ble ikke funnet å være urimelig å nekte parten videre behandling av saken. Lagmannsretten uttaler at ankefristen bør håndheves konsekvent, og at

det ikke skal være kurant å oppnå oppfriskning, selv om oversittelsen ikke er langvarig.

Videre uttaler lagmannsretten at: «En advokat som påtar seg oppdrag som prosessfullmektig må beherske reglene om beregningen av ankefrister, herunder når ankefristen begynner å løpe ved underhåndsforkynnelse gjennom elektronisk kommunikasjon».

Lagmannsretten legger videre til grunn at kravet til advokatens akt-somhet vedrørende fristberegning skjerpes når man velger å inngi anken på en av de siste dagene man tror gjenstår av fristen. Fristoverskridelsen måtte derfor i dette tilfelle legges prosessfullmektigen til last. Men lagmannsretten uttaler at det i enkelte tilfeller kan fortone seg så urimelig at prosessfullmektigens forsømmelse skal avskjære videre behandling, slik at oppfriskning bør gis.

Særlig gjelder dette saker med stor personlig betydning for parten, eller saker hvor et erstatningskrav mot advokaten ikke ville gi en tilfredsstillende kompensasjon. I følge lagmannsretten var dette ikke et slikt tilfelle. Uttalelsen kan forstås slik at lagmannsretten legger til grunn at det forelå ansvarsgrunnlag for advokaten i dette tilfelle.

Anken ble følgelig avvist og begjæringen om oppfriskning ble ikke tatt til følge.

Månedensadvokat

Brit
Kjelleberg

Advokat Brit Kjelleberg var bistandsadvokat for en seks uker gammel gutt som i juli 2014 ble påført 19 ribbensbrudd. Borgarting lagmannsrett mener at en av foreldrene står bak mishandlingen, men nå er både mor og far frifunnet.

TEKST: HENRIK SKJEVESTAD OG
NINA SCHMIDT

Den ni uker gamle babyens foreldre ble begge tiltalt for grov mishandling og for å ha etterlatt barnet i hjelpeløs tilstand. I en dom fra Oslo tingrett fra oktober i fjor, ble faren dømt for begge forholdene til ett år og åtte måneders fengsel. Moren, derimot, ble bare dømt for å ha etterlatt barnet i hjelpeløs tilstand, men ble frifunnet for volden. Denne delen av dommen ble ikke anket.

Da Borgarting lagmannsrett nylig behandlet ankesaken mot far, ble også han frifunnet for å ha forvoldt skadene på barnet (LB-2016-208208). Likevel mener lagmannsretten det er utelukket at bruddene er påført spedbarnet av andre enn foreldrene. «Lagmannsrettens flertall kunne imidlertid ikke utelukke at en annen enn faren var gjerningsperson, og han ble derfor frifunnet», heter det i dommen.

– Lagmannsretten anser det utvilsomt at skaden barnet har fått ikke kan ha vært påført av andre enn foreldrene. Likevel ble ingen av dem dømt for dette. Hvordan kunne et slikt resultat ha vært unngått? Ved å sikre en mer objektiv etterforskning fra start, samt at frifinnelsen av mor åpenbart skulle vært anket av påtalemyndigheten etter tingrettens dom. Selv om man ikke kunne si med sikkerhet hvem av foreldrene som har utøvet volden, ville man hatt muligheten til å domfelle dem for medvirkning til volden.

Navn: Brit Kjelleberg
Alder: 39 år
Tittel: Advokat og partner i advokatfirmaet Bax i Oslo
Bosted: Ekeberg i Oslo
Opprinnelsessted: Valle i Setesdal
Sivilstatus: Gift, to sønner på 4 og 8 år.

– Vi må aldri tro at vi er ferdig utlært, og må bevare engasjementet både i store og små saker, sier Brit Kjelleberg. Foto: Jan Petter Lynau, VG / NTB Scanpix

– Blant mange bistandsadvokater er det et hett tema om fornærmede bør ha ankerett. Advokatforeningens bistandsadvokatutvalg var nylig på studietur i Finland, der fornærmede nettopp har en slik rett i spesielle tilfeller. Viser denne saken at fornærmede bør få sterkere rettsikkerhet, etter din mening?

Enkelt saker er det ofte svært vanskelig å trekke noe generelt ut av, fordi alle saker er så forskjellige, også innenfor de ulike straffebudene. Faktum vil alltid variere. Men i akkurat denne saken, ville man selvsagt hatt en ytterligere mulighet til å få lagmannsretten til å vurdere om også mor kunne være voldsutøver, dersom fornærmede med bistandsadvokat hadde hatt ankerett. Når det er sagt, vet vi jo ikke om resultatet ville blitt et annet, om man hadde anket også for mor.

Kanskje ville saken likevel blitt for dårlig opplyst til å kunne konstatere straffeskyld. Og det er heller ikke gitt at enhver bistandsadvokat ville valgt å anke selvstendig. Mitt budskap er at vi ikke må låse oss fast i en teori om en bestemt gjerningsperson, men holde alle rettslige muligheter så åpne som mulig for domstolen, som skal vurdere bevisene samlet.

– Støtter du ideen om å gi fornærmede ankerett?

Jeg vil nok mene at en generell ankerett ikke høres fornuftig ut. Og det er vanskelig å velge ut enkelte sakstyper hvor det gis ankerett for fornærmede. Det er i utgangspunktet ingen ulempe at beslutninger om anke tilligger andre enn fornærmede selv, fordi en part som regel er mye mer følelsesstyrt. Det har for eksempel, etter min oppfatning,

blitt en mye bedre løsning etter ny straffelov at man lar spørsmålet om påtalebegjæring ligge hos påtalemyndigheten, og ikke fornærmede.

Det kan føles tyngende å sitte med ansvar for å anke, og være den som skal ta en beslutning om anke. Det er heller ingen ubetinget fordel å ha flest mulig runder i retten, tvert imot handler det mer om å få lagt saker bak seg for en fornærmet, etter min erfaring. Jeg har hatt flere klienter som ikke har ønsket at påtalemyndigheten skal anke, fordi prosessen oppleves som slitsom og krenkende. Dersom fornærmede får ankerett, må man etter min oppfatning drøfte om fornærmede også skal ha anledning til å nekte påtalemyndigheten å anke, noe jeg tviler på man ønsker.

– Begge foreldre ble dømt til seks måneders fengsel for å ha unnlat å gi barnet nødvendig legehjelp. Retten mente at ti måneder ville vært en passende straff, men ga foreldrene strafferabatt fordi det gikk så lang tid fra gjerningstidspunktet til domfellelse. Seks måneders fengsel virker lite sammenlignet med straffen i andre kriminelle forhold, for eksempel i voldtektsaker. Har du gjort deg noen tanker om dette?

Ut fra rettspraksis har retten gjort en fornuftig vurdering av straffen i denne saken, slik jeg ser det. Om straffenivået burde være høyere for denne type lovbrudd er et annet, og mer politisk spørsmål. Jeg tilhører ikke gruppen som ser verdien av strengest mulig straffer, og jeg tror heller ikke det hjelper de fornærmede i særlig grad. Erkjenninger av et straffbart forhold er ofte mye viktigere for en fornærmet enn lengden på straffen.

– Tok du noen spesielle grep i arbeidet med denne saken som andre advokater kan ha nytte av å kjenne til?

Jeg gjorde for så vidt det jeg pleier å gjøre, purret opp fremdrift og satte meg inn i sakens dokumenter. Jeg kun-

ne nok vært bedre på purringen i ettertidens lys, og helt sikkert andre ting. Jeg kom inn i saken da den var mer eller mindre ferdig etterforsket, siden bistandsadvokat av uvisse årsaker først ble oppnevnt ett år etter anmeldelsen i forbindelse med rekonstruksjonen.

Da det ble tatt ut tiltale gjennomgikk jeg hele saken, og vurderte henleggelsen av siktelsen om vold fra mor som underlig ut fra sakens opplysninger, og påklaget denne. Det førte til at tiltalebeslutningen ble omgjort av Riksadvokaten. Dette er ikke noe revolusjonerende, men det skal sies at vi som jobber i strafferetten, ofte kjenner på at vi blir oppfordret til å forberede oss minst mulig i saker som honoreres på offentlig sats, og kanskje legger til grunn at påtalemyndigheten sikkert har vurdert dette på grundig vis. Det har de ikke alltid.

– Hva var den viktigste erfaringen du gjorde deg i arbeidet med saken?

Den verste erfaringen er å oppleve at de minste barna ofte blir oversett fordi de ikke maser. Jeg har, etter flere saker med babyvold de siste årene, lyst til å si at jeg hittil ikke har opplevd at noen av de tiltalte har ønsket å skade barnet sitt. Det synes jeg er en liten trøst i nokså meningsløse og ofte tragiske saker.

– Hva har du lært av saken – og hva mener du andre bistandsadvokater kan lære av den?

Jeg har lært at man ikke skal ta for gitt at alt er grundig vurdert av alle parter underveis i etterforskning og påtalevurdering, at man kan overse faktum og også se ulikt på faktum. Man skal derfor alltid tørre å utfordre det man kan oppleve som gitte sannheter. For eksempel har vi som samfunn vanskelig for å ta innover oss at kvinner kan skade sine egne barn. Men det må vi tørre å tenke at de kan, i likhet med menn.

– Hva mener du politi og påtalemyndighet bør lære av denne saken?

At man aldri vet hva som har skjedd. Man må alltid holde flere alternative teorier åpne, og innhente informasjon så objektivt, bredt og grundig som mulig. Særlig når det gjelder de små barna som ikke selv er i stand til å fortelle hva som har skjedd med dem. Politiet bør få bedre rutiner på oppnevning av bistandsadvokat umiddelbart etter anmeldelse, slik at barnets rettigheter blir ivaretatt best mulig fra start.

– Har du et faglig forbilde, og i tilfelle hvem?

Det er mange dyktige advokater der ute, men de jeg oftest spør om hjelp er min kollega Annette Rygg og min tidligere sjef Aase Karine Sigmond. De er supersmarte, og jeg har hittil bare fått gode råd fra dem.

– Hvem mener du er Norges beste advokat på ditt felt?

På strafferettens område vil jeg tørre å påstå at Aase Karine Sigmond er på topp.

– Hvor aktiv er du i sosiale medier og hvilke?

Haha, artig dere skulle spørre. For aktiv, vil noen si (les: min mann). Jeg har gjort det til et slags livsprosjekt å være barnslig på sosiale medier, fordi jeg i likhet med Dalai Lama synes folk må tulle mer. Det er alt for mye selv-høytidelighet ute og går, særlig i vår bransje. Loosen up!

Jeg er på Facebook, Instagram og Snapchat. Twitterkonto har jeg også, men har såpass munndiære på nett at 120 tegn blir for snevert for meg, så der er jeg nokså tyst. Dessuten truer jeg stadig med å starte blogg, jeg må si at tanken er besnærende når man kan tjene mange ganger mer enn en skarve advokat.

Hver måned fremover vil vi presentere en advokat som har gjort seg bemerket. Tips redaksjonen om aktuelle advokater. Skriv til nina@advokatbladet.no

Krever 1,6 millioner

Advokat Steingrim Wolland mener han urettmessig ble hindret i å jobbe som rettsjelder i sju måneder. Nå krever han 1,6 millioner kroner i erstatning og oppreisning.

Høsten 2016 fikk Steingrim Wolland jobb hos advokatfirmaet Rogstad i Oslo. Han var suspendert fra å jobbe som advokat på grunn av en personlig konkurs i 2009, og var i årene fra 2011 til sommeren 2017 registrert med adresse i England. I april 2017 ble Wolland også nektet jobb som rettsjelder, og det er dette rettsstriden gjelder.

Kunne Tilsynsrådet og Advokatbevilningsnemnden nekte Wolland jobb som rettsjelder, var hovedspørsmålet i rettssaken som var oppe i Oslo tingrett nylig.

– Bakgrunnen for saken er en avgjørende svikt i Tilsynsrådets behandling, da de i april 2017 på bakgrunn av en personlig konkurs i et vedtak fratok Wolland retten til å drive som rettsjelder, fastslo Wollands advokat, Anders Ryssdal, i sitt innledningsforedrag.

Ryssdal viste til at Advokatbevilningsnemnden ifølge loven kan kalle tilbake advokatbevillingen dersom advokaten gjør seg skyldig i forhold som gjør vedkommende uskikket eller uverdigg til å drive advokatvirksomhet, eller forhold som gjør at vedkommende mister nødvendig tillit – som en konkurs. Men sistnevnte gjelder ikke og har aldri vært ment å gjelde for rettsjeldere, ifølge Ryssdal.

Advokat Wolland ble i 2013 dømt til nitti dagers betinget fengsel for medvirkning til uaktsomt bedrageri. I 2006 ble han dømt til 45 dager betinget fengsel for vold mot offentlig tjenestemann.

Den 1. juli 2017 fikk Wolland tilbake advokatbevillingen. Han er i dag ansatt i advokatfirmaet Rogstad i Oslo.

Steingrim Wolland og Anders Ryssdal.

1000 ransaker og beslag i ukrainske advokatfirmaer

Den europeiske advokatorganisasjonen CCBE er bekymret for situasjonen for advokater i Ukraina. Det siste året har over ett tusen ukrainske advokatfirmaer fått besøk av myndighetene, som har gjort beslag blant annet i taushetsbelagte

dokumenter. Myndighetene respekterer ikke advokatenes taushetsplikt, ifølge CCBE.

I november arrangerte CCBE et møte i Kiev for å få fokus på situasjonen. På møtet deltok også ukrainske parlamentsmedlemmer.

Gjennomsøk av advokatkontorer, beslag i dokumenter og datautstyr, at advokater blir innkalt for å vitne mot sine klienter og skjult etterforskning mot advokater var temaer som ble diskutert, ifølge et nyhetsbrev fra CCBE.

SMÅ OG STORE BRANSJENYHETER
tips@advokatbladet.no

– Kommunikasjon er vanvittig viktig når man kjører frem en sak, understrekte Per Skorge i Norges Bondelag (til høyre). Her med Silje C. Hellesén og Knut Storberget.

Kretslederne lærte lobbying

TEKST OG FOTO:
NINA SCHMIDT

– Dere må jobbe ut fra at det dere gjør er utrolig viktig i et moderne rettssammenheng, og dere må prioritere sakene beinhardt.

Dette rådet fikk kretslederne i Advokatforeningen da de i november var samlet i Oslo til det årlige høstmøtet. Ett av punktene på dagsordenen var en paneldebatt med tittelen «Hver kaffekopp teller», som handlet om hvordan representanter fra kretsene kan bidra til å gi organisasjonen større innflytelse nasjonalt.

– Hvis vi skal få gjennomslag for forhandlingsrett og høyere salærer, så kan det ikke bare være de som sitter i ledelsen av Advokatforeningen som alene står for den politiske kontakten. Det blir mye mer effektivt når andre enn de som representerer kjernen i organisasjonen, tar kontakt med politikerne på Stortinget, sa Knut Storberget.

Den tidligere justisministeren for Arbeiderpartiet er engasjert som politisk rådgiver i Advokatforeningen.

Panelet bestod i tillegg av generalsekretær Per Skorge i

Norges bondelag, stortingspolitiker Jørgen Bekkevold fra KrF, og leder av Hagesund krets, Silje C. Hellesén.

RENNES IKKE NED

Storingsrepresentantene blir slett ikke rent ned av lobbyister, sa Storberget.

– De fleste som ønsker kontakt og ringer, vil få kontakt inn. Terskelen er faktisk veldig lav. Og til dere som synes det er skummelt å ringe; vi synes også det er skummelt, når vi får høre at det er en advokat på tråden, humret han.

Å ha kontakt med lokale stortingsrepresentanter er en

17.300 kroner til palestinske barn

Steinar Winther Christensen på Vestbredden

Elleve advokatkontorer tok oppfordringen fra Steinar Winther Christensen og Ketil Lund om å gi økonomisk støtte til rettslig hjelp til palestinske barn.

Advokatene som har støttet aksjonen, har gitt fra en

hundrelapp til fem tusen kroner, forteller Christensen.

– Resultatet er både skuffende og overraskende. Jeg tror ikke dette kan gi et riktig bilde av advokatstandens holdning til fengslede palestinske barns svake rettsvern.

Men innsamlingen pågår fortsatt, og det må jo mot jul. Så vi gir ikke opp, sier han.

Han og Lund er aktive i kampanjen PIM, palestinske barn i israelske militære fengsler. Begge har fulgt rettssaker mot barn helt ned i

13-14-årsalderen. De innsamlede midlene går til advokat-hjelp til barn som fremstilles for militærdømmestolen.

verdifulle investering, fremholdt han.

– Lokalpolitikeren kommer til å huske et møte i neste runde, og kan plutselig bli en person som gir drakhjelp til justiskomiteen når den skal prioritere. Vi er avhengige av at også representanter utenfor justisfeltet drar i vår retning, sa Storberget.

– ET HELT VANLIG MENNESKE

KrF-politikeren Jørgen Bekkevold fra Telemark etterlyste kontakt med kretsledelsen i Telemark krets.

– Det ville være naturlig om noen fra Advokatforeningen i Telemark tok kontakt med Telemarks-benken.

Hver gang Bondelaget skal ha noe igjennom, får jeg telefon fra deres representant i Telemark. Da får jeg ikke bare viktig informasjon, men blir ansvarliggjort, og det skapes forventninger om at jeg husker på det som blir sagt. Se på meg, jeg er et helt vanlig menneske. Jeg setter stor pris på å komme i kontakt med helt vanlige mennesker som har noe å si meg når viktige beslutninger skal tas, sa Bekkevold.

Ring eller send epost, stort sett alle får svar, sa han.

Silje C. Hellesén fra Hagesund krets har allerede hatt kaffemøter med stortingsrepresentantene Hege Liadal fra Arbeiderpartiet og Sveinung Stensland fra Høyre.

– Vi må være ydmyke overfor politikere og ikke belære dem, men opplyse og gi kunnskap. Offentlig salærssats er et litt krokete tema å kommunisere, derfor er det så viktig å få frem at dette ikke handler om at en ressurssterk gruppe skal ha mer penger fra staten, men om rettssikkerhet og de svakeste, sa Hellesén.

MÅ VINNE HJERTENE

Om temaet blir for smalt, så vinner det ingen hjertes eller politikeres interesse, sa Skorge fra Bondelaget.

– Før snakket vi om å verdsette bondens arbeid, det budskapet handlet bare om lønnskamp. Nå snakker vi om kjærlighet til norsk

mat. Dere hører forskjellen. Skal dere snakke om advokatenes lønn, eller om rettstaten og utsatte grupper, spurte Skorge.

Man må tenke langsiktig, sa han.

– Den dagen du trenger å komme i kontakt med en politiker, så oppstår ikke kontakten på dagen. Du er nødt til å berede grunnen først, sa Skorge.

Jens Johan Hjort, leder av Advokatforeningen og tidligere ordfører i Tromsø, har ofte vært utsatt for lobbyvirksomhet.

– Mitt budskap er at man må ha et positivt utgangspunkt. Hvis du kommer med pekefingeren og sier «jeg skal ha», så er det min ryggmargsrefleks at jeg ikke har lyst til å gi deg det, sa Hjort.

Bekkevold fra KrF sa at advokatene må bidra til «å tegne det fulle og hele bildet».

– Ofte ser vi bare fragmenter, og ikke hva det gjør med rettssikkerheten.

Vil ikke være verge

Advokat Arvid Mellings i Sogndal har nettopp sagt fra seg elleve vergeoppdrag på grunn av lav salærssats – og fordi stadig flere av dem han er verger for, må betale vergen av egen lomme.

– Salærssatsen er ikke hovedgrunnen, men et tilleggsmoment. Det mest sentrale for meg er at fylkesmannen har skjerpet inn godtgjøringsvedtakene, slik at stadig flere av vergeklientene må betale for vergebistanden selv, sier Mellings.

Klientene som han nå har sagt fra seg bor i hovedsak på institusjon, og har alvorlige sinnslidelser. Påtrykket fra mange av klientene er stort.

– Mange vil ha kontakt med vergen ofte, men uten å forstå at det koster penger. Jeg kan for eksempel bli oppringt ti til tyve ganger på en dag av en klient, og jeg har en som ringer meg hver eneste natt, forteller Mellings.

FØLER ANSVAR

– Det er advokatetisk problematisk for meg å kreve betaling fra klienter som ikke forstår at de pådrar seg utgifter, sier Mellings.

Han er ansatt advokat i Advokatfirmaet Tollefsen i Sogndal, og er en av seks advokater i firmaet.

– I firmaet ser vi at vi er nødt til å redusere omfanget av oppdrag på offentlig selskapsansatt, fordi vi tjener for lite på disse. For private kan vi ta fra 1800 til 2500 kroner pr. time, altså opp til over det dobbelte av salærssatsen, sier Mellings.

Men det koster:

– Vi føler jo et visst ansvar for å ta den sakstypen både domstolene og det offentlige ber oss om å ta. Men vi er

kommet til et møttingspunkt, også i forhold til utviklingen i salærssatsen over flere år. Nok er nok, sier Mellings.

TILLATELSE TIL Å VÆRE ADVOKAT VED HØYESTERETT

Pål Martin Abell, Advokatfirmaet Haavind AS, OSLO

Oddbjørn Slinning, SANDS – Advokatfirmaet Steenstrup Stordrange DA, OSLO

NYINNMELDTE

Advokatfullmektiger

Cecilie Alnes, Advokatfirmaet Lippestad AS, OSLO

Kristian Berge, Osloadvokatene AS, OSLO

Trym Heiskel Bjørndal, Advokatfirma DLA Piper Norway DA, OSLO

Torunn Hoem Brunsvik, Advokatfirmaet Legalis AS, OSLO

Tonje Børresen, Advokatfirmaet Silkebækken Hagen AS, ELVERUM

Susanne Danielsen, Advokatfirmaet Wulff AS, MOSJØEN

Mohsen Dawarzareh, Advokatfirmaet Shah AS, OSLO

Olav Vogt Engeland, Advokatfirmaet Furuholmen Dietrichson AS, OSLO

Mari Gjefsen, Advokatfirmaet Thommessen AS, OSLO

Rita Hagehei, Stangeland & Co Advokatfirma, MANDAL

Ingrid Løken Kallelid, Advokatfirmaet Legalis AS, OSLO

Kari Eline Bjørndal Kloster, Kluge Advokatfirma AS, STAVANGER

Øystein Knudsen, Deloitte Advokatfirma AS, OSLO

Eirinn Bergljot Hambro Landgren, Legal 24 Advokatfirma AS, OSLO

Thomas Rene Lerøy, Advokatfirmaet Selmer DA, OSLO

Jorid Lindback, Advokatfirmaet Elden DA - Elverum, ELVERUM

Martha Bråtveit Line, Ernst & Young Advokatfirma AS, STAVANGER

Guro Bøe Linnet, Advokatfirmaet Hammervoll Pind AS, OSLO

Henrik Lovund, Advokatfirmaet Thommessen AS, OSLO

Silje Marstrander, SANDS – Advokatfirmaet Steenstrup Stordrange DA, OSLO

Zaki Ullah Munawar, Advokatfirma Toft-Larsson AS, OSLO

Steffen Myrseth, Kvale Advokatfirma DA, OSLO

Lone Neby, Advokatfirmaet Campbell & Co AS, HAMAR

Tarje Neergaard, Kvale Advokatfirma DA, OSLO

Katinka Sund Norderud, Deloitte Advokatfirma AS, OSLO

Marie Nordbye Nybø, NLG Advokatfirma AS, OSLO

Andreas Martinus Pettersen, Deloitte Advokatfirma AS, TØNSBERG

Ellen Marie Ruud, Advokatfirmaet Molteberg Nilsen AS, OSLO

Even Torarin Sandahl, HLT Advokatfirma AS, BERGEN

Kaja Sommerfeldt Skeid, KPMG Law Advokatfirma AS, OSLO

Emilie Frederikke Sørensen, Advokatfirmaet PricewaterhouseCoopers AS, OSLO

Jo-Are Aamodt Brænden, Advokatfirmaet Thallaug ANS, LILLEHAMMER

Hege Therese Torjussen, Advokatene Skar, Dyvik, Clemetsen & Langseth, VESTBY

Emma Nilsen Vonen, BDO Advokater AS avd Trondheim, TRONDHEIM

Karl Erik Vesseltun Westergren, Advokatfirmaet Strandenæs AS, OSLO

Markus Wiederstrøm, Advokatfirmaet Wiersholm AS, OSLO

Håkon Ness Ødegården, Advokatfirmaet Thommessen AS, OSLO

Fullmektig hos bedriftsadvokat

Ole Petter Kursetgjerd Schmedling, Nordea Bank AB (publ), filial i Norge, OSLO

Utenlandsk advokat i Norge

Ioannis Litinas, Advokatfirmaet Simonsen Vogt Wiig AS, OSLO

Organisasjonsadvokat

Anders Schrøder, Amundsen, Den Norske Legeforening, OSLO

Fullmektig hos organisasjonsadvokat

Eystein Madland Hagesæther, Akademikerforbundet, OSLO

Synne Lüthcke Lied, Tekna – Teknisk-naturvitenskapelig forening, OSLO

Privatpraktiserende advokater

Christian Bommen, Advokat Christian Bommen, OSLO
Ragnar Gundersen Koffeld, Advokatfirmaet Haavind AS, OSLO

Finn-Øyvind Halvorsen Langfjell, Zenit Advokater AS, TØNSBERG

Sigbjørn Oldren, Bjerkan Stav Advokatfirma AS, TRONDHEIM

Per Tore Olsen, Advokat Per Tore Olsen, OSLO

GJENINNMELDTE

Bedriftsadvokater

Johanne Felland, Jotun AS, SANDEFJORD

Privatpraktiserende advokater

Geir Sigurd Dahlskås, Ad Boligadvokaten Geir Dahlskås, OSLO

Olav Magnus Moen, Codex Advokat Oslo AS, OSLO

Norah Rahimi, Arntzen de Besche Advokatfirma AS, OSLO

Sverre Skimmeland, Advokatconsult, BERGEN

Christopher Loennecken Sveen, Advokatfirmaet Haavind AS, OSLO

Christine Lie Ulrichsen, Advokatfirmaet PricewaterhouseCoopers AS, OSLO

MEDLEMMER SOM HAR SKIFTET STATUS

Fra aktiv til pensjonist

Eivind Ingolfsen, ASK

Harald Krogh-Hansen, HVASSER

To års ventetid i Borgarting

Borgarting lagmannsrett er nå så underbemannet at sivile saker som kommer inn i 2018, må vente i to år før de berammes.

TEKST: NINA SCHMIDT

Det fortalte førstelagmann Ola Dahl på en pressefrokost i Borgarting nylig.

Ventetiden for sivile saker i Borgarting bare øker: Sommeren i 2016 var ventetiden syv måneder. I november i år var ventetiden økt til halvannet år. Og i 2018 vil ventetiden øke til hele to år, ifølge Dahl.

– Vi har nå fire hundre sivile saker i kø. Tallene er helt tragiske, mente Dahl.

ANKESAKENE ØKER

I tiårsperioden fra 2007 til 2016 har sivile anker og førstinstansanker økt med 34,4 prosent. I samme periode gikk antallet dommerårsverk ned, fra 65 i 2007 til 63 i fjor.

– Regnestykket går bare ikke opp, sa Dahl.

Bare fra 2015 til 2016 økte antallet sivile anker med seks prosent, og straffesaksanker med ti prosent. Og antallet tunge saker øker: Seks av fjor-

årets saker gikk over en periode fra åtte til tretten uker, mens førti av sakene varte i over to uker.

– I sivile saker er det en lovbestemt frist på maks seks måneders ventetid. Det er ingen av lagmannsrettene som klarer å overholde den fristen. Stortinget har fastsatt et måltall på tre måneder for straffesaker. Vi er oppe i nærmere ett års ventetid for straffesaker, sa førstelagmannen.

RIKSREVISJONEN ANALYSERER

Riksrevisjonen vil nå se nærmere på ventetiden, skriver nettstedet Rett24.no.

– Vi er i en veldig tidlig fase, men vi har sendt et brev til departementet om at vi har igangsatt en foranalyse. Slike analyser tar ofte rundt tre måneder, og resultatet vil danne grunnlag for vurderingen av om dette er noe Riksrevisjonen skal gå grundigere inn i eller ikke, sier ekspedisjonssjef Kjell Bildøy i Riksrevisjonen til Rett24.

Førstelagmann Ola Dahl skulle gjerne sett at domstolenes budsjetter nådde førstesidene på de store rikssavisene.

Å fjerne den opparbeidede restansen i løpet av neste år, ville kreve at det ble satt inn mellom tolv og femten nye dommerårsverk, sier førstelagmann Ola Dahl.

– Det er vanskelig å kommunisere at vi er nødt til å behandle alle saker som kommer inn. Vi kan ikke henlegge en sak, slik politiet kan. Hvis vi ikke blir flere, må faktisk politikerne beslutte å endre lovgivningen. Det kunne man godt tenke seg at de gjorde, sa Dahl.

MÅ KUTTE PÅ STRAFFEN

Den lange saksbehandlingstiden kan være brudd på EMK, innrømmer Dahl.

– I straffesaker påberopes dette jevnlig. At dette vil få betydning for straffutmålingen i straffesaker, vil vi bare se mer og mer av.

HAKKUM TINGHUS med advokat Arvid Anke

Advokat Stan L. Stewart har sluttet som partner i Backer McKenzie i Houston, Texas i USA og trådt inn som partner i Advokatfirmaet DLA Piper Norway i Oslo.

Advokat Joachim Charlsen Pande har sluttet i Ernst & Young Advokatfirma i Tønsberg, og begynt i KPMG Law Advokatfirma i Sandefjord.

Advokat Dovre Landaas Danielsen har sluttet i HELP Forsikring AS i Oslo, og begynt hos HELP-Advokatene AS i Oslo.

Advokat Roy Gunnar Johansen har sluttet i Advokatfirmaet Johansen AS i Trondheim, og begynt i Bjerkan Stav Advokatfirma AS i Trondheim.

SE JOBB-BYTTET PÅ NETT

Nå publiseres også jobb-byttene fra Nytt om navn-spalten på nett på Advokatforeningens egen stillingsportal Advokatjobb.no. Der finner du ledige jobber i bransjen, samt traineestillinger.

Informasjonen om jobb-bytter hentes fra Advokatforeningens medlemsregister, eller fra bidrag sendt direkte til redaksjonen@advokatbladet.no. Om informasjonen hentes fra registeret, vil du bli kontaktet før publisering.

Neste frist for innsendelse er 8. januar 2018.

NB: Spalten er kun for Advokatforeningens medlemmer.

Advokat Ole Magnus Karlsen har sluttet i Advokatfirmaet Schjødt AS i Oslo, og etablert Advokatfirmaet Berggren AS med kontor i Oslo og Fredrikstad.

Advokat Sigurd E. Kinge har sluttet i Advokatfirmaet PwC AS avd. Tromsø, og begynt i NHO i Tromsø.

Advokat June Snemyr har sluttet i Total E&P Norge AS i Stavanger, og begynt i Advokatfirmaet Schjødt AS i Stavanger.

Advokat Ellen Kristina Rognlien er tilbake i Advokatfirmaet Thommessen AS, etter å ha jobbet som dommerfullmektig i Oslo tingrett i to år.

Advokat Anna-Lena Carlsson Orrenius har sluttet hos Oslo Patentkontor A/S i Oslo, og begynt i Bryn Aarflot AS.

Advokat Siren Skalstad Ellensen har sluttet i Advokatfirmaet Haavind AS i Oslo, og begynt i Advokatfirmaet BA-HR DA i Oslo.

Advokat Agnar Langeland har sluttet i Advokatfirmaet Thommesen AS i Bergen, og startet opp enkeltpersonforetaket Advokat Agnar Langeland i Bergen.

Advokat Arnt Lauritz Angell har sluttet i Advokatfirmaet Deloitte Advokatfirma AS i Oslo, og trådt inn som partner i Advokatfirmaet Elden DA i Oslo.

Advokat Camilla Sønderland Skjønberg har sluttet i Bane NOR SF på Hamar, og begynt i Deloitte Advokatfirma AS i Oslo.

Advokat Aksel Lønnkvist Stumpf har sluttet i HELP Forsikring AS i Oslo, og begynt i Advokatfirmaet Strandenæs AS i Oslo.

Advokat Vetli Felland har sluttet i Aker BP ASA i Stavanger, og begynt i Haver Advokatfirma AS i Stavanger.

Advokat Kristin Nyhus Halvorsen har sluttet i Bødenes Hus AS i Oslo, og trådt inn som partner i SANDS – Advokatfirmaet Steenstrup Stordrange DA i Oslo.

Advokat Harald Blaauw har sluttet i Aabø-Evensen & Co Advokatfirma AS i Oslo, og begynt i Advokatfirmaet Schjødt AS i Oslo.

Advokat Thor Beke har sluttet i Juridisk Rådgiver Thor Z. Beke i Oslo, og trådt inn som partner i Scale Advokatfirma AS i Oslo.

Advokat Gisle André Bjørnø har sluttet i Ernst & Young Advokatfirma AS i Trondheim, og begynt i BDO Advokater AS avd. Trondheim.

Advokat Cecilie Koch Hatlebrekke har sluttet i Wikborg Rein Advokatfirma AS i Bergen, og begynt i G2 Ocean AS i Bergen.

Vender tilbake til Wikborg Rein

Line Coll og Mads Magnussen er ansatt i Wikborg Rein etter lengre opphold utenfor advokatbransjen. De to forlot selskapet i henholdsvis 2003 og 2006. Coll blir partner og en del av tech-teamet i Wikborg Rein, mens Magnussen overtar som ny leder for firmaets konkurranserettsteam, opplyser selskapet.

– Mads var sentral i å bygge et av Norges fremste konkurranse-rettsmiljøer før han forlot Wikborg Rein til fordel for domstolene. Han har også unik kompetanse innen tvisteløsning etter seks år som dommer. Line har vært ansvarlig for personvern i Statoil og er

en av landets ledende faglige autoriteter innenfor en høyaktuell disiplin for norske virksomheter, sier leder av firmaets virksomhetsgruppe for industri, tvisteløsning og offentlig virksomhet, Geir Sviggum i en melding.

Goller blir ny MP i Wiersholm

Morten Goller tar over statfettipinnen etter Nils Thommessen, og blir ny managing partner i Wiersholm. Goller, kjent som en av landets fremste all round-advokater, toppet Finansavisens advokatundersøkelse i kategoriene «Offentlige anskaffelser», og «Konkurrentenes mest ettertraktede» i mars 2017.

Goller arbeider i dag med tvisteløsning, inkludert prosedyre og forhandlinger, anskaffelsesrett, konkurranserett, kontraktsrett og entrepriser, og skatterett, og går over i MP-rollen fra nyttår. Han har vært i selskapet siden 2014, etter en årrekke i Wikborg Rein, og har også erfaring fra Regjeringsadvokaten.

50 år siden

SALÆRINSTRUKSEN I STRAFFESAKER – FRAVÆRSSALÆRET

Etter praksis tilstås ikke fraværssalær for dager hvor det tilkjennes arbeidsgodtgjørelse for full arbeidsdag. Hovedstyret drøftet dette spørsmål i møte 2.mai 1967 og besluttet å ta saken opp med Justisdepartementet.

Under en samtale som generalsekretæren hadde hatt med ekspedisjonssjefen i Justisdepartementets adminis-

trative avdeling den 1.november 1967, hadde ekspedisjonssjefen meddelt at en endring i de nåværende bestemmelser i tilfelle måtte skje ved en kongelig resolusjon. Departementet fant ikke grunn til å fremsette forslag til resolusjon bare for dette ene punkt. Oppland krets, som hadde reist saken, var blitt underrettet herom.

Hovedstyret tok saken til etterretning, samtidig som det ble besluttet å henstille til Justisdepartementet å fremme forslag om endring på dette punkt når salærinstruksen neste gang revideres.

Norsk Advokatblad, nr. 10 1967.

ANNONSER

TRENGER DU EN TRANSLATØR?

ALLEGRO språktjenester

Juridisk oversetterekspertise

Våre erfarne statsautoriserte tolkatører gir deg rask og profesjonell service.

Kontakt oss gjerne på tlf. 55 30 17 30, post@allegro-as.no eller www.allegro-as.no.

Translator Service AS

Bred erfaring og kompetanse.
Kontakt oss på tlf. 810 33 333
eller post@translator.no

STILLINGSANNONSER

Kindem & Co

Advokatkollegiet

Kindem & Co er et av Oslos største kontorfellesskap med 19 advokater. Våre advokater betjener de fleste rettsområder, med hovedvekt på straffesaker og familie- og barnevernrett.

Vi har ledig kontorplass til

ADVOKATER

Du/dere kan gjerne være i etableringsfasen. Vi kan også legge til rette for flere som ønsker å tre inn sammen. Kindem & Co holder til i fine lokaler bak Stortinget i nyrenoverte Prinsens gate. Store fellesarealer, med blant annet terrasse, bibliotek og lunsjrom – godt faglig og sosialt miljø.

Ta kontakt med advokat Elise Stilloff tlf. 92 09 61 55 hvis du ønsker en uforpliktende samtale eller har spørsmål. Søknad med CV sendes es@kindemco.no snarest.

Knut Lindboe, Gunn-Mari Kjølberg, Wenche Andreassen, Lars Leversen
Solveig Ekeberg, Trygve W. Nodeland, Kari Paulsrud, Petter N. Sterud, Asle Hesla
Cecilie Haneborg, Elisabeth S. Brodtkorb, Olav Ramel Haaland, Tore Roald Riedl
Mathias Røed, Elise Stilloff, Carl K. Rieber-Mohn, Kristina Almestad, Hanne Plathe Maartmann

Medlemmer av Den Norske Advokatforening
Prinsensgate 22, pb. 373 sentrum, 0102 Oslo. Tlf. 22 24 61 00 – faks 22 34 61 01
www.kindemco.no

GRAFFOCO

ADVOKATFIRMA DA MNA

ADVOKAT/PARTNER

Graffoco Advokatfirma DA bistår SMB-markedet og privatpersoner innen en rekke fagområder, med hovedvekt på selskaps- og kontraktsrett, fast eiendoms rettsforhold, arbeidsrett og prosedyre. Vi er i vekst og søker advokat/partner til vårt firma. Egen portefølje er en fordel, men ingen nødvendighet.

Graffoco Advokatfirma DA holder til i lyse og trivelige lokaler i Ski sentrum, i kontorfellesskap med 3 advokater.

Ved spørsmål eller om du ønsker en uforpliktende prat, kontakt advokat Eric Augustin Krogh.

Søknad med CV sendes ek@graffoco.no eller Graffoco Advokatfirma DA, postboks 3, 1400 Ski.

Søknadsfrist 05.01.2018.

Tlf 64 85 94 40 post@graffoco.no www.graffoco.no

Dommer på engelsk

Høyesterett har ansatt en juridisk oversetter, og tilbyr nå engelske oversettelser av et utvalg komplette avgjørelser. «Det er først og fremst avgjørelser som kan ha internasjonal interesse som oversettes», heter det på Høyesteretts nettsider, der det ligger link til dommene som er oversatt så langt.

Vi får ledige kontorplasser og søker etter omgjengelige kollegaer med egne porteføljer. Oslo Advokatfellesskap er et veletablert kontorfellesskap bestående av 16 advokater, med porteføljer innen de fleste rettsområder. Advokatfellesskapet vektlegger god faglig utveksling og et godt sosialt miljø.

Vi holder til i representative lokaler med rimelige felleskostnader, beliggende sentralt og med kort gangavstand til tinghuset.

Ta kontakt hvis du har spørsmål eller ønsker en uforpliktende samtale:

Advokat Karl Thomas Tvedt
990 26 625 / karl@advokattvedt.no.

Advokat Berit Jagmann 906 64 637 / berit@advokatjagmann.no.

Oslo Advokatfellesskap,
St. Olavsgt. 28, 0166 Oslo

Tester nye robot-tjenester

Wikborg Rein har de siste månedene testet tjenester som på en enkel måte kan gå igjennom dokumentasjon, strukturere den, og finne avvik blant tusenvis av dokumenter på svært kort tid.

TEKST OG FOTO: HENRIK SKJEVESTAD
En utvikling kan være at det blir færre fullmektiger i de største firmaene, men at de som blir igjen vil få mer interessante arbeidsoppgaver.

– Jeg tror helt oppriktig at fullmektigene vil få en morsommere hverdag, og i større grad vil bli eksponert for strategiske vurderinger. Det vil ikke være slik at man jobber seg opp i fem år før man møter klienten. Vi må rekruttere annerledes enn vi har gjort før, men for de som blir rekruttert, vil det bli morsommere fordi man slipper

de repetitive oppgavene, sier partner Lars Ulleberg Jensen.

Han mener at advokatbransjen nå erkjenner at det ikke er tvil om at digitalisering vil endre måten de største advokatfirmaene jobber og tjener penger på.

– For de aller største firmaene er produksjon av dokumenter en viktig inntektskilde. Når dette bortfaller, er det klart det vil bli en utfordring, sier han.

SLUTT PÅ TIMEPRISER?

En av løsningene blir trolig at man går bort fra timebetaling, og i fremtiden heller tar betalt ut fra hvor stor verdi sakene har.

– Utviklingen vil nok akselereres når produksjonselementet tas bort. Da blir det ikke så interessant hvor mange timer du har brukt, men resultatet klienten får. Å lese hundre leiekontrakter kan alle gjøre, men å gi den mest pre-

Special counsel Paul Wien Espen, IT-direktør Mette Alquist og partner Lars Ulleberg Jensen.

sise vurderingen etterpå, er der vi mener vi skiller oss ut, fastslår han.

Om ti år tror Jensen at det vil være vanlig med digitale verktøy med kognitive evner som har lest så mange norske kontrakter at de vil kunne forstå om det ligger en oppsigelsesklausul der eller ikke, selv om ordet oppsigelse ikke er brukt i kontrakten.

– At aktører som for eksempel Facebook kan komme inn på vårt marked kan man ikke se bort fra, sier special counsel Paul Wien Espen.

ANNONSE

STINESOFIES STIFTELSE
en barndom uten vold

Testamentarisk gave til en barndom uten vold!

Stine Sofies Stiftelse arbeider for at alle barn skal få en oppvekst og en barndom uten vold og overgrep!

Det er estimert at omlag 100.000 barn i Norge lever med vold og overgrep hver dag. Den testamentariske gaven går direkte til vårt arbeid for en barndom uten vold.

Gaven er fritatt arveavgift.

Telefon - 37 29 40 90 ● E-post - post@barnerett.com

KPMG Law Advokatfirma AS

Advokater / Advokatfullmektiger

KPMG Law Advokatfirma er på jakt etter flere dyktige rådgivere i Oslo, Bergen, Stavanger, Vestfold og Ålesund. Se utlyste stillinger kpmglaw.no/karriere.

Jussformidlingen, et retts-
hjelptiltak drevet av jusstudenter
ved Universitetet i Bergen klinte
til med egen julekalender med
daglige humoristiske tips til sine
følgere. 2. desember var budska-
pet at utfordringene ved muntlige
avtaler knytter seg til det bevis-
messige, ikke det formmessige.

Instagrammeren rhiversby la ut
et flott bilde av Universitetsplassen i
Oslo i julestemning.

Dagbladets Marie Simonsen
engasjerte seg i debatten om per-
sonvern og overvåking etter å ha
hørt Advokatforeningens årstale.

Advokatfullmektig Trygve Gudmund Harlem Losnedahl i
Hjort har laget en mye delt video
om hva du ikke bør gjøre på
julebord, basert på dommer fra
lagmannsrettene.

Blant hans ti punkter, var disse:
Ikke slikk kollegaen din i øret. Ikke
kall kollegaen din en jævla homse,
selv om han slikker deg i øret. Ikke
hold en kniv mot sjefens hals og
krev høyere lønn. Ikke vær en
nedlatende kødd mot julebordan-
svarlig. Er du leder eller godt
voksen, og tror at en yngre eller
underordnet kollega har et godt
øye til deg, ikke bruk julebordet til å
overraske med en invitasjon til å
utføre samleie. Et feilskjær som domstolene ser alt for ofte, er menn
som skjenker og utnytter underordnede kollegaer. For jobbens og
egen del – ikke gjør det – da mister du jobben – helt fortjent.

Posten ble blant annet delt av **Anine Kierulf**.

Jusprofessor Geir Woxholth
ved Universitetet i Oslo kastet seg
inn i debatten om **Christine Meyer**
som måtte gå fra Statistisk Sentral-
byrå. Kluge-advokat **Ove Vanebo**
kom med en oppdatering i retning
av nevnte Meyers advokat, **Dag**
Steinfeld.

Jon Wessel Aas delte en artikkel
fra **Bergens Tidende** der avisens
kommentator **Eirin Eikefjord** tar til
orde for at det mye omtalte klima-
søksmålet har livets rett.

Henrik@advokatbladet.no

Følg Advokatbladet på
Facebook, Twitter og
Instagram

@Advokatbladet

ANNONSEINFO

ANNONSEANSVARLIG

Jannicke Isaksen
marked@advokatbladet.no
Mobil: 414 14 440

26.000 LESERE (TNS GALLUP)

ANNONSEPRISER 1. JANUAR 2018

1/1 – 216 x 286 (inkludert 3 mm utfallende)	kr. 19.800
2/3 – 116 x 234	kr. 17.700
1/2 – 176 x 123	kr. 14.700
1/4 – 176 x 58/116 x 83	kr. 9.700
1/6 – 56 x 123/116 x 58	kr. 5.700

Se fullstendig formatliste på nett: advokatbladet.no
Andre formater etter avtale.

Bilagspris: 4-sider løst, pris 25 000, gramvekt inntil 20 gram.
Andre formater etter avtale.

Byråprovisjon 3 %, formidlingsgodtgjørelse 1,5 %
Alle priser er eks. mva.

UTGIVELSER 2018

Nr	Bestillingsfrist annonser	Utgivelser
1	12. januar	22. januar
2	9. februar	19. februar
3	9. mars	19. mars
4	13. april	23. april
5	18. mai	29. mai
6/7	15. juni	25. juni
8/9	17. august	27. august
10	21. september	1. oktober
11	26. oktober	5. november
12	30. november	10. desember

advokatjobb.no

Prøv en annonse på Advokatjobb.no

Bransjens egen jobbportal!

Ledige jobber innenfor juss-Norge samlet på ett sted.

Du treffer både jobbsøkere og advokater som er ute etter
å orientere seg i markedet.

Gratis, rullerende Nytt om navn-funksjon profilerer alle som har
byttet jobb.

Vi har gunstige årsavtaler!

1-5 annonser: 7.500 kroner
6-20 annonser: 14.000 kroner
21-50 annonser: 30.000 kroner

**Skreddersy dine annonser
til alle våre plattformer!**
Kontakt oss for et pakketilbud.

Advokaten

ADVOKATBLADET

REDAKTØR

Nina Schmidt
nina@advokatbladet.no
Telefon: 22 03 50 50
Mobil: 915 59 602

REDAKSJONSRAÐ

Jon Wessel-Aas (leder)
Gunhild Lærum
Ina Lindahl Nyrud
Emanuel Feinberg

Advokatbladet betinger seg rett
til å arkivere og utgi stoff
i elektronisk form.
Redaksjonen forbeholder seg
retten til å redigere og forkorte
innlegg.

JOURNALIST

Henrik Skjevestad
henrik@advokatbladet.no
Telefon: 481 63 444
Mobil: 482 28 776

ABONNEMENT

abonnement@advokatbladet.no

Bladet utgis 10 ganger i året.
Priser abonnement per år:
Vanlig 685 kr
Student 355 kr
Advokatassistenter 380 kr
Utland 835 kr
Enkeltblader 65 kr

TIPS REDAKSJONEN

Redaksjonen tar gjerne imot tips til reportasjer.
tips@advokatbladet.no
Kr. Augustsgate 9,
0164 Oslo

SEKRETARIATET

Den Norske Advokatforening
Kr. Augustsgate 9,
0164 Oslo
post@advokatforeningen.no
www.advokatforeningen.no
Telefon: 22 03 50 50

Merete Smith,
generalsekretær,,
ms@advokatforeningen.no
Baard Amundsen,
kommunikasjonssjef,
ba@advokatforeningen.no

GRAFISK FORMGIVER

Kari Anne Nordby
kari.anne.nordby@07.no

TRYKKERI

07 Media – 07.no, Aurskog
Telefon: 63 86 44 00

Advokatbladet ønsker å arbeide etter regler for god presseskikk
slik de er nedfelt i Vær Varsom-plakaten. Ta kontakt med
redaksjonen dersom du mener deg urimelig behandlet i en
omtale. Du kan også klage direkte til Pressens faglige utvalg,

Rådhusgt. 17, 0158 Oslo.
Tlf: 22 40 50 40
Faks: 22 40 50 55
E-post: pfu@np-nr.no

ADVOKATFORENINGEN

Hvem vinner kampen om de kvinnelige talentene?

Talentmassen blant jurister er i endring. 7 av 10 jus-studenter er nå kvinner, 6 av 10 advokatfullmektiger er det samme. Vet du hvordan du skal rekruttere, videreutvikle og beholde dem? Hvordan skal ditt firma utløse og ha glede av deres fulle potensial – helt frem til partnerskap?

De firmaene som gjør dette best, vil få stadig flere gode advokater å velge blant. Talentprisen 2018 premierer advokatfirmaer som allerede nå kan vise til konkrete resultater og løsninger – og til progresjon. Hvem er i dag best til å tiltrekke, beholde og utvikle kvinnelige juridiske talenter?

Les mer, og lever din søknad, på
www.advokatforeningen.no/talentprisen/